
ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः
श्री गुरुभ्यो नमः ह॒रिः ओं

शान्तिजप मन्त्र पाठः

Version Notes:

This is now the current Version 4.3 dated June 30, 2022

1. This replaces the earlier version 4.2 dated Dec 30, 2020.
2. This version has been updated with the errors found and reported till June 15, 2022.
3. Samhita Vaakyams here are aligned / split according to pada padam. Brahmana, Aranyaka Vaakyams appearing here are split , aligned and shown in line with the books published under “Anandaashram Series”, Pune during early AD 1900's.
4. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
5. Notify your corrections / suggestions etc to our email id “vedavms@gmail.com”

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 30th Nov 2015
2nd	Version Number	0.1 dated 31st Mar 2016
3rd	Version Number	2.0 dated 30th Nov 2017
4th	Version Number	3.0 dated 01st Mar 2018
5th	Version Number	4.0 dated 31st Oct 2018
6th	Version Number	4.1 dated 30th Apr 2020
7th	Version Number	4.2 dated 31st Dec 2020

Other Notes:

- **OM at the beginning and at the end of chanting** shall be recited as per the method **taught by your Guru** as there are varying conventions. **OM** given at the beginning of each Suktham is for convention. OM need not be chanted during continuous rendering of Sukthams or Mantras.
- Similarly **OM Shanti Shanti ShantiH** given at the end of each Suktham is for convention; during continous chanting it need not be repeated at the end of each Suktham/Mantra. Kindly follow the conventions taught by your Guru.
- **The reference codes indicated are**

TS	-	Taittiriya Samhita
TB	-	Taittiriya Braahamanam
TA	-	Taittiriya Aranyakam
EAK/APMB	-	Ekaagni Kaandam/Apasthamba Mantra Bagam
RV	-	Rig Veda Samhita
RV Kh	-	Rig Veda khila kaandam
- First level number represents the Kandam/Ashtakam Number, Second level PraSna/Prapaataka Number, Third level the Anuvaakam, Fourth level the Dasini or Panchati number.
In Ruk Veda it will be Mandala, Sukta and Mantra & Ruk Number.
In Ekaagni Kandam it is Prapaatakam, Kanda and Mantra Number.
- A mantra may appear in one or more source Vedic texts. We have indicated one convenient reference for Users. For some mantras no definitive Source reference is available. In some places the references are given together at the beginning of the Mantra/Suktam.
- (Hyphen) “_” used between words indicate that the words has parts which need to be rendered together as per your Guru’s teachings. This sign is used in areas to split words which are long or the words has been constructed through Sandhis which result in “different letters” (which joins the original padam of words) and also for ease of reading/rendering. The usages of hyphens slightly vary in Sanskrit, Malayalam and Tamil books based on the usages in theses languages.

Contents

1 गणपत्यथर्व-शीर्षोपनिषत्	8
2 वेदादया	14
2.1 रक्षोघ्नं	14
2.2 आप्यम्	17
3 पवमान सूक्तं	18
4 वास्तु मन्त्रः	23
5 वरुण सूक्तं	24
6 ब्रह्म सूक्तं	26
7 विष्णु सूक्तं	27
7.1 विष्णु सूक्तं (Split Chanting)	27
7.2 विष्णु सूक्तं (Combined Chanting)	29
8 रुद्र सूक्तं	31
9 दुर्गा सूक्तं	33
10 श्री सूक्तं	35
11 मेधा सूक्तं	38
12 भू सूक्तं	40
13 भाग्य सूक्तं	42
14 मृत्यु सूक्तं	44
15 मृत संजीविनी सूक्तं (यक्ष्मघ्न सूक्तं)	50
16 आयुष्य सूक्तं	51
17 नवग्रह सूक्तं	53
18 दिक् पालका मन्त्राः	59
19 नक्षत्र सूक्तं	62
20 शान्ति पञ्चकं	75

---

21 रुद्र नमकं.....	78
22 चमकं.....	92
23 पुरुष सूक्तं.....	101
24 उत्तर नारायणं	104
25 महा नारायणं.....	105
26 घोष शान्ति	108
27 हिरण्यगर्भ सूक्तं.....	113
28 वेद काण्ड तैत्तिरीय संहिता	115
28.1 प्रथमकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः.....	115
28.2 द्वितीयकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः.....	115
28.3 तृतीयकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथम पञ्चातिः.....	116
28.4 चतुर्थकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः.....	116
28.5 पञ्चमकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः.....	117
28.6 षष्ठकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः.....	117
28.7 सप्तमकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः.....	118
28.8 सप्तमकाण्डे पञ्चमप्रश्नः अन्त्यपञ्चातिः.....	118
28.9 तैत्तिरीय यजुब्राह्मणम्-प्रथमाष्टके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि	119
28.10 द्वितीयाष्टके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि	119
28.11 तृतीयाष्टके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि	120
28.12 तृतीयाष्टके नवमप्रश्नः प्रथम दशिनि.....	120
28.13 तृतीयाष्टके नवमप्रश्नः अन्त्य दशिनि	121
28.14 काटके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि	121
28.15 काटके तृतीयप्रश्नः अन्त्य दशिनि.....	122
28.16 आरण्यके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि	123
28.17 आरण्यके दशमप्रश्नः अन्त्य दशिनि.....	124

---

29 ऋचां प्राची.....	126
30 प्रदक्षिण मन्त्राः.....	130
31 प्रोक्षण मन्त्राः.....	132
32 ओषधि सूक्तं.....	135
33 मन्त्र पुष्पं	138
34 अघमर्षण सूक्तं	142
35 त्रिसुपर्ण मन्त्राः.....	145
36 जयादि होमः.....	147
36.1 वसोर्धारा मन्त्र पाठः.....	158
36.2 पूर्णाहुतिः.....	161
37 घन मन्त्राः	162
37.1 मे जीवातुः.....	162
37.2 मयि मेधां मयि प्रजां	167
37.3 मारुत मनर्वाणं.....	169
37.4 सा प्रजां.....	170
37.5 यस्य पुत्रः	172
37.6 ये देवा दिवि भागा.....	175
37.7 प्रजामायुर्धनं च	179
37.8 सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः	180
37.9 पुष्टिं धत्तः.....	183
37.10 ता विष्णो पाहि.....	185
37.11 आशिषमेवै तामा शास्ते	188
37.12 एवास्मिन्नायुर् दधति.....	189
37.13 शतमानं भवति.....	191
37.14 वै प्रजा.....	194

---

38 आशीर्वाद मन्त्राः	196
38.1 आरण्यके द्वितीयप्रश्नः प्रथम दशिनि	200
38.2 आरण्यके द्वितीयप्रश्नः द्वितीय दशिनि	201
38.3 नारायणोपनिषत्.....	202
39 प्रकीर्णाध्यायः.....	205
39.1 ब्राह्मण एक होता ।	205
39.2 नमः प्राच्यै	207
40 ऐक मत्य सूक्तं.....	208

=====

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1 गणपत्यथर्व-शीर्षोपनिषत्

ओं भद्रं दधातु ।

ओं । भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर् -यजत्राः ।

स्थिरै-रङ्गै-स्तुष्टुवाꣳ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।

स्वस्तिन इन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्तिनः पूषा विश्ववेदाः ।

स्वस्ति-नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेमिः । स्वस्तिनो बृहस्पतिर् दधातु ॥

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

(ओं) अथ गणपत्यथर्वशीर्षं व्याख्यास्यामः ।

ओं नमस्ते गणपतये । त्वमेव प्रत्यक्षं तत्त्वमसि ।

त्वमेव केवलं कर्ताऽसि । त्वमेव केवलं धर्ताऽसि ।

त्वमेव केवलं हर्ताऽसि । त्वमेव सर्वं खल्विदं ब्रह्मासि ।

त्वं साक्षा-दात्माऽसि नित्यं ॥ 1

ऋतं वच्मि । सत्यं वच्मि ॥ 2

अ॒व॒त्त्वं मां॑ । अ॒व॒व॒क्त॒रं॑ ॥ अ॒व॒ श्रो॒ता॒रं॑ ॥ अ॒व॒दा॒ता॒रं॑ ॥ अ॒व॒धा॒ता॒रं॑ ॥
अ॒वा॒नू॒चा-न॒म॒व॒शि॒ष्यं॑ ॥ अ॒व॒ प॒श्चा॒त्ता॒त् ॥ अ॒व॒ पु॒र॒स्ता॒त् ॥
अ॒वो॒त्त॒रा॒त्ता॒त् ॥ अ॒व॒ द॒क्षि॒णा॒त्ता॒त् ॥ अ॒व॒ चो॒र्द्ध्वा॒त्ता॒त् ॥
अ॒वा॒ध॒रा॒त्ता॒त् ॥ स॒र्व॒तो॒मां पा॒हि॒पा॒हि॒ स॒म॒न्ता॒त् ॥ ३

त्वं वाङ्म॒यस्त्वं॑ चिन्म॒यः॑ । त्वमा॒न॒न्द-म॒यस्त्वं॑ ब्र॒ह्म॒म॒यः॑ ।
त्वं स॒च्चि॒दा॒न॒न्दा-ऽद्वि॒ती॒यो॒ऽसि॑ । त्वंप्र॒त्यक्षं॑ ब्र॒ह्मा॒सि॑ ।
त्वं ज्ञा॒न॒म॒यो वि॒ज्ञा॒न॒म॒यो॒ऽसि॑ ॥ ४

सर्वं॑ जगदिदं त्वत्तो जायते । सर्वं॑ जगदिदं त्वत्तस्तिष्ठति ।
सर्वं॑ जगदिदं त्वयि लयमेष्यति । सर्वं॑ जगदिदं त्वयि प्रत्येति ।
त्वं भू॒मि-रा॒पो-ऽन॒लो-ऽनि॒लो न॒भः॑ । त्वं च॒त्वारि॑ वाक्प॒दा॒नि॑ ॥ ५

त्वं गु॒णत्र॒याती॒तः॑ । त्वम॒व॒स्थात्र॒याती॒तः॑ । त्वं दे॒हत्र॒याती॒तः॑ ।
त्वं का॒लत्र॒याती॒तः॑ । त्वं मू॒ला॒धा॒र-स्थि॒तो॒ऽसि॑ नि॒त्यं॑ ।
त्वं श॒क्ति॒त्र॒या॒त्म॒कः॑ । त्वां यो॒गि॒नो ध्या॒यन्ति॑ नि॒त्यं॑ ।
त्वं ब्र॒ह्मा त्वँ॑ विष्णुस्त्वं-रु॒द्रस्त्वं-मि॒न्द्रस्त्वं-म॒ग्निस्त्वं॑-वा॒युस्त्वं॑
सू॒र्यस्त्वं॑ च॒न्द्र॒मास्त्वं॑ ब्र॒ह्म भूर्भु॒वस्स्व॒रो॑ ॥ ६

गणादिं॑ (गणादिं॑) पूर्व॑-मुच्चार्य॑ वर्णादिं॑ (वर्णादिं॑) तदनु॑न्तरं ।
अनु॑स्वारः पर॑तरः । अर्धे॑न्दु-लसितं॑ । तारेण॑ ऋद्धं ।
एतत्तव॑-मनु॑स्वरूपं । गकारः॑ पूर्वरूपं॑ । अकारो॑ मद्ध्यम॑ रूपं ।
अनु॑स्वारश्चान्त्य॑ रूपं । बिन्दु॑ रुत्तर॑ रूपं । नादः॑ सन्धानं॑ ।
स॒हिता॑ सन्धिः । सैषा॑ गणेश॑ विद्या । गण॑क ऋषिः ।
निचृद्गाय॑त्री छन्दः । (श्री महा) गण॑पतिर्दे॒वता । ॥ 7

ओं गं गण॑पतये नमः॑ ॥

एक॑ दन्ताय॑ विद्महे॑ वक्र॑ तुण्डाय॑ धीमहि ।
तन्नो॑ दन्तिः (दन्ती) प्रचो॑दयात् (3 times) ॥ 8

एक॑ दन्तं॑ चतुर्ह॑स्तं पाश॑-मङ्कुश॑ धारिणं ।
रदञ्च॑ वरदं॑-हस्तैर्बि॑भ्राणं मूष॑कध्वजं ।
रक्तं॑ लंबोद॑रं शूर्प॑कर्णकं रक्त॑वाससं ।
रक्त॑गन्धा-नुलि॑प्ताङ्गं रक्त॑पुष्पैः सु॒पूजितं॑ ।
भक्ता॑नुकंपि॑नं दे॒वं जग॑त्कारण॒-मच्यु॑तं ।
आवि॑र्भूतं॑ च सृष्ट्या॑दौ प्रकृ॑तेः पुरु॑षात्परं ।
ए॒वं ध्या॑यति॒यो नित्यं॑ स योगी॑ योगि॒नां वरः॑ ॥ 9

नमो॑ व्रा॒तप॑तये , नमो॑ गण॒पत॑ये , नमः॑ प्रमथ॒पत॑ये,
नमस्ते॑ऽस्तु लं॒बोद॑राय , एकद॒न्ताय॑ , वि॒घ्न(वि)ना॑शिने ,
शि॒वसु॑ताय, श्री॒वरद॑मूर्त्तये॒ नमः॑ (नमो॑ नमः॑) ॥ 10

एत॑दथर्व॒शीर्षं॑ योऽधी॒ते । स ब्र॑ह्मभू॒याय॑ कल्प॒ते ।
स सर्व॑ वि॒घ्नैर् -नबा॑ध्यते । स सर्व॑तः सु॒खमे॑धते ।
स पञ्च॑ महा पा॒पात् प्रमु॑च्यते ।
साय॑मधी॒यानो॑ दि॒वस॑कृतं पापं॑ नाश॒यति॑ ।
प्रा॒तरधी॒यानो॑ रा॒त्रिकृ॑तं पापं॑ नाश॒यति॑ ।
सा॒यं प्रा॒तः प्र॑युञ्जानो॒ पापो॑ऽपा॒पो भ॑वति ।
सर्व॑त्राधी॒यानो॑-ऽप॒विघ्नो॑ भवति । धर्मा॑र्त्थ-काम-मोक्षं॑ च वि॒न्दति॑ ।
इद॑-मथर्व॒शीर्ष-म॑शिष्याय न दे॒यं । यो यदि॑ मो॒हाद् दा॑स्यति ।
स पा॒पीया॑न् भवति । सह॑स्राव॒र्तना॑द्यं यं काम॑मधी॒ते ।
तं तम॑नेन सा॒धये॑त् ॥ 11

अने॑न गण॒पति॑-म॒भिषि॑ञ्चति । सवा॑ग्मी भवति ।
चतु॑र्थ्या मन॒श्नन् ज॑पति । स विद्या॑वान् भवति । इत्य॑थर्वण वा॒क्यं ।
ब्र॒ह्माद्या॑वरणं वि॒द्यात् । न बि॑भेति कदाच॒नेति॑ ॥ 12

यो दूर्वाङ्कुरैर् यजति । स वैश्रवणोपमो भवति ।

यो लाजैर् -यजति ।

स यशोवान् भवति । स मेधावान् भवति ।

यो मोदक-सहस्रेण यजति ।

स वाञ्छितफलमवाप्नोति । यः साज्य समिद्धिर् यजति ।

स सर्वं लभते स सर्वं लभते ॥ 13

अष्टौ ब्राह्मणान् सम्यग्ग्राहयित्वा । सूर्य वर्चस्वी भवति ।

सूय ग्रहे महानद्यां प्रतिमा सन्निधौ वा जप्त्वा । सिद्ध मन्त्रो भवति ।

महा विघ्नात् प्रमुच्यते । महा दोषात् प्रमुच्यते ।

महा प्रत्यवायात् प्रमुच्यते । महा पापात् प्रमुच्यते ।

स सर्वं विद्भवति स सर्वं विद्भवति ।

य एवं वेद । इत्युपनिषत् ॥ 14

सहनाववतु । सहनौभुनक्तु । सहवीर्यं करवावहै ।

तेजस्विना वधीतमस्तुमा विद्विषावहै ॥

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः॥

ओं भ॒द्रं द॑धातु । ओं भ॒द्रं क॑र्णेभिः शृ॒णु॒याम॑ दे॒वाः ।
भ॒द्रं प॑श्येमाक्षभिर् यज॑त्राः । स्थि॒रै-रङ्गै॑-स्तुष्टु॒वाꣳ स॑स्त॒नूभिः॑ ।
व्य॑शेम दे॒वहि॑तं य॒दायुः॑ । स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः ।
स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा वि॒श्ववे॑दाः ।

स्व॒स्ति-न॒स्ताक्ष॑र्यो अरि॑ष्टनेमिः ।
स्व॒स्तिनो॑ बृ॒हस्प॑तिर् दधातु ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

2 वेदादया

ओं । अ॒ग्निमी॑ळे पु॒रोहि॑तं य॒ज्ञस्य॑ दे॒वमृ॑त्विजं । हो॒तारं॑ रत्न॒ धात॑मं ।
इ॒षेत्वो॑र्जे॒त्वा वा॑यव॒स्स्थो पा॑यव॒स्स्थ दे॒वो व॑स्सवि॒ता प्रा॑र्पयतु
श्रेष्ठ॑तमाय॒ कर्म॑णे ।

अ॒ग्न आ॑याहि॒ वीत॑ये गृ॒णानो॑ ह॒व्यदा॑तये । नि॒होता॑ स॒त्सि ब॑र्हिषि ।
श॒न्नो दे॒वीर॒भिष्ट॑य॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑ । शं चो॒रभि॑ स्रवन्तुनः ॥ 1

2.1 रक्षोघ्नं

(TS 1.2.14.1)

कृ॒णुष्व॑ पा॒जः प्र॑सि॒तिन्न॑ पृ॒थ्वीं च॑या॒हि रा॒जे वा॑म॒वाꣳ इ॒भेन॑ ।
वृ॒ष्वीम॒नु प्र॑सि॒तिं दू॒णानो॑ऽस्ताऽसि॒ विद्ध्य॑ र॒क्षस॑स्तपि॒ष्ठैः ।
तव॑ भ्र॒मास॑ आ॒शुया॑ प॒तन्त्य॑नु॒स्पृश॑ धृष॒ता शो॑शु॒चानः॑ ।
तपू॑ꣳष्य॒ग्ने जु॒ह्वा प॑तंगान॒सन्दि॑तो॒ विसृ॑ज॒ विष्व॑गु॒ल्काः ।
प्र॒तिस्प॑शो॒ विसृ॑ज॒ तूर्णि॑तमो॒ भवा॑ पा॒युर्वि॑शो अ॒स्या अ॑द॒ब्धः ॥ 2

यो नो॑ दू॒रे अ॒घश॑ꣳसो॒ यो अ॒न्त्य॑ग्ने॒ माकि॑ष्ठे॒ व्यथि॑रा द॒धर्षी॑त् ।
उ॒दग्ने॑ तिष्ठ॒ प्रत्या॑तनुष्व॒न्यमि॑त्राꣳ ओष॒तात्ति॑ग्महे॒ते ।
यो नो॑ अ॒रातिꣳ स॒मिधा॑न॒ चक्रे॑ नी॒चा तं॑ ध॒क्ष्यत॑ सन्न॒ शुष्कं॑ ॥

ऊ॒र्ध्वो भ॑व॒ प्रति॑ वि॒द्ध्याद्ध्य॑स्मदा॒-विष्कृ॑णुष्व॒ दैव्या॑न्यग्ने ।
अव॑स्थि॒रा त॑नुहि॒ यातु॑ जू॒नां जा॒मिम॑जा॒मिं प्र॑मृणीहि॒ शत्रू॑न् ॥ 3

स ते॑ जा॒नाति॑ सु॒मतिं॑ य॒विष्ट॑ य ई॒वते॑ ब्र॒ह्म॑णे गा॒तुमै॑रत् ।
विश्वा॑न्यस्मै सु॒दिना॑नि रा॒यो द्यु॒म्नान्य॑र्यो वि दुरो॑ अ॒भिद्यौ॑त् ।
सेद॑ग्ने अस्तु सु॒भग॑ स्सु॒दानु॑र् यस्त्वा॒ नित्ये॑न ह॒विषा॑ य उ॒क्थैः ।
पिप्री॑षति॒ स्व आ॑युषि दुरो॒णे विश्वे॑दस्मै सु॒दिना॑ साऽसदि॒ष्टिः ।
अर्चा॑मि॒ते सु॒मतिं॑ घोष्य॒र्वाख्-स॑न्ते वा॒वाता॑ जर॒ता मि॒यंगीः ॥ 4

स्वश्वा॑स्त्वा सु॒रथा॑ म॒र्जये॑-मा॒स्मे क्ष॒त्राणि॑ धा॒रये॑र-नु॒द्यून् ।
इ॒ह त्वा॑ भू॒र्या च॑रेदुप॒ त्मन् दो॑षाव॒स्तर॑ दी॒दिवा॑ऽस-मनु॒द्यून् ।
क्रीड॑न्तस्त्वा सु॒मन॑स स्सपे॒माभि॑ द्यु॒म्ना त॑स्थि॒वाऽसो॑ जना॒नां ।
यस्त्वा॑-स्वश्च॑स्सु॒हिर॑ण्यो अ॒ग्न उप॑याति वसु॒मता॑ रथे॒न ।
तस्य॑ त्रा॒ता भ॑वसि॒ तस्य॑ सखा॒ यस्त॑ आ॒तिथ्य॑-मा॒नुष॑ग् जुजोषत् ॥ 5

म॒हो रु॑जामि॒ बन्धु॑ता वचो॒भिस्त॑न्मा पि॒तुर्गो॑त॒माद॑न्वि॒याय॑ ।
त्वन्नो॑ अ॒स्य व॑चस-श्चि॒किद्धि॑ हो॒तर्य॑विष्ट सु॒क्रतो॑ द॒मूनाः॑ ।
अ॒स्वप्न॑ज-स्तर॒णय॑ स्सु॒शेवा॑ अ॒तन्द्रा॑सोऽवृ॒का अ॑श्रमि॒ष्ठाः ।

ते पा॒यवः॑ स॒द्ध्रिय॑ञ्चो नि॒षद्या॑ग्ने त॒वनः॑ पा॒न्त्वमू॑र ।
ये पा॒यवो॑ मा॒मते॑यं ते अ॒ग्ने प॑श्यन्तो अ॒न्धं दु॑रि॒ताद॑रक्षन् ।
र॒क्षता॑न्त्सु॒कृतो॑ वि॒श्ववे॑दा दि॒प्सन्त॑ इ॒द्रिप॑वो ना ह॑ दे॒भुः ॥ 6

त्वया॑ व॒यञ् स॒धन्य॑-स्त्वो॒ता स्त॒व प्र॑णी॒त्यश्या॑म वा॒जान् ।
उ॒भा श॑ञ्सा सू॒दय॑ स॒त्यता॑ते-ऽनु॒ष्टुया॑ कृ॒णु॒ह्यह॑याण ।
अ॒या ते॑ अ॒ग्ने स॒मिधा॑ वि॒धेम॑ प्र॒ति स्तो॑मञ् श॒स्यमा॑नं गृ॒भाय॑ ।
द॒हाश॑सो र॒क्षसः॑ पा॒ह्यस्मा॑न् द्रु॒हो नि॒दो मि॒त्रम॑हो अ॒वद्या॑त् ।
र॒क्षो॒हणं॑ वा॒जिन॑-मा॒जिघ॑र्मि मि॒त्रं प्र॑थि॒ष्ठ-मु॑प॒यामि॑ श॒र्म ।
शि॒शानो॑ अ॒ग्निः क्र॑तु॒भि-स्स॒मिद्ध॑-स्स॒नो दि॒वा स॒ रि॒षः पा॑तु॒नक्तं॑ ॥ 7

वि ज्यो॑ति॒षा बृ॒हता॑ भा॒त्यग्नि॑रा॒विर् वि॒श्वानि॑ कृ॒णुते॑ म॒हित्वा॑ ।
प्रा॒दे॒वीर् मा॒या स्स॑ह॒ते दु॒रेवा॑ शि॒शी॑ते शृ॒ङ्गे र॒क्षसे॑ वि॒निक्षे॑ ।
उ॒त स्वा॑ना॒सो दि॒वि ष॑न्त्व॒ग्ने स्ति॒ग्मायु॑धा र॒क्षसे॑ ह॒न्त वा॑ उ ।
म॒दे चि॒दस्य॑ प्र रु॒जन्ति॑ भा॒मा न॑ व॒रन्ते॑ परि॒बाधो॑ अ॒देवीः॑ ॥ 8

2.2 आप्यम्

(TS 5.7.4.3)

अ॒ग्ने॒ य॒श॒स्वि॒न् य॒श॒से॒म॒म॒र्ष॒ये॒न्द्रा॒वती॑-म॒प॒चि॒ती-मि॒हा॒व॒ह ।
अ॒यं मू॒र्द्धा॒ प॒र॒मे॒ष्ठी सु॒व॒र्चा-स्स॒मा॒ना॒ना-मु॒त्त॒म॒श्लो॒को अ॒स्तु ।
भ॒द्रं प॒श्य॒न्त॒ उप॒से॒दु॒र॒ग्रे त॒पो॒दी॒क्षा॒मृ॒षय॑-स्सु॒व॒र्वि॒दः ।
ततः॑ क्ष॒त्रं ब॒ल॒मो॒जश्च॑ जा॒तं तद॒स्मै दे॒वा अ॒भि॒स॒न्न॒म॒न्तु ।
धा॒ता वि॒धा॒ता प॒र॒मो॒त स॒न्दृ॒क् प्र॒जा॒प॒तिः प॒र॒मे॒ष्ठी वि॒रा॒जा ॥
स्तो॒मा-श्च॒न्दा॒सि॒ नि॒वि॒दो॒म आ॒हु॒रे॒त॒स्मै रा॒ष्ट्र॒म॒भि स॒न्न॒मा॒म ।
अ॒भ्या॒व॒र्त्त॒ध्व-मु॒प॒मे॒त सा॒क॒म॒य॒ शा॒स्ता-ऽधि॒प॒ति॒र्वो अ॒स्तु ।
अ॒स्य वि॒ज्ञा॒न-म॒नु॒स॒ र॒भ॒ध्व॒मि॒मं प॒श्चा॒द॒नु जी॒वा॒थ स॒र्वे ॥

---

3 पवमान सूक्तं

TS 5.6.1.1

ओं ॥ हिरण्यवर्णाः शुचयः पावका यासु जातः कश्यपो यास्विन्द्रः ।
अग्निं या गर्भदधिरे विरूपास्ता न आपश्शः स्योना भवन्तु ॥
यासां राजा वरुणो याति मध्ये सत्यानृते अवपश्यन् जनानां ।
मधुश्रुत-श्शुचयो याः पावकास्ता न आपश्शः स्योना भवन्तु ॥
यासां देवा दिवि कृण्वन्ति भक्षं या अन्तरिक्षे बहुधा भवन्ति ।
याः पृथिवीं पयसोन्दन्ति शुक्रास्ता न आपश्शः स्योना भवन्तु ॥
शिवेन मा चक्षुषा पश्यताप शिवया तनुवोप स्पृशत त्वचं मे ।
सर्वां अग्नीं रप्सुषदो हुवे वो मयि वर्चो बलमोजो नि धत्त ॥

(Additional chanting for Shanti Japam -TS 5.6.1.2)

यदद स्सं प्रयतीरहा वनदताहते ।
तस्मादा नद्यो नाम स्थ ता वो नामानि सिन्धवः ।
यत् प्रेषिता वरुणेन ता श्शीभः समवल्गात ।
तदाप्नोदिन्द्रो वो यतीस्तस्मादापो अनु स्थन ।
अपकामः स्यन्दमाना अवीवरत वो हिकं ।
इन्द्रो व शक्तिभिर् देवी-स्तस्माद् वाणामवो हितं ।

ए॒को दे॒वो अ॒प्यति॒ष्ठथ् स्य॑न्द॒माना॑ यथा॒वशं॑ ।
 उ॒दानि॑षुर् म॒हीरि॑ति तस्मा॒दुद॑क-मुच्यते ।
 आपो॑ भ॒द्रा घृ॒तमि॑दाप आ॒सु-र॒ग्नीषो॑मौ बिभ्र॒त्याप॑ इ॒त्ताः ।
 ती॒व्रो॒रसो॑ मधु॒पृचा॑-मर॒ङ्गम॑ आ मा॒ प्राणे॑न स॒हव॑र्चसा गन् ।
 आ॒दि॒त्य॒श्या-म्यु॒तवा॑ श्रृ॒णो॒म्यामा॑ घोषो गच्छति वाङ् न आसां ।
 मन्ये॑ भे॒जानो॑ अमृ॒तस्य॑ तर्हि॒ हिर॑ण्यवर्णा अ॒तृपँ॑ यदा वः ।
 आपो॑ हि ष्ठा म॒योभु॒वस्ता॑ न ऊ॒र्जे द॑धातन । म॒हे र॑णाय चक्ष॒से ।
 योवः॑ शि॒वत॑मो र॒सस्त॑स्य भाजयतेह नः । उ॒शती॑रिव मा॒तरः॑ ।
 तस्मा॑ अर॒ङ्गमा॑म वो यस्य क्षयाय जि॒न्वथ॑ । आपो॑ ज॒नय॑था च नः ।
 दि॒वि श्र॑य॒स्वान्तरि॑क्षे यतस्व पृ॒थि॒व्या सं भ॑व ब्र॒ह्मव॑र्चस-म॒सि
 ब्र॒ह्मव॑र्चसाय त्वा ॥ (Additional chanting ends)

TB 1.4.8.1 (for Para No. 1 to 6)

पव॒मान॒ स्सु॒व॒र्जनः॑ । पवि॒त्रेण॑ वि॒चर्ष॑णिः ।
यः पो॒ता स पु॒नातु॑ मा । पु॒नन्तु॑ मा दे॒वज॒नाः । पु॒नन्तु॑ मन॒ वोधि॒या ।
पु॒नन्तु॑ वि॒श्व आय॑वः । जा॒तवे॑दः पवि॒त्रव॑त् । पवि॒त्रेण॑ पु॒नाहि॑ मा ।
शु॒क्रेण॑ दे॒व दी॑द्यत् । अ॒ग्ने क्र॑त्वा-क्र॒तूँर॒नु ॥ 1

यत्ते॑ पवि॒त्र-म॒र्चिषि॑ । अ॒ग्ने वि॑त॒त-म॒न्तरा॑ । ब्र॒ह्म ते॑न पु॒नीम॑हे ।
उ॒भाभ्यां॑ दे॒व स॒वितः॑ । पवि॒त्रेण॑ स॒वेन॑ च । इ॒दं ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे ।
वैश्व॑दे॒वी पु॒नती॑ दे॒व्यागा॑त् । य॒स्यै ब॒ह्वी-स्त॑नुवो॒ वीत॑पृ॒ष्ठाः ।
तया॑ म॒दन्त॑-स्स॒धमा॑द्येषु । व॒यञ् स्या॑म प॒तयो॑ र॒यीणां॑ ॥ 2

वैश्व॑ान॒रो र॒श्मिभि॑र्मा पु॒नातु॑ । वा॒तः प्रा॑णे॒नेषि॑रो म॒योभूः॑ ।
द्या॒वापृ॑थि॒वी प॒यसा॑ प॒योभिः॑ । ऋ॒ताव॑री य॒ज्ञिये॑ मा पु॒नीतां॑ ।
बृ॒हद्भि॑-स्स॒वित॑स्तृ॒भिः । व॒र्षि॑ष्ठैर् दे॒वम॑न्म॒भिः ।
अ॒ग्ने दक्षैः॑ पु॒नाहि॑मा । ये॒न दे॒वा अ॑पु॒नत॑ । ये॒नापो॑ दि॒व्यङ्क॑शः ।
ते॒न दि॒व्येन॑ ब्र॒ह्मणा॑ ॥ 3

इ॒दं ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे । यः पा॒वमा॒नी-र॒द्धये॑ति ।
ऋषि॑भि-स्संभृ॑तꣳ र॒सं । सर्वꣳ स पू॒तम॑श्जाति ।
स्वदि॑तं मा॒तरि॑श्वना । पा॒वमा॒नीर् यो अ॒द्धये॑ति ।
ऋषि॑भि-स्संभृ॑तꣳ र॒सं । तस्मै॑ सर॒स्वती॑ दु॒हे ।
क्षी॒रꣳ सर्पि॑ र्मधू॒दकं॑ । पा॒वमा॒नी-स्स्व॒स्त्यय॑नीः ॥ 4

सु॒दु॒घा॒हि प॑यस्वतीः । ऋषि॑भि-स्संभृ॑तो र॒सः ।
ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑मृ॒तꣳ हि॒तं । पा॒वमा॒नीर् दि॑शन्तु नः ।
इ॒मं लो॒कम॑थो अ॒मुं । का॒मान्थ् स॑मर्द्ध्यन्तु नः ।
दे॒वीर्दे॒वैः स॑माभृ॒ताः । पा॒वमा॒नी-स्स्व॒स्त्यय॑नीः ।
सु॒दु॒घा हि॑ घृ॒तश्चु॑तः । ऋषि॑भि-स्संभृ॑तो र॒सः ॥ 5

ब्रा॒ह्म॒णेष्व॑मृ॒तꣳ हि॒तं । येन॑ दे॒वाः प॑वित्रेण । आ॒त्मानं॑ पु॒नते॑ सदा ॥
तेन॑ स॒हस्र॑ धा॒रेण॑ । पा॒वमा॒न्यः पु॑नन्तु मा । प्रा॒जाप॑त्यं प॒वित्रं॑ ॥
श॒तो॒द्यामꣳ हि॒र॒ण्मयं॑ ॥ तेन॑ ब्र॒ह्म॒विदो॑ व॒यं ।
पू॒तं ब्र॒ह्म पु॒नीम॑हे । इ॒न्द्र-स्सु॑नी॒ती स॒ह मा॑ पु॒नातु॑ ।

सोम॑-स्स्व॒स्त्या वरु॑ण-स्समी॒च्या ॥

यमो॑ राजा॒ प्रमृ॑णाभिः पुनातु मा ।

जा॒तवे॑दा मोर्जय॑न्त्या पुनातु । 6

(ओं) भूर्भुव॑स्सुवः ॥

TB 3.5.11.1

तच्छँ॑योरा वृणीमहे । गा॒तुं यँ॑ज्ञाय । गा॒तु यँ॑ज्ञप॒तये ।

दैवी॑ स्व॒स्ति-र॑स्तुनः । स्व॒स्तिर् मानु॑षेभ्यः ।

ऊ॒र्ध्वं जिगा॑तु भेष॒जं । श॒न्नो अस्तु॑ द्विप॒दै । शंच॑तुष्यदे ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

4 वास्तु मन्त्रः

TS 3.4.10.1

वा॒स्तो॒ष्प॒ते॒ प्र॒ति॒ जा॒नी॒ ह्य॒स्मा॒न्त् स्वा॒वे॒शो॒ अ॒न॒मी॒वो॒ भ॒वा॒ नः॑ ।
य॒त्वे॒म॒हे॒ प्र॒ति॒ त॒न्नो॒ जु॒ष॒स्व॒ श॒न्न॒ ए॒धि॒ द्वि॒प॒दे॒ शं॒च॒तु॒ष्प॒दे॒ ।
वा॒स्तो॒ष्प॒ते॒ श॒ग्म॒या॒ स॒ꣳस॒दा॒ ते॒ स॒क्षी॒म॒हि॒ र॒ण्व॒या॒ गा॒तु॒म॒त्या॑ ॥
आ॒वः॒ क्षे॒म॒ उ॒त॒ यो॒गे॒ व॒र॒न्नो॒ यू॒यं॒ पा॒त॒ स्व॒स्ति॒भि॒-स्स॒दा॒ नः॑ ।

APMB (EAK) 2.5.19

वा॒स्तो॒ष्प॒ते॒ प्र॒त॒र॒णो॒ न॒ ए॒धि॒ गो॒भि॒र॒श्वे॒भि॒रि॒न्दो॑ ।
अ॒ज॒रा॒स॒स्ते॒ स॒ख्ये॒ स्या॒म॒ पि॒ते॒व॒ पु॒त्रा॒न् प्र॒ति॒ नो॑ जु॒ष॒स्व॒ ।
अ॒मी॒व॒हा॒ वा॒स्तो॒ष्प॒ते॒ वि॒श्वा॒ रू॒पा॒ण्या॒वि॒श॒न् ।
स॒खा॒ सु॒शे॒व॒ ए॒धि॒ नः॑ ।
शि॒वꣳ शि॒वं॑ ॥ भूर्भु॒व॒स्सु॒वो॒ भूर्भु॒व॒स्सु॒वो॒ भूर्भु॒व॒स्सु॒वः॑ ॥

---

5 वरुण सूक्तं

(TS 1.5.11.3)

उदु॒त्त॒मं॑ वरु॒ण पा॒श॒म॒स्म॒द॒वा॒ध॒मं॑ वि॒म॒द्ध्य॒म॒७ श्र॒था॒य ।

अ॒था व॒य॒मा॒दि॒त्य व्र॒ते त॒वा॒ना॒ग॒सो॒ अ॒दि॒त॒ये स्या॒म ॥ 1

(TS 1.2.8.1)

अ॒स्त॒भ॒ना॒द् द्या॒मृ॒ष॒भो अ॒न्त॒रि॒क्ष-म॒मि॒मी॒त व॒रि॒मा॒णं पृ॒थि॒व्या
आ॒ऽसी॒द॒द्वि॒श्वा भु॒व॒ना॒नि स॒म्रा॒ड् वि॒श्वे॒त्ता॒नि वरु॒णस्य॑ व्र॒ता॒नि ॥ 2

(TS 3.4.11.6)

य॒त्कि॒ञ्चे॒दँ वरु॒ण दै॒व्ये ज॒ने॒ऽभि॒द्रो॒हं म॒नु॒ष्या॑श्च॒रा॒म॒सि ।
अ॒चि॒त्ती॒ य॒त्त॒व ध॒र्मा यु॒यो॒पि॒म मा न॒ स्त॒स्मा॒दे॒न॒सो दे॒व री॒रि॒षः ॥ 3

(TS 3.4.11.6)

कि॒त॒वा॒सो य॒द् रि॒रि॒पु॒र्न दी॒वि य॒द्वा घा स॒त्य-मु॒त॒य॒न्न वि॒द्म ।
स॒र्वा ता वि॒ ष्य शि॒थि॒रे॒व दे॒वा॒था ते स्या॒म वरु॒ण प्रि॒या॒सः ॥ 4

(TS 1.5.11.3)

अ॒व ते हे॒डो वरु॒ण न॒मो॒भि॒र॒व य॒ज्ञे॒भि-री॒म॒हे ह॒वि॒र्भिः॑ ।
क्ष॒य॒न्न॒स्म॒भ्य-म॒सुर प्र॒चे॒तो रा॒ज॒न्ने॒ना॒ऽसि॑ शि॒श्र॒थः कृ॒ता॒नि ॥ 5

(T.S. 2.1.11.6)

त॒त्वा॒ या॒मि॒ ब्र॒ह्म॒णा॒ व॒न्द॒मा॒न॒ स्त॒दा॒शा॒स्ते॒ य॒ज॒मा॒नो॒ ह॒वि॒र्भिः॑ ।
अ॒हे॒ड॒मा॒नो॒ व॒रु॒णे॒ह॒ बो॒द्ध्यु॒रु॒श॒स्स॒ मा॒ न॒ आ॒युः॒ प्र॒ मो॒षीः॑ ॥ 6

वरुण गायत्री

जु॒ंभ॒का॒य॒ वि॒द्म॒हे॒ पा॒श॒ह॒स्ता॒य॒ धी॒म॒हि॒ । त॒न्नो॑ व॒रु॒णः॑ प्र॒चो॒द॒या॒त् ॥
ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

6 ब्रह्म सूक्तं

(TB 2.8.8.8)

ब्रह्मजज्ञानं प्रथमं पुरस्ताद् विसीमत-स्सुरुचो वेन आवः ।
स बुद्धिनया उपमा अस्य विष्ठाः सतश्च योनि-मसतश्च विवः । 1

पिता-विराजामृषभो रयीणा-मन्तरिक्षं विश्वरूप आविवेश ।
तमर्के-रभ्यर्चन्ति वथ्सं ब्रह्म सन्तं ब्रह्मणा वर्द्धयन्तः । 2

ब्रह्म देवानजनयद् ब्रह्म विश्वमिदं जगत् ।
ब्रह्मणः क्षत्रं निर्मितं ब्रह्म ब्राह्मण आत्मना ॥ 3

अन्तरस्मिन्निमे लोका अन्तर्विश्वमिदं जगत् ।
ब्रह्मैव भूतानां ज्येष्ठं तेन कौर्ऽहति स्पर्द्धितुं । 4

ब्रह्मन् देवा स्त्रयस्त्रिंशद् ब्रह्मन्निन्द्र प्रजापती ।
ब्रह्मन् ह विश्वा भूतानि नावीवान्त-स्समाहिता । 5

चतस्र आशाः प्रचरन्त्वग्नय इमन्नो यज्ञन्नयतु प्रजानन् ।
घृतं पिन्वन्नजरं सुवीरं ब्रह्म समिद्भवत्याहुतीनां । 6

(ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥)

7 विष्णु सूक्तं

7.1 विष्णु सूक्तं (Split Chanting)

(TS 1.2.13.3)

विष्णो॑र्नु॒कं वी॑र्या॒णि प्र वो॑चं॒ यः पार्थि॑वानि विम॒मे रजा॑सि
यो अ॒स्क॒भाय॑-दु॒त्तर॑ स॒धस्थं॑ विचक्र॒माण-स्त्रे॒धो-रु॒गायः॑ ॥ 1

Optional (TS 1.2.13.3)

विष्णो॑ ररा॒टम॑सि विष्णोः॑ पृ॒ष्ठम॑सि विष्णो-॑र॒ज॒प्त्रे॒स्थो विष्णो-॑
स्स्यूर॑सि विष्णो॑ ध्रु॒वम॑सि वैष्ण॒वम॑सि विष्ण॑वे त्वा ॥ 2

(TB 2.4.6.2)

तद॑स्य प्रि॒यम॑भिपा॒थो अ॒श्यां । नरो॑ यत्र दे॒वय॑वो म॒दन्ति॑ ।
उ॒रुक्र॑मस्य स हि ब॒न्धुरि॑त्था । विष्णोः॑ प॒दे प॒रमे॑ म॒दध्व॑ उ॒त्सः॑ ॥ 3

(TB 2.4.3.4)

प्र तद्विष्णु॑-स्स्तव॒ते वी॑र्या॒य । मृ॒गो न भी॑मः कु॒चरो॑ गि॒रिष्ठाः॑ ।
यस्यो॑रु॒षु त्रि॒षु वि॒क्रम॑णेषु । अधि॑क्षि॒यन्ति॑ भु॒वनानि॑ वि॒श्वा ॥ 4

(TB 2.8.3.2)

परो॑ मा॒त्रया॑ त॒नुवा॑ वृ॒धान । न ते॑ म॒हित्व॑म॒न्वश्नु॑वन्ति ।
उ॒भेते॑ वि॒द्म र॑ज॒सी पृ॑थि॒व्या विष्णो॑-दे॒वत्वं । प॒रम॑स्य वि॒त्से ॥ 5

(TB 2.4.3.5)

वि॒च॒क्र॒मे॒ पृ॒थि॒वी॒ मे॒ष ए॒तां । क्षे॒त्राय॑ वि॒ष्णु॒र् म॒नु॒षे द॒श॒स्य॒न् ।
ध्रु॒वा॒सो॑ अ॒स्य की॒रयो॑ ज॒ना॒सः । उ॒रु॒क्षि॒ति॒ꣳ सु॒ज॒नि॒मा॒च॒का॒र ॥ 6

त्रि॒र्दे॒वः पृ॒थि॒वी॒मे॒ष ए॒तां । वि॒च॒क्र॒मे श॒त॒र्च॒सं म॒हि॒त्वा ।
प्र वि॒ष्णु॒रस्तु॑ त॒व॒स॒स्त॒वी॒या॒न् । त्वे॒षꣳ ह्य॒स्य स्थ॒वि॒र॒स्य॒ नाम॑ ॥ 7
(ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥)

7.2 विष्णु सूक्तं (Combined Chanting)

विष्णो॑र्नु॒कं॑ वी॒र्या॑णि प्र वो॒चं॑ यः पार्थि॑वानि विम॒मे रजा॑ँसि
यो अ॒स्क॒भाय॑-दु॒त्तर॑ँ स॒धस्थं॑ विचक्र॒माण-॑स्त्रे॒धो-रु॑गायः ॥ 1

Optional

विष्णो॑ ररा॒टम॑सि विष्णोः॑ पृ॒ष्ठम॑सि विष्णो-॑ऽज॒प्त्रे॒स्थो विष्णो-॑
स्स्यूर॑सि विष्णो॑ ध्रु॒वम॑सि वैष्ण॒वम॑सि विष्ण॑वे त्वा ॥ 2

तद॒स्य प्रि॒यम॑भि पा॒थो अ॒श्यां॑ नरो॒ यत्र॑ दे॒व यवो॑ मद॒न्ति ।
उ॒रु॒क्र॒मस्य॑ स हि ब॒न्धुरि॑त्था विष्णोः॑ प॒दे प॒रमे॑ म॒ध्व उ॒त्सः॑ । 3

प्र तद्विष्णुः॑ स्तव॒ते वी॒र्या॑य मृ॒गो न भी॒मः कु॑च॒रो गि॑रि॒ष्ठाः ।
यस्यो॑रु॒षु त्रि॒षु वि॒क्रम॑णेष्व॒धि क्षि॒यन्ति॑ भु॒वनानि॑ विश्वा॑ । 4

प॒रो मा॒त्रया॑ त॒नुवा॑ वृ॒धान॑ न ते म॒हित्वम॑न्व॒श्नु॑वन्ति ।
उ॒भे ते वि॒द्म रज॑सी पृ॒थिव्या॑ विष्णो॑ दे॒व त्वं प॒रम॑स्य वि॒त्से । 5

विच॑क्रमे पृ॒थि॒वीमेष॑ ए॒तां क्षे॒त्राय॑ विष्णु॑र् म॒नुषे॑ द॒शस्य॑न् ।
ध्रु॒वासो॑ अ॒स्य की॒रयो॑ जना॒स उ॒रुक्षि॑तिँ सु॒जनि॑मा च॒कार । 6

त्रि॒ दे॒वः पृ॒थि॒वी॒मेष॒ ए॒तां वि॒च॒क्रमे॑ श॒तर्च॑ सं॒महि॒त्वा ।
प्र वि॒ष्णु॑रस्तु त॒वस॒ स्त॒वी॒यान् त्वेष॑ ह्य॒स्य स्थ॒वि॒रस्य॑ ना॒म । 7
ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

8 रुद्र सूक्तं

(TS 4.5.10.4)

परि॑ णो॒ रु॒द्रस्य॑ हे॒तिर् वृ॑णक्तु॒ परि॑त्वेषस्य॒ दुर्म॑तिरघायोः ।
अव॑स्थिरा म॒घवद्भ्य॑-स्तनु॒ष्व मी॒द्व-स्तो॒काय॑ तनयाय॒ मृड॑य ॥ 1

(TS.4.5.10.3)

स्तु॒हि श्रु॒तं गर्त्त॑सदं॒ युवा॑नं मृ॒गन्न॑भीम-मु॒पह॑लु-मु॒ग्रं ।
मृ॒डा ज॑रित्रे रु॒द्रस्त॑वानो अ॒न्यन्ते॑ अ॒स्मन्नि॑वपन्तु॒ सेनाः॑ ॥ 2

(TS 4.5.10.4)

मी॒दुष्ट॑म शिव॒तम॑ शि॒वो नः॑ सु॒मना॑ भव ।
पर॑मे वृ॒क्ष आ॒युध॑ नि॒धाय॑ कृ॒त्तिं व॑सान॒ आच॑र पि॒नाकं॑ बिभ्र॒दाग॑हि ॥ 3

(TA 7.5.7)

अ॒र्.ह॑न् बिभ॒र्षि सा॒यका॑नि ध॒न्व । अ॒र्.ह॑न्निष्कं॒ यज॑तं॒ विश्व॑रूपं ।
अ॒र्.ह॑न्निदं॒ दय॑से वि॒श्व म॑ब्भु॒वं । न॒वा ओ॒जीयो॑ रु॒द्रत्व॑दस्ति ॥ 4

(अ॒र्.ह॑न् बिभ॒र्षि सा॒यका॑नि ध॒न्वा॒र्.ह॑न्निष्कं॒ यज॑तं॒ विश्व॑रूपं ।
अ॒र्.ह॑न्निदं॒ दय॑से वि॒श्वम॑ब्भु॒वं न॒वा ओ॒जीयो॑ रु॒द्रत्व॑दस्ति ॥)

(TS 1.3.14.1)

त्वम॑ग्ने रु॒द्रो अ॒सुरो॑ म॒हो दि॒वस्त्व॑ श॒ब्दो मा॑रुतं पृ॒क्ष ई॒शिषे॑ ।
त्वं वा॑तैर॒रुणै॑र् या॒सि शं॒गय॑स्त्वं पू॒षा वि॒धतः॑ पा॒सि नु॑ त्मना ॥ 5

(TS 1.3.14.1)

आ वो राजान-मध्वरस्य रुद्रं होतारं सत्ययजं रोदस्योः ।

अग्निं पुरा तनयितो-रचित्ताद्धिरण्यरूप-मवसे कृणुध्वं ॥ 6

(ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥)

---

9 दुर्गा सूक्तं

(TA .6.2.1)

जा॒तवे॒दसे॑ सु॒नवाम॑ सोम॒मरा॑तीयतो निद॒हाति॑ वेदः ।
स नः॑ पर्॒षद॑ति दु॒र्गाणि॑ वि॒श्वा ना॒वेव॑ सि॒न्धुं दु॒रिता॑त्य॒ग्निः ॥ 1

ताम॒ग्निव॑र्णां तप॒सा ज्वल॑न्तीं वै॒रोच॑नीं कर्म॒फले॑षु जु॒ष्टां ।
दु॒र्गां दे॒वीं श॑रणम॒हं प्र॑पद्ये सु॒तर॑सि तर॒से नमः॑ ॥ 2

अग्ने॑ त्वं पा॒रया॑ नव्यो अ॒स्मान्त् स्व॒स्तिभि॑रति दु॒र्गाणि॑ वि॒श्वा ।
पू॒श्च पृ॒थ्वी बहु॑ला न उ॒र्वी भवा॑ तो॒काय॑ तनयाय॒ शँयोः॑ ॥ 3

वि॒श्वा॒नि नो॑ दु॒र्गहा॑ जा॒तवे॒दः सि॒न्धु॒न्नना॑वा दु॒रिता॑तिपर्॒षि ।
अग्ने॑ अ॒त्रिव॑न् मन॒सा गृ॒णानो॑ऽस्माकं बो॒द्ध्यवि॑ता त॒नूनां॑ ॥ 4

पृ॒तना॑जितं सह॒मान-मु॒ग्रम॒ग्निं हु॑वेम पर॒मात् स॒धस्था॑त् ।
सनः॑ पर्॒षद॑ति दु॒र्गाणि॑ वि॒श्वा क्षा॑मद्दे॒वो अति॑ दु॒रिता॑त्य॒ग्निः ॥ 5

(it is customary to chant only upto Para 5 for Shanti Japam)

प्र॒त्नोषि॑ क॒मीड्यो॑ अ॒ध्वरे॑षु स॒नाच्च॑ होता नव्यश्च स॒त्सि ।
स्वाञ्चा॑ग्ने त॒नुवं॑ पिप्रयस्वास्मभ्यञ्च सौ॒भग॑मायजस्व ॥ 6

गोभिर्जुष्टमयुजो निषिक्तं तवेन्द्र विष्णो-रनुसञ्चरेम ।
नाकस्य पृष्ठमभि सँवसानो वैष्णवींँलोक इह मादयन्तां ॥ 7
कात्यायनाय विद्महे कन्यकुमारि धीमहि । तन्नो दुर्गिः प्रचोदयात् ॥
(ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥)

---

10 श्री सूक्तं

(Rig Veda Khila Kaandam - 5.8.7.1)

(To be Chanted as per Rig Vedic Sruti; hence “Anunaasikam”, “ॐ” and “ॐ” are not represented here as they are not used in Rig Vedic chants. In Some parts of India, when this Suktham is chanted in Krishna Yajur Veda “ॐ” , “ॐ” are added in para 9 and 12, whereas in other parts of India this full Suktham is chanted without “ॐ” , “ॐ”.)

हिरण्यवर्णां ह॒रिणीं॑ सु॒वर्णं॑ र॒जत॑स्रजां ।
च॒न्द्रां हिर॑ण्मयीं ल॒क्ष्मीं॑ जा॒तवे॑दो म॒ आव॑ह ॥ 1

तां म॒ आव॑ह जा॒तवे॑दो ल॒क्ष्मी-म॑न॒पगा॑मिनीं ।
यस्यां॑ हिर॑ण्यं वि॒न्देयं॑-गा॒मश्च॑ पु॒रुषा॑न॒हं ॥ 2

अ॒श्वपूर्वा॑ रथ॒मद्ध्यां॑ ह॒स्तिना॑द-प्र॒बोधि॑नीं ।
श्रियं॑ दे॒वीमु॑प॒ह्वये॑ श्री॒र्मादे॒वीर्जु॑षतां ॥ 3

कां सोऽ॒स्मितां॑ हिर॑ण्य-प्रा॒कारा-मा॒र्द्रां ज्व॑लंतीं तृ॒प्तां त॑र्पय॒न्तीं ।
प॒द्मे॒स्थितां॑ प॒द्मव॑र्णां ता॒मिहो॑प॒ह्वये॑ श्रियं ॥ 4

च॒न्द्रां प्र॑भासां यश॒सा-ज्व॑लंतीं श्रियं॑लो॒के दे॒वजु॑ष्टा-मु॒दारां॑ ।
तां प॒द्मिनी॑मीं शरण॑म॒हं प्र॑पद्ये ऽल॒क्ष्मीर्मे॑ नश्य॒तां त्वां वृ॑णे ॥ 5

आ॒दि॒त्य॒व॒र्णे॑ त॒प॒सोऽधि॑जा॒तो व॒न॒स्प॒ति॒स्त॒व वृ॒क्षोऽथ॑ बि॒ल्वः॑ ।
तस्य॑फ॒ला॒नि त॒प॒सा-नु॑दन्तु मा॒यान्त॑-रा॒याश्च॑ बा॒ह्या अ॒ल॒क्ष्मीः॑ ॥ 6

उ॒पै॒तु॒मां दे॒व॒स॒खः॑ की॒र्ति॒श्च म॒णि॒ना स॒ह ।
प्रा॒दु॒र्भू॒तोऽस्मि॑ रा॒ष्ट्रेऽस्मिन्॑ की॒र्ति॒-मृ॒द्धिं-द॒दा॒तु मे॑ ॥ 7

क्षु॒त्पि॒पा॒सा-म॒लां ज्ये॒ष्ठाम॑-ल॒क्ष्मीं॑-ना॒शया॑म्य॒हं ।
अ॒भू॒ति-म॒स॒मृ॒द्धिं॒च स॒र्वा नि॒र्णु॑द मे॒ गृ॒हात् ॥ 8

ग॒न्ध॒द्वा॒रां दु॒रा॒ध॒र्षां॑ नि॒त्य॒पु॒ष्टां क॒री॒षिणीं॑ ।
ई॒श्वरीं॑ (or ई॒श्वरी॑) स॒र्व भू॒ता॒नां॑ ता॒मि॒हो॒प॒ह्वये॑ श्रि॒यं ॥ 9

म॒न॒सः॑ का॒म॒मा॒कू॒तिं-वा॒चः स॒त्य म॒शी॒महि॑ ।
प॒शू॒नां रू॒प॒म॒न्न॒स्य॑ म॒यि श्रीः॑ श्र॒यतां॑ य॒शः ॥ 10

क॒र्द॒मे॒न प्र॒जा भू॒ता म॒यि स॒ंभ॒व क॒र्द॒म ।
श्रि॒यं वा॒स॒य॒मे कु॒ले मा॒तरं॑ प॒द्म॒मा॒लिनीं॑ ॥ 11

आ॒पः सृ॒जन्तु॑ स्नि॒ग्धा॒नि चि॒क्ली॒त व॒स॒मे गृ॒हे ।
नि॒च॒दे॒वीं मा॒तरं॑ (or मा॒तर॑) श्रि॒यं वा॒स॒य॒मे कु॒ले ॥ 12

आ॒र्द्रां॑ यः॒ करि॑णीं॒ यष्टिं॒ पिङ्ग॑लां॒ पद्म॑मालिनीं ।
च॒न्द्रां॒ हि॒र॒ण्म॑यीं॒ लक्ष्मीं॒ जा॒तवे॑दो म॒ आव॑ह ॥ 13

आ॒र्द्रां॑ पु॒ष्करि॑णीं॒ पुष्टिं॒ सु॒वर्णां॒ हे॒ममा॑लिनीं ।
सू॒र्यां॒ हि॒र॒ण्म॑यीं॒ लक्ष्मीं॒-जा॒तवे॑दो म॒ आव॑ह ॥ 14

तां म॒ आव॑ह जा॒तवे॑दो लक्ष्मी-म॒न॒प॒गा॒मिनीं॑ ।
यस्यां॒ हि॒र॒ण्यं॒ प्र॒भूतं॒ गा॒वो दा॒स्योऽश्वा॑न् (दा॒स्योऽश्वा॑न्.) वि॒न्दे॒यं
पु॒रुषा॑न॒हं ॥ 15

पद्म॑प्रि॒ये पद्मि॑नि पद्म॑हस्ते पद्म॑ल॒ये पद्म॑द॒लाय॑-ताक्षि ।
वि॒श्वप्रि॑ये वि॒ष्णु-म॒नो॒नु॒कू॒ले त्वत्पा॑द-पद्मं॒ मयि॑ स॒न्नि॒धत्स्व ॥
महा॑दे॒व्यै च॑ वि॒द्महे॑ वि॒ष्णु प॒त्न्यै च॑ धी॒महि॑ ।
तन्नो॑ लक्ष्मीः प्र॒चो॒दया॑त् ॥

श्री॑ र्व॒र्चस्व॑-मा॒युष्य॑-मा॒रौ॒ग्य-मा॒वी॒धा-च्छो॑भ॒मानं॑ म॒ही॒यते॑ ।
धा॒न्यं ध॒नं प॒शुं ब॒हुपु॑त्रला॒भं श॒तसं॑व॒त्सरं॑ दी॒र्घमा॑युः ॥
(ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥)

---

11 मेधा सूक्तं

TA 6.41.1

मे॒धा दे॒वी जु॒षमा॑णा न आ॒गाद् वि॒श्वाची॑ भ॒द्रा सु॑मनस्यमा॒ना ।
त्वया॑ जु॒ष्टा नु॒दमा॑ना (जु॒षमा॑णा) दु॒रुक्ता॑न् बृ॒हद्व॑देम वि॒दथे॑ सु॒वीराः॑ ॥

त्वया॑ जु॒ष्ट ऋ॒षिर् भ॑वति दे॒वित्त्वया॑ ब्र॒ह्माऽऽग॑तश्रीरुत त्वया॑ ।
त्वया॑ जु॒ष्टश्चि॒त्रं वि॑न्दते वसु॒सा नो॑ जु॒षस्व॒ द्र॒वि॒णो न मे॒धे ॥

मे॒धां म इन्द्रो॑ ददातु मे॒धां दे॒वी सर॑स्वती ।
मे॒धां मे अ॒श्विना॑-वु॒भा-वा॒धत्तां पु॒ष्कर॑स्रजा ॥

अ॒प्सरा॑सु च या मे॒धा ग॑न्धर्वेषु च यन्मनः॑ ।
दै॒वीं मे॒धा म॑नुष्यजा सा मां मे॒धा सु॒रभि॑र् जुषतां ॥
(दै॒वीं मे॒धा सर॑स्वती सा मां मे॒धा सु॒रभि॑र् जुषता॒ स्वाहा॑)

आमां॑ मे॒धा सु॒रभि॑र्-वि॒श्वरू॑पा हि॒रण्य॑वर्णा जगती जग॒म्या ।
ऊ॒र्ज॑स्वती पयसा पि॒न्वमा॑ना सा मां मे॒धा सु॒प्रती॑का जुषन्तां ॥

म॒यि॑ मे॒धां॑ म॒यि॑ प्र॒जां॑ म॒य्य॒ग्नि॒-स्ते॒जो॑ द॒धातु॑ ,
म॒यि॑ मे॒धां॑ म॒यि॑ प्र॒जां॑ म॒यीन्द्र॑ इ॒न्द्रि॒यं॑ द॒धातु॑ ,
म॒यि॑ मे॒धां॑ म॒यि॑ प्र॒जां॑ म॒यि॑ सू॒र्यो॑ भ्रा॒जो॑ द॒धातु॑ ॥

हंसगायत्री-

ह॒ंस॒ ह॒ंसाय॑ वि॒द्महे॑ पर॒मह॑ंसाय॑ धी॒महि॑ । तन्नो॑ ह॒ंसः॑ प्र॒चो॒दया॑त् ॥
(ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥)

---

12 भू सूक्तं

(TS 1.5.3.1)

ओं ॥ भूमि॑ भू॒म्ना द्यौ॑ र्वरि॒णाऽन्तरि॑क्षं महि॒त्वा ।

उप॒स्थे ते दे॒व्यदि॑ते ऽग्नि॒मन्नाद॑-मन्नाद्यायाऽऽद॒धे ॥

आऽयंगौः पृ॒श्नि॒र॒क्र॒मीद॑सनन् मा॒तरं पुनः॑ ।

पि॒तरं च प्र॑यन्थ्सुवः ॥

त्रि॒॒श॒ब्दाम॑ वि रा॒जति॑ वाक् प॒त॒ङ्गाय॑ शि॒श्रिये॑ । प्र॒ त्यस्य॑ वह॒ द्युभिः॑ ॥

अ॒स्य प्रा॒णाद॑पा॒नत्य॑न्तश्चरति रो॒चना॑ । व्य॒ख्यन्॑ महि॒षः सुवः॑ ॥ 1

॥ यत्त्वा॑ क्रु॒द्धः प॒रोव॑प॒ मन्यु॑ना यदव॒र्त्या ।

सु॒क॒ल्प॒मग्ने॑ तत्तव पु॒नस्त्वो॑दीपयामसि ॥

यत्ते॑ म॒न्युप॑रोप्तस्य पृथि॒वीम॑नु द॒ध्वसे॑ ।

आ॒दि॒त्या वि॒श्वे त॒द्दे॒वा व॑सवश्च॒ समा॑भरन् ॥

म॒नो ज्यो॑ति॒ र्जुष॑ता॒माज्यं॑ वि॒च्छिन्नं॑ य॒ज्ञं स॑मि॒मं द॑धातु ।

बृ॒ह॒स्प॒तिस्त॑नुतामि॒मं नो॑ वि॒श्वे दे॒वा इ॒ह मा॑दयन्तां ॥ 2

स॒प्त ते॑ अ॒ग्ने स॒मिधः॑ स॒प्त जि॒ह्वाः स॒प्तर॑ष॒यः स॒प्त धाम॑ प्रि॒याणि॑ ।
स॒प्त हो॒त्राः स॒प्तधा॑ त्वा यज॒न्ति स॒प्त यो॒नीरा॑ पृ॒णस्वा॑ घृ॒तेन॑ ॥
पुन॑रू॒र्जा नि॑ वर्त॒स्व पुन॑र॒ग्न इ॒षाऽऽ*यु॒षा । पुन॑र्नः पाहि वि॒श्वतः॑ ॥
सह॑ र॒य्या नि॑ वर्त॒स्वाग्ने॑ पि॒न्वस्व॑ धा॒रया॑ ।
वि॒श्वफ॑स्नि॒या वि॒श्वत॑स्प॒रि ॥ ३

ले॒कः स॒लेकः॑ सु॒लेक॑स्ते न आ॒दित्या॑ आ॒ज्यं जु॒षाणा॑ वि॒यन्तु॑ के॒तः
स॒केतः॑ सु॒केत॑स्ते न आ॒दित्या॑ आ॒ज्यं जु॒षाणा॑ वि॒यन्तु॑ वि॒वस्वा॑ꣳ
अ॒दि॒ति दे॒वजू॑ति॒स्ते न आ॒दित्या॑ आ॒ज्यं जु॒षाणा॑ वि॒यन्तु॑ ॥ ४

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

13 भाग्य सूक्तं

(TB 2.8.9.7)

प्रा॒तर॒ग्निं प्रा॒तरिन्द्र॑ ह॒वाम॑हे प्रा॒तर्मि॒त्राव॑रुणा प्रा॒तर॒श्विना॑ ।
प्रा॒तर्भ॑गं पू॒षणं ब्र॒ह्मण॑स्पतिं प्रा॒तस्सो॑ममु॒त रु॒द्रं हु॑वेम ॥ 1

प्रा॒तर्जि॑तं भ॒गमु॑ग्रं हु॒वेम व॒यं पु॒त्रम॑दि॒तेर्यो वि॑ध॒र्ता ।
आ॒ध्रश्चि॒द्वं म॒न्यमा॑न-स्तु॒रश्चि॒द् रा॒जा चि॒द्वं भ॒गं भ॒क्षी॑त्याह ॥ 2

भ॒गप्र॑णे॒तर्भ॑ग स॒त्यरा॑धो भ॒गेमां धि॒यमु॑द॒व द॑द॒न्नः ।
भ॒ग प्र णो॑ ज॒नय॒ गोभि॑र॒श्वैर् भ॒ग प्र नृ॑भिर् नृ॒वन्त॑स्स्याम ॥ 3

उ॒तेदा॑नीं भ॒गव॑न्त-स्स्या॒मोत॑ प्र॒पित्वा॑ उ॒त म॑द्ध्ये अ॒ह्नां ।
उ॒तोदि॑ता म॒घव॑न्थ् सूर्य॑स्य व॒यं दे॒वाना॑ सु॒मतौ॑ स्याम ॥ 4

भ॒ग ए॒व भ॒गवा॑ अस्तु दे॒वास्ते॑न व॒यं भ॒गव॑न्तस्स्याम ।
तं त्वा॑ भ॒ग सर्व॑ इ॒ज्जो॑ह॒वीमि॑ स नो॑ भ॒ग पु॑र॒एता॑ भ॒वेह॑ ॥ 5

स॒म॒ध्व॒रा-यो॑ष॒सो न॑मन्त दधि॒क्रावे॑व शु॒चये॑ प॒दाय॑ ।
अ॒र्वा॒ची॒नं व॑सु॒विदं॑ भ॒गन्नो॑ रथ॒मिवा॑श्वा वा॒जिन॑ आ व॒हन्तु॑ ॥ 6

अ॒श्वा॒वती॑र् गो॒मती॑र्न उ॒षा॒सो वी॒रवती॑-स्स॒दमु॑च्छन्तु भ॒द्राः ।
घृ॒तं दु॒हा॒ना वि॒श्वतः॑ प्र॒पी॒ना यू॒यं पा॒त स्व॒स्ति-भि॒स्सदा॑ नः ॥ 7

यो मा॑ग्ने भा॒गिन॑ꣳ स॒न्तम॑था भा॒गं चि॒कीर्ष॑ति ।
अ॒भा॒ग-म॑ग्ने तं कुरु॑ मा॒मग्ने॑ भा॒गिनं॑ कुरु ॥ 8

भा॒ग्यदे॒वता॑यै नमः ॥ (ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑) ॥

---

14 मृत्यु सूक्तं

(TA 3.15.1, Para 1 & 2)

हरि॑रु॒ हर॑न्तमनुयन्ति दे॒वाः । वि॒श्वस्ये॑शानं वृ॒षभं॑ म॒तीनां॑ ।
ब्र॒ह्म स॒रूप॑मनु मे॒दमा॑गात् । अ॒यनं॑ मा वि॒वधी॑र् वि॒क्रम॑स्व ।
मा छि॑दो मृत्यो मा व॒धीः । मा मे॒ बलं॑ वि॒वृहो॑ मा प्र॒मोषीः॑ ।
प्र॒जां मा मे॑ री॒रिष॑ आयु॒रुग्र॑ । नृ॒चक्ष॑सं त्वा ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ ।
सद्य॑श्च-क॒मानाय॑ । प्र॒वेपा॑नाय मृत्य॒वे ॥ 1

प्रा॒स्मा आ॑शा अशृ॒ण्वन् ।
का॒मेना॑जनयन् पुनः । का॒मेन॑ मे का॒म आ॑गात् ॥
हृ॒दया॑द्धृ॒दयं॑ मृत्योः । यद॒मीषा॑ मदः प्रि॒यं । तदै॒तूप॑मा-म॒भि ॥
परं॑ मृत्यो अनु॒परे॑हि पन्थां । यस्ते॒स्व इ॒तरो॑ दे॒वयाना॑त् ।
चक्षु॑ष्मते श्रृ॒ण्वते॑ ते ब्रवी॒मि । मा नः॑ प्र॒जा री॒रिषो॑ मोत वी॒रान् ।
प्र पू॒र्व्यं मन॑सा वन्द॒मानः॑ । नाध॑मानो वृ॒षभं॑ चर्ष॒णीनां॑ ।
यः प्र॒जाना॑मे॒करा॑ण्मा॒नुषी॑णां । मृत्युं॑ य॒जे प्र॒थम॑जामृ॒तस्य॑ ॥ 2

TB 3.9.15.1 (para 3 to 5)

सर्वे॑षु वा ए॒षु लो॒केषु॑ मृत्य॒वोऽन्वा॑य॒ताः ।
तेभ्यो॑ यदाहु॒तीर्न॑ जुहु॒यात् । लो॒के लो॒क ए॒नं मृत्यु॑र् वि॒न्देत् ।

मृ॒त्यवे॒ स्वाहा॑ मृ॒त्यवे॒ स्वाहेत्य॑भि॒ पूर्व॑माहु॒ती जु॑होति ।
लो॒काल्लो॑का दे॒व मृ॒त्युम॑वयजते ।
नैनं॑ लो॒के लो॒के मृ॒त्यु वि॑न्दति ।
यद॒मुष्मै॒ स्वाहा॑ऽमुष्मै॒ स्वाहेति॑ जुह्व॒त्सं चक्षी॑त
ब॒हुं मृ॒त्युम॑मि॒त्रं कु॑र्वीत । मृ॒त्यवे॒ स्वाहेत्ये॑कस्मा ए॒वैका॑ञ्जुहुयात् ।
एको॒ वा अ॒मुष्मिन्॑ लो॒के मृ॒त्युः ॥ 3

अ॒श॒नया॒ मृ॒त्युरे॒व । तमे॒वामुष्मिन्॑ लो॒के ऽव॑यजते ।
भ्रू॒णह॑त्यायै॒ स्वाहेत्य॑वभृ॒थ आहु॑तिं जुहोति ।
भ्रू॒णह॑त्यामे॒वाव॑यजते । तदाहुः॑ । यद्भ्रू॒णह॑त्या-ऽपा॒त्र्याऽथ॑ ।
कस्माद् य॒ज्ञेऽपि॑ क्रि॒यत॒ इति॑ ।
अ॒मृ॒त्युर्वा॒ अन्यो॑ भ्रू॒णह॑त्याया॒ इत्याहुः॑ ।
भ्रू॒णह॑त्या वा॒व मृ॒त्युरि॑ति ।
यद् भ्रू॒णह॑त्यायै॒ स्वाहेत्य॑वभृ॒थ आहु॑तिं जुहोति ॥ 4

मृ॒त्युमे॒वा हु॑त्या-त॒र्पयि॑त्वा प॒रिपा॑णं कृ॒त्वा ।
भ्रू॒णघ्ने॑ भै॒षजं॑ करोति ।
ए॒ताँ ह॒ वै मु॑ण्डि॒भ औ॑दन्य॒वः ।

भ्रू॒ण॒ह॒त्या॒यै प्रा॒यश्चि॑त्तिं वि॒दाञ्च॑कार ।

यो हा॒स्यापि॑ प्र॒जायां॑ ब्रा॒ह्म॒णञ् ह॑न्ति । सर्व॑स्मै तस्मै॑ भे॒ष॒जं क॑रोति ।

जु॒ंब॒का॒य स्वा॑हेत्यवभृ॒थ उत्त॑मामाहु॒तिं जु॑होति ।

वरु॑णो वै जु॒ंब॒कः । अ॒न्त॒त ए॒व वरु॑ण-मवयजते ।

ख॒ल॒तेर् वि॒क्लि॒धस्य॑ शु॒क्ल॒स्य पि॒ङ्गाक्ष॑स्य मूर्ध्नु॑ जुहोति ।

ए॒तद्वै वरु॑णस्य रू॒पं । रू॒पेणै॒व वरु॑ण मवयजते ॥ 5

Part 2 (T.A.6.45.1, for para 1 to 16)

अ॒पै॒तु मृ॒त्यु॒र-मृ॒त॒न्न आ॒ग॒न्वै॒वस्व॑तो नो॒ अभ॑यङ्क॒णो॒तु ।

प॒र्णं व॒न॒स्प॒ते॒रि॒वा॒भि न॑श्शी॒यताञ् र॒यि-स्स॑च॒तान्न॑ श॒ची॒प॒तिः ॥ 1

प॒रं मृ॒त्यो अ॒नु॒प॒रे॒हि प॒न्थां य॑स्ते॒स्व इ॒त॒रो दे॒व॒या॒नात् ॥

चक्षु॑ष्म॒ते श्रृ॒ण्व॒ते ते ब्र॑वीमि॒ मानः॑ प्र॒जाञ् री॑रिषो॒ मोत॑ वी॒रान् ॥ 2

वा॒तं प्रा॒णं म॒न॒सा ऽ॒न्वा॒र॒भा॒म॒हे प्र॒जा॒प॒तिं यो॑ भु॒व॒न॒स्य गो॑पाः ।

स॒नो मृ॒त्यो स्त्रा॑य॒तां पा॒त्वञ् ह॒सो ज्यो॑ग्जी॒वा ज॒रा॒म॒शी॒म॒हि ॥ 3

अ॒मु॒त्र॒भू॒या॒द॒ध य॒द्य॒म॒स्य बृ॑ह॒स्प॒ते अ॒भि॒श॒स्ते॒र मु॒ञ्चः॑ ।

प्र॒त्यौ॒ह॒ता म॒श्वि॒ना मृ॒त्यु॒म॒स्माद् दे॒वा॒ना॒म॒ग्ने भि॒ष॒जा श॒ची॒भिः ॥ 4

शल्लकै॑रग्नि॒ मि॒न्धान॑ उ॒भौ लो॒कौ स॑नेम॒हं ।

उ॒भयो॑र् लो॒कयो॑र् ऋ॒द्ध्वाऽति॑ मृ॒त्युं त॑राम्य॒हं ॥ 5

हरि॑ꣳ हर॒न्त-म॑नुय॒न्ति दे॒वा वि॒श्वस्ये॑शा॒नं वृ॑ष॒भं म॑ती॒नां ।

ब्र॒ह्मस॑रूप॒ मनु॑मे॒दमा॒गाद॑य॒नं मा वि॒वधी॑र् वि॒क्रम॑स्व ॥ 6

मा छि॑दो मृ॒त्यो मा॒वधी॑र् मा मे॒ बलं॑ वि॒वृहो॑ मा प्र॒मोषीः॑ ।

प्र॒जां मा मे॑ री॒रिष॑ आयु॒रुग्र॑ नृ॒चक्ष॑सं त्वा ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥ 7

मा नो॑ म॒हान्त॑मु॒त मा नो॑ अ॒र्भकं॑ मा न उ॒क्षन्त॑मु॒त मा न उ॒क्षितं॑ ।

मा नो॑ व॒धीः पि॒तरं॑ मो॒त मा॒तरं॑ प्रि॒या मा न॑स्त॒नुवो॑ रु॒द्र री॒रिषः॑ ॥ 8

मा न॑स्तो॒के त॑नये॒ मा न॑ आयु॒षि मा नो॑ गो॒षु मा नो॑ अ॒श्वेषु॑ री॒रिषः॑ ।

वी॒रान्मा नो॑ रु॒द्र भा॒मितो॑व॒धीर् ह॒विष्म॑न्तो न॒मसा॑ वि॒धेम ते ॥ 9

प्र॒जाप॑ते न त्वदे॒तान्य॑न्यो वि॒श्वा जा॒तानि॑ परि॒ ता ब॑भूव ।

य॒त्का॒मास्ते॑ जुहु॒मस्त॑न्नो अस्तु व॒यꣳ स्या॑म प॒तयो॑ र॒यीणां॑ ॥ 10

य॒त इ॒न्द्र भ॑यामहे॒ ततो॑ नो अ॒भयं॑ कृ॒धि ।

म॒घव॑ज्छ॒ग्धि तव॑ तन्न उ॒तये॑ वि॒द्विषो॑ वि॒मृधो॑ जहि ॥ 11

स्व॒स्ति॒दा वि॒श॒स्पति॑र् वृ॒त्रहा॑ वि॒मृ॒धो व॒शी ।
वृ॒षेन्द्रः॑ पु॒र ए॒तु न स्व॒स्ति॒दा अ॒भयं॑ क॒रः ॥ 12

त्र्य॑ंब॒कं य॑जामहे सु॒गन्धिं॑ पु॒ष्टि॒वर्द्ध॑नं ।
उ॒र्वा॒रु॒कमि॑व ब॒न्ध॒नान् मृ॒त्योर् मु॒क्षी॒य माऽमृ॑तात् ॥ 13

अ॒प॒मृ॒त्यु-म॒प॒क्षु॒ध-म॒पे॒त-इ॒श॒प॒थं॑ ज॒हि ।
अ॒धा॒नो अ॒ग्न आ॒व॒ह रा॒य-स्पो॒षः॑ स॒ह॒स्रि॒णं ॥ 14

ये ते स॒ह॒स्र॒म॒यु॒तं पा॒शा मृ॒त्यो म॒त्या॒य ह॑न्त॒वे ।
ता॒न् य॒ज्ञ॒स्य॑ मा॒यया॑ स॒र्वानि॑व यजामहे ॥ 15
(मृ॒त्य॒वे स्वा॑हा मृ॒त्य॒वे स्वा॑हा)

जा॒त॒वे॒द॒से सु॒न॒वाम॑ सो॒म॒म॒रा॒ती य॒तो नि॒द॒हा॒ति वे॒दः ।
स नः॑ प॒र्ष॒द॒ति दु॒र्गा॒णि वि॒श्वा ना॒वे॒व सि॒न्धुं दु॒रि॒ता॒त्य॒ग्निः ॥ 16

T.B.3.10.5.1 for para 17

भूर्भू॒व॒स्स्वः॑ । ओ॒जो ब॒लं । ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं । य॒शो म॒हत् ।
स॒त्यं तपो॑ नाम । रू॒प-म॒मृ॒तं । चक्षुः॑ श्रो॒त्रं । मन॑ आ॒युः ॥
वि॒श्वं य॑शो म॒हः । स॒म॒न्त॒पो ह॒रो भाः॑ ॥

जा॒तवे॑दा॒ यदि॑ वा पा॒वको॑ऽसि । वै॒श्वा॒नरो॑ यदि॑ वा वैद्यु॒तोऽसि॑ ।
शं॒प्रजा॑भ्यो॒ यज॑मानाय॒ लो॒कं ॥ ऊ॒र्जं पु॒ष्टिं द॑द॒द्भ्या॒-व॑वृ॒थस्व ॥ 17

.....नक्ष॑त्रे ..... रा॒शौ जा॑तस्य .....श॑र्मणः

(मम / अस्य यजमानस्य) सकु॑टु॒ंबस्य॑ (स्त्री - जा॒तायाः & ना॒म्नी)

मृ॒त्युर्-न्न॑श्य॒त्वायु॑ व॒र्द्धतां॑ भूः ।
मृ॒त्युर्-न्न॑श्य॒त्वायु॑ व॒र्द्धतां॑ भुवः ।
मृ॒त्युर्-न्न॑श्य॒त्वायु॑ व॒र्द्धतां॑ सुवः ।
मृ॒त्युर्-न्न॑श्य॒त्वायु॑ व॒र्द्धतां॑ भूर्भुव॒स्सुवः॑ ।
मृ॒त्युर्-न्न॑श्य॒त्वायु॑ व॒र्द्धतां॑ ॥

-----मृ॒त्यु सू॒क्तं समा॑प्तं-----

---

15 मृत संजीविनी सूक्तं (यक्ष्मघ्न सूक्तं)

(Rig Veda 10.161)

मुञ्चामि॑ त्वा ह॒विषा॑ जी॒वनाय॑ कम॒ज्ञातय॑क्ष्मादु॒त राज॑यक्ष्मात् ।
ग्राहि॑र् ज॒ग्राह॑ यदि॒ वैतदे॑नन्तस्या॒ इन्द्रा॑ग्नी प्र मुमु॒क्तमे॑नं ॥ 1

यदि॑क्षितायु॒र् यदि॑ वा परे॒तो यदि॑ मृत्यो॒रन्तिक॑न्नीत ए॒व ।
तमा॑हरामि॒ निर्ऋ॑ते-रु॒पस्था॑-दस्पार्.षमे॑नं श॒तशार॑दाय ॥ 2

सह॒स्राक्षे॑ण श॒तशार॑देन श॒तायु॑षा ह॒विषाऽऽ *हा॑र्षमे॑नं ।
श॒तं यथे॑मं श॒रदो॑ नया॒तीन्द्रो॑ विश्व॑स्य दु॒रित॑स्य पा॒रं ॥ 3

श॒तञ्जी॑व श॒रदो॑ वर्द्ध॑मानश्श॒तं हे॒मन्ता॑ञ्छतमु॒ वस॑न्तान् ।
श॒तमिन्द्रा॑ग्नी सवि॒ता बृह॑स्पति-श्श॒तायु॑षा ह॒विषे॑मं पुन॑र्दुः ॥ 4

आ ऽहा॑र्षं त्वा ऽवि॑दन्त्वा पुन॑रागाः पुन॑र्नव ।
सर्वा॑ङ्ग सर्व॑न्ते चक्षुः॒ सर्व॑-मायु॑श्चते ऽवि॑दं ॥ 5

तदि॑त् प॒दं न वि॑चिकेत वि॒द्वान् । यन्मृ॑तः पुन॑रप्येति जी॒वान् ।
त्रिवृ॑द्यद् भु॒वन॑स्य रथ॒वृत् । जी॒वो गर्भो॑ न मृ॒तस्स जी॑वात् ॥ 6

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

16 आयुष्य सूक्तं

(Exact source not Known)

यो ब्र॒ह्मा ब्र॒ह्मण॑ उज्ज॒हार प्रा॒णैः शि॒रः कृ॒त्तिवा॒साः पि॒नाकी॑ ।
ई॒शानो॑ दे॒वस्सन॑ आ॒युर्दधा॒तु तस्मै॑ जु॒होमि॑ ह॒विषा॑ घृ॒तेन॑ ॥ 1

वि॒भ्राज॒मान॒-स्सरि॑र॒स्य म॒द्ध्याद् रो॒चमा॒नो घ॒र्मरु॒चिर्य॑ आ॒गात् ।
स मृ॒त्युपा॒शानप॑नुद्य॒ घोर॑निहा॒युषे॒णो घृ॒तम॑त्तु दे॒वः ॥ 2

ब्र॒ह्मज्यो॑तिर् ब्र॒ह्मप॑त्नीषु ग॒र्भं य॒माद॒धात् पु॒रुरूपं॑ ज॒यन्तं॑ ।
सुव॑र्णरं॒भ ग्र॒हम॑र्कम॒र्च्यं त॒मायु॑षे॒ वर्द्ध॑यामो घृ॒तेन॑ ॥ 3

श्रि॒यं ल॑क्ष्मी-मौ॒बला-मं॒बिकां॑ गां ष॒ष्ठीञ्च॑ या॒मिन्द्र॑-से॒नैत्यु॑दा॒हुः ।
तां वि॒द्यां ब्र॒ह्मयो॑निꣳ स॒रूपा॒-मिहा॒युषे॑ त॒र्पयामो॑ घृ॒तेन॑ ॥ 4

दा॒क्षाय॑ण्य-स्स॒र्वयो॑न्य॒ स्सु॒यो॒न्य-स्स॒हस्र॑शो वि॒श्व रू॒पा वि॒रूपाः॑ ।
स॒सून॑व-स्स॒पत॑यः स॒यूथ्या॑ आ॒युषे॒णो घृ॒तमि॑दं जुष॒न्तां ॥ 5

दि॒व्या ग॑णा ब॒हुरू॒पाः पु॒राणा॑ आ॒युश्छि॒दो नः॑ प्र॒मथ॑न्तु वी॒रान् ।
तेभ्यो॑ जु॒होमि॑ ब॒हुधा॑ घृ॒तेन॑ मा नः॑ प्र॒जाꣳ री॒रिषो॑ मो॒त वी॒रान् ॥ 6

ए॒कः पु॒रस्ताद् य इ॒दं ब॒भूव॑ यतो ब॒भूव॑ भु॒वनस्य॑ गो॒पाः ।
यम॑प्येति भु॒वनं सांप॑रा॒ये स नो॑ ह॒विर् घृ॒त-मि॑हायु॒षेऽतु॑ दे॒वः ॥ 7

व॒सून् रु॒द्रा॒नादि॒त्यान् म॑रुतो॒ऽथ सा॒द्ध्यान् ऋ॑भून् य॒क्षान्
गन्ध॑र्वा॒श्च पि॒तृ॒श्च वि॒श्वान् ।
भृ॒गून् सर्पा॑श्चाङ्गि॒गर॑सो॒ऽथ सर्वा॑न् घृ॒तं हु॒त्वा स्वा॑युष्या॒ मह॑याम
श॒श्वत् ॥ 8

वि॒ष्णो त्व॒न्नो अ॒न्तम॑-॒श्शर्म॑यच्छ॒ सह॑न्त्य ।
प्र॒ते धा॒रा म॒धुश्चु॒त उ॒थ्सं॑दु॒हते॑ अ॒क्षितं॑ ॥ 9

(ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥)

---

17 नवग्रह सूक्तं

1. (देवता – आदित्याः , अधिदेवता– अग्निः,

प्रत्यधिदेवता – पशुपतिः)

ओं आ॒स॒त्येन॑ रज॒सा वर्त्त॑मानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यञ्च ।

हि॒र॒ण्यये॑न सवि॒ता रथे॑ना ऽदे॒वो या॑ति भुव॒ना वि॒पश्य॑न् ॥

(TS 3.4.11.2)

अ॒ग्निं दू॒तं वृ॑णीमहे हो॒तारं वि॒श्ववे॑दसं ।

अ॒स्य य॒ज्ञस्य॑ सु॒क्रतुं॑ ॥ (T.B.3.5.2.3)

येषा॒मीशे॑ पशु॒पतिः॑ पशू॒नां चतु॑ष्पदामु॒त च द्वि॑पदां ॥

निष्क्री॑तोऽयं य॒ज्ञियं॑ भा॒गमे॑तु रा॒यस्पोषा॑ यज॒मानस्य॑ सन्तु ॥ (TS 3.1.4.1)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते आदित्याय नमः) 1

2. (देवता – अङ्गारकः , अधिदेवता – पृथिवी ,

प्रत्यधिदेवता – क्षेत्रपतिः)

ओं अ॒ग्निर्मु॒र्ध्ना दि॒वः क॒कुत्प॑तिः पृथि॒व्या अ॒यं ।

अपा॑ञ् रेता॑ञ् सि जिन्वति ॥ (TS 1.5.5.1)

स्यो॒ना पृ॒थिवि॑ भ॒वाऽनृ॑क्ष॒रा नि॒वेश॑नी ।
यच्छा॒न-॒श्शर्म॑ स॒प्रथाः॑ ॥ (TA 6.1.10)

क्षेत्र॑स्य पति॑ना वय॑ꣳ हिते॑ने॒व जया॑मसि ।
गाम॑श्चं पोषयि॒त्वा स नो॑ मृ॒डाती॒दृशे॑ ॥ (TS 1.1.14.2)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते अङ्गारकाय नमः) 2

3. (देवता – शुक्रः, अधिदेवता – इन्द्राणी, प्रत्यधिदेवता – इन्द्रः)

ओं प्र व॑श्शु॒क्राय॑ भा॒नवे॑ भर॒ध्वꣳ ह॒व्यं म॒तिं चा॒ग्नये॑ सु॒पूतं॑ ।
यो दै॒व्यानि॑ मा॒नुषा॑ ज॒नूꣳष्यन्त॑र् वि॒श्वानि॑ वि॒द्यना॑ जिगा॑ति ॥
(TB 2.8.2.3)

इन्द्रा॑णी मा॒सु ना॒रिषु॑ सु॒पत्नी॑म॒हम॑श्र॒वं ।
न ह्य॑स्या अ॒परं च॒न ज॒रसा॑ म॒रते॑ पतिः ॥ (TS 1.7.13.1)

इन्द्रं॑ वो वि॒श्वत॑स्प॒रि ह॒वामहे॑ ज॒नेभ्यः॑ ।
अ॒स्माक॑मस्तु॒ केवलः॑ ॥ (TS 1.6.12.1)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते शुक्राय नमः) 3

---

4. (देवता – सोमः अधिदेवता– आपः ,

प्रत्यधिदेवता – गौरी)

ओं आप्यायस्व समेतु ते विश्वत-स्सोम वृष्णियं ।

भवा वाजस्य संगथे ॥ (TS 4.2.7.4)

अप्सु मे सोमो अब्रवीदन्तर् विश्वानि भेषजा ।

अग्निञ्च विश्वशंभुव-मापश्च विश्वभेषजीः ॥ (TB 2.5.8.6)

गौरी मिमाय सलिलानि तक्षत्येकपदी द्विपदी सा चतुष्पदी ।

अष्टापदी नवपदी बभूवुषी सहस्राक्षरा परमे व्योमन् ॥ (TB .2.4.6.11)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते सोमाय नमः) 4

5. (देवता – बुधः, अधिदेवता – विष्णुः ,

प्रत्यधिदेवता – पुरुष नारायणः)

ओं उद्बुद्ध्यस्वाग्ने प्रति जागृह्येन-मिष्टापूर्ते सञ् सृजेथामयञ्च ।

पुनः कृण्वञ्स्त्वा पितरं युवान-मन्वाताञ्सीत् त्वयि तन्तुमेतं ॥

(TS 4.7.13.5)

इदं विष्णुर् वि चक्रमे त्रेधा नि दधे पदं ।

समूढमस्य पाञ्सुरे ॥ (TS 1.2.13.1)

वि॒ष्णो॑ ररा॒टम॑सि वि॒ष्णोः॑ पृ॒ष्ठम॑सि वि॒ष्णो-॑र॒ज॒प्त्रे॑स्थो वि॒ष्णो
स्स्यूर॑सि वि॒ष्णोर् ध्रु॒वम॑सि वै॒ष्णव॑मसि वि॒ष्णवे॑ त्वा ॥ (TS 1.2.13.3)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते बुधाय नमः) 5

6. (देवता – बृहस्पतिः, अधिदेवता – इन्द्र-मरुत,

प्रत्यधिदेवता – ब्रह्म)

ओं बृ॒हस्प॑ते अति॒ यद॑र्यो अ॒र्हद् द्यु॒मद् वि॒भाति॑ क्र॒तु म॒ज्जने॑षु ।
यद् दी॒दय॑च्छव॒सर्त्त प्र॒जात॑ तद॒स्मासु॑ द्रवि॒णं धे॒हि चि॒त्रं ॥
(TS 1.8.22.2)

इन्द्र॑ मरु॒त्व इ॒ह पा॒हि सोमं॑ यथा॒ शार्या॑ते अ॒पिब॑ स्सु॒तस्य॑ ।
तव॑ प्र॒णीती॑ तव॑ शूर॒ शर्म॑न्ना वि॒वास॑न्ति क॒वयः॑ सु॒यज्ञाः॑ ॥ (TS 1.4.18.1)

ब्रह्म॑ज॒ज्ञानं॑ प्र॒थमं॑ पु॒रस्ता॑द् वि सी॒मत-॑स्सु॒रुचो॑ वे॒न आ॑वः ।
सबु॑द्धि॒न्या उप॒मा अ॒स्य वि॒ष्टा स्स॑तश्च॒ योनि॑म॒सतश्च॑ वि॒वः ॥
(TS 4.2.8.2)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते बृहस्पतये नमः) 6

---

7. (देवता – शनैश्चरः, अधिदेवता – प्रजापतिः,

प्रत्यधिदेवता – यमः)

ओं शन्नो॑ दे॒वी-र॒भिष्ट॑य॒ आपो॑ भवन्तु पी॒तये॑ ॥

शं यो॑र॒भि-स्र॑वन्तु नः ॥ (TA 7.42.4)

प्रजा॑पते न त्वदे॒तान्य॒न्यो वि॒श्वा जा॒तानि॒ परि॒ ता ब॑भूव ।

यत्का॑मास्ते जुहु॒मस्तन्नो॑ अस्तु व॒यं स्या॑म प॒तयो र॑यीणां ॥

(TS 1.8.14.2)

इमं य॑म प्र॒स्तर॑मा हि सी॒दाङ्गि॑रोभिः पि॒तृभिः॑ स॒म्वि॑दानः ।

आ त्वा॑ मन्त्राः क॒विश॑स्ता वह॒न्त्वेना॑ राजन् ह॒विषा॑ मा॒दय॑स्व ॥

(TS 2.6.12.6)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते शनैश्चराय नमः) 7

8. (देवता – राहुः, अधिदेवता – सर्पः, प्रत्यधिदेवता – निर्ऋति)

ओं क॒या न॑श्चि॒त्र आ भु॑वदू॒ती स॒दावृ॑ध॒ स्सखा॑ ॥

क॒या श॑चि॒ष्ठया॑ वृ॒ता ॥ (TS 4.2.11.2)

आ॒ज्यङ्कौः पृ॑श्नि-र॒क्रमी॑द॒सनन् मा॒तरं पु॑नः ।

पि॒तरञ्च॑ प्र॒यन्त्सु॑वः ॥ (TS 1.5.3.1)

यत्ते॑ दे॒वी निर्ऋ॑तिरा॒ब॒बन्ध॑ दा॒म ग्री॒वास्व॑वि॒च॒र्त्य ।

इ॒द॒न्ते॑ तद्वि॒ष्या॒म्या॒यु॒षो॑ न म॒द्ध्या॒दथा॑ जी॒वः
पि॒तु॒म॒ब्धि॑ प्र॒मु॒क्तः॑ ॥ (TS 4.2.5.3)

(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहिताय भगवते राहवे नमः) 8

9. (देवता – केतुः , अधिदेवता – ब्रह्म,

प्रत्यधिदेवता – चित्रगुप्तः)

ओं के॒तु॒ङ् कृ॒ण्व॒न्न॒के॒त॒वे॑ पे॒शो॑ म॒र्या॑ अ॒पे॒श॒सै॑ ।
स॒मु॒ष॒द्भि॒रजा॑यथाः ॥ (TS 7.4.20.1)

ब्र॒ह्मा॑ दे॒वानां॑ प॒द॒वीः॑ क॒वी॒ना-मृ॒षि॒र्वि॒प्रा॒णां॑ म॒हि॒षो॑ मृ॒गा॒णां॑ ।
श॒ये॒नो॑ गृ॒द्ध्रा॒णा॒ञ् स्व॒धि॒ति॒र् व॒ना॒ना॒ञ् सो॒मः॑
प॒वि॒त्र॒म॒त्ये॒ति॑ रे॒भ॒न् ॥ (TS 3.4.11.1)

स चि॒त्र चि॒त्रं चि॒त॒य॒न्त॑-म॒स्मे चि॒त्र॒क्ष॒त्र चि॒त्र॒त॒मं॑ व॒यो॒धां॑ ।
च॒न्द्रं॑ र॒यिं॑ पु॒रु॒वी॒रं॑ बृ॒ह॒न्तं॑ च॒न्द्र च॒न्द्रा॒भि॒र् गृ॒ण॒ते॑ यु॒व॒स्व ॥ (RV 6.6.7).
(ओं अधिदेवता प्रत्यधिदेवता सहितेभ्यो भगवद्भ्यः केतुभ्यो नमः) 9

॥ ओं आदित्यादि नवग्रह देवताभ्यो नमो नमः॥

(ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥)

---

18 दिक् पालका मन्त्राः

1. (देवता – इन्द्रः) (दिक् – पूर्व) (TS 1.6.12.5)

त्रा॒ता॒र॒मिन्द्र॑-मवि॒तार॑-मिन्द्र॑ꣳ हवे॑हवे सु॒हव॑ꣳ शू॒रमिन्द्र॑ꣳ ।
हु॒वे नु॑ श॒क्रं पु॒रुहू॑तमिन्द्र॑ꣳ स्व॒स्ति नो॑ म॒घवा॑ धा॒त्वमिन्द्र॑ꣳ ॥ 1

2. (देवता-अग्नीः) (दिक्-दक्षिण पूर्व/आग्नेय दिक्)

(T.S.2.5.12.3)

त्वन्नो॑ अ॒ग्ने व॒रुण॑स्य वि॒द्वान् दे॒वस्य॑ हे॒डोऽव॑ या॒सिसी॑ष्ठाः ।
यजि॑ष्ठो व॒ह्नि॒तम॑ र॒शोशु॑चानो वि॒श्वा द्वे॒षाꣳसि॑ प्र मु॒मुग्ध्य॑स्मत् ॥ 2

3. (देवता – यमः) (दिक् – दक्षिणं) (T.B.3.1.2.11)

सु॒गन्नः॑ पन्था॒मभयं॑ कृ॒णोतु॑ । यस्मि॒न्नक्ष॑त्रे य॒म ए॒ति रा॒जा ॥
यस्मि॒न्नेन॑-म॒भ्यषि॑ञ्चन्त दे॒वाः । तद॑स्य चि॒त्रꣳ ह॒विषा॑ यजाम ।
अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र् भ॒रन्तु॑ ॥ 3

4. (देवता- निर्ऋतिः) (दिक् – दक्षिण पश्चिमं) (TS 4.2.5.4)

असु॑न्वन्त-मय॑जमान-मिच्छ॑ स्ते॒नस्ये॑त्याम् तस्कर॑स्यान्वे॒षि ।
अ॒न्य-म॒स्म-दि॑च्छ॒ सा त॑ इ॒त्या नमो॑ दे॒वि निर्ऋ॑ते तु॒भ्यमस्तु॑ ॥ 4

---

5. (देवता- वरुणः) (दिक् - पश्चिमं) (TS 2.1.11.6)

तत्त्वा॑ यामि॑ ब्र॒ह्मणा॑ व॒न्दमान॑-स्तदा॑शास्ते॑ यज॑मानो ह॒विर्भिः॑ ।
अहे॑डमानो वरु॒णेह॑ बो॒द्ध्युरु॑श॒ऽस मा न॑ आयुः प्र मो॒षीः॑ ॥ 5

6. (देवता - वायुः) (दिक् - उत्तर पश्चिमं) (T.B.2.8.1.2)

आ नो॑ नि॒युद्धि॑-॒शति॑नी-भि॒रध्व॑रं । स॒हस्रि॑णीभि-रु॒पया॑हि य॒ज्ञं ।
वा॒यो अ॒स्मिन् ह॒विषि॑ मादयस्व ।
यू॒यं पा॑त स्व॒स्तिभि॑ स्सदा॑ नः ॥ 6

7. (देवता - सोमः) (दिक् - उत्तरं) (T.B.2.4.2.7)

व॒य॒ऽसोम॑ व्र॒ते तव॑ । म॒नस्त॑नूषु बिभ्र॑तः । प्र॒जाव॑न्तो अशीमहि ॥ 7

8. (देवता - ईशानः) (दिक् - उत्तर पूर्व) (RV.1.89.5)

तमी॑शानं॑ जग॑त-स्त॒स्थुष॑-स्पतिं॑ । धि॒यंजि॑न्व-मव॑से हू॒महे व॑यं ।
पू॒षा नो॑ यथा॑ वेद॑ सा॒मसद् वृ॑धे रक्षि॑ता पा॒यु-रद॑ब्ध-स्स्व॒स्तये॑ ॥ 8

9. (देवता - ब्रह्मा) (दिक् - ऊर्ध्वं Skywards)

(RV.8.63.1.2)

अ॒स्मे रु॒द्रा मे॒हना॑ पर्व॑तासो वृ॒त्रह॑त्ये भ॒रहू॑तौ स॒जोषाः॑ ।
य श॑शंसते स्तुव॑ते धा॒यि प॒ञ्च इ॒न्द्रज्ये॑ष्ठा अ॒स्मा अव॑न्तु दे॒वाः ॥ 9

---

10. (देवता – विष्णुः) [दिक् – अधरं (पाताळं)] (TA. 6.1.10)

स्यो॒ना पृ॑थि॒वि भ॒वाऽनृ॑क्ष॒रा नि॒वेश॑नी । यच्छा॑ न॒शर्म॑ सप्र॒थाः ॥ 10

---

19 नक्षत्र सूक्तं

(Starting from TB 3.1.1, for item no. 1 to 40)

1. नक्षत्रं – कृत्तिका

देवता – अग्निः

अ॒ग्नि॒र्नः॑ पा॒तु कृ॒त्ति॒काः॑ । नक्ष॑त्रं दे॒वमिन्द्रि॑यं ।
इ॒दमा॑सां-वि॒चक्ष॑णं । ह॒वि॒रासं॑ जु॒होत॑न ।
यस्य॑ भा॒न्ति रश्म॑यो यस्य॑ के॒तवः॑ । यस्ये॒मा वि॒श्वा भुव॑नानि सर्वा॑ ।
स कृ॒त्ति॒का भि॒रभि॑ सँव॒सानः॑ । अ॒ग्नि॒र्नो दे॒वस्सु॑वि॒ते द॑धातु ॥ 1

2. नक्षत्रं – रोहिणी

देवता – प्रजापतिः

प्र॒जाप॑ते रोहि॒णी वे॒तु प॒त्नी॑ । वि॒श्वरू॑पा बृ॒हती॑ चि॒त्रभा॑नुः ।
सा नो॑ य॒ज्ञस्य॑ सु॒वि॒ते द॑धातु । यथा॑ जी॒वेम॑ शर॒दस्स॑वीराः ।
रोहि॒णी दे॒व्युद॑गात् पु॒रस्ता॑त् । वि॒श्वा रू॒पाणि॑ प्र॒तिमो॑द॒माना॑ ।
प्र॒जाप॑तिꣳ ह॒विषा॑ वर्द्धय॒न्ती । प्रि॒या दे॒वाना॑-मु॒पया॑तु य॒ज्ञं ॥ 2

3. नक्षत्रं – मृगशीर्षः

देवता – सोमः

सोमो॑ रा॒जा मृ॒गशी॑र्षेण आ॒गन् । शि॒वं नक्ष॑त्रं प्रि॒यम॑स्य॒ धाम॑ ।
आ॒प्याय॑मानो बहु॒धा जने॑षु । रे॒तः प्र॒जां य॑ज॒माने॑ द॒धातु॑ ।
य॒त्ते नक्ष॑त्रं मृ॒गशी॑र्षमस्ति । प्रि॒यꣳ रा॒जन् प्रि॒यत॑मं प्रि॒याणां॑ ।
तस्मै॑ ते सोम॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । श॒न्न ए॒धि द्वि॒पदे॑ शंचतु॒ष्पदे॑ ॥ 3

4. नक्षत्रं – आर्द्रा

देवता – रुद्रः

आ॒र्द्रया॑ रु॒द्रः प्र॑थ॒मान॑ ए॒ति । श्रे॑ष्ठो दे॒वानां॑ प॒तिर॑घ्नियानां॑ ॥
नक्ष॑त्रमस्य ह॒विषा॑ वि॒धेम॑ । मा नः॑ प्र॒जाꣳ री॑रिषन् मोत वी॒रान् ।
हे॒ती रु॒द्रस्य॑ परि॒ णो वृ॑णक्तु । आ॒र्द्रा नक्ष॑त्रं जुषताꣳ ह॒विर्नः॑ ।
प्र॒मुञ्च॑मानौ दु॒रितानि॑ वि॒श्वा । अपा॒घश॑ꣳस-न्नु॒दता॑मरातिं ॥ 4

5. नक्षत्रं – पुनर्वसु

देवता – अदितिः

पुन॑र्नो दे॒व्यदि॑ति-स्पृ॒णोतु॑ । पुन॑र्वसू नः पुन॒रेतां॑ य॒ज्ञं ।
पुन॑र्नो दे॒वा अभि॑यन्तु स॒र्वे । पुनः॑ पुन॒र्वो ह॒विषा॑ यजामः ।
ए॒वा न दे॒व्यदि॑तिरन॒र्वा । वि॒श्वस्य॑ भ॒र्त्री जग॑तः प्र॒तिष्ठा ।
पुन॑र्वसू ह॒विषा॑ वर्द्धय॑न्ती । प्रि॒यं दे॒वाना॑-मप्ये॒तु पा॑थः ॥ 5

6. नक्षत्रं – पुष्यः

देवता – बृहस्पतिः

बृ॒हस्प॑तिः प्र॒थम॑ञ्जायमानः । ति॒ष्यं नक्ष॑त्रम॒भि सं॑ब॒भूव॑ ।
श्रे॑ष्ठो दे॒वानां॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुः । दि॒शो ऽनु॑ सर्वा॒ अभ॑यन्नो अस्तु ।
ति॒ष्यः पु॒रस्ता॑दु॒त म॑द्ध्यतो नः । बृ॒हस्प॑तिर् नः परि॒पातु॑ प॒श्चात् ।
बा॒धेता॑म् द्वेषो॒ अभ॑यं कृ॒णुतां॑ । सु॒वीर्य॑स्य प॒तय॑स्स्याम ॥ 6

7. नक्षत्रं – आश्रेषं

देवता – सर्पाः

इ॒दं॑ स॒र्पेभ्यो॑ ह॒विर॑स्तु जुष्टं॑ । आ॒श्रेषा॑ येषा॒मनु॑यन्ति चे॒तः ।
ये अ॒न्तरि॑क्षं पृथि॒वीं क्षि॑यन्ति । तेन॑ स्स॒र्पासो॑ ह॒वमा॑गमिष्ठाः ।
ये रो॒चने॑ सू॒र्यस्या॑पि सर्पाः । ये दि॒वं दे॒वी-म॑नु॒सञ्च॑रन्ति ।
येषा॑मा॒श्रेषा॑ अ॒नुय॑न्ति का॒मं । तेभ्य॑-स्स॒र्पेभ्यो॑ म॒धुम॑ज्जुहोमि ॥ 7

8. नक्षत्रं – मघा

देवता – पितरः

उ॒प॒हू॒ताः पि॒तरो॑ ये म॒घासु॑ । म॒नोज॑वस-स्सु॒कृत॑-स्सु॒कृ॒त्याः ।
ते नो॑ नक्ष॒त्रे ह॒वमा॑गमिष्ठाः । स्व॒धाभि॑र् य॒ज्ञं प्र॑यतं जुषन्तां ।
ये अ॒ग्नि॒दग्धा॑ येऽन॒ग्नि॒दग्धाः॑ । येऽमु॑म् लो॒कं पि॒तरः॑ क्षि॑यन्ति ।
या॒ञ्च वि॒द्वया॑ उ॒ च न॑ प्र॒वि॒द्व । म॒घासु॑ य॒ज्ञं सु॒कृतं॑ जुषन्तां ॥ 8

9. नक्षत्रं – पूर्वफल्गुनी

देवता – अर्यमा

ग॒वां प॒तिः फ॒ल्गु॒नीना॑मसि त्वं । त॒दर्य॑मन्. व॒रुण॑ मि॒त्र चा॒रु ।
त॒न्त्वा व॒यं स॒नितार॑ स॒नीनां॑ । जी॒वा जी॑वन्तमु॒प सँ॑वि॒शेम॑ ।
येने॒मा वि॒श्वा भु॑वनानि सज्जिता । यस्य॑ दे॒वा अ॒नुस॑म्यन्ति चे॒तः ।
अ॒र्य॒मा रा॒जाऽज॑रस्तुविष्मान् । फ॒ल्गु॒नीना॑-मृष॒भो रो॑रवीति ॥ 9

10. नक्षत्रं – उत्तर फल्गुनी

देवता – भगः

श्रेष्ठो देवानां भगवो भगासि । तत्त्वा विदुः फल्गुनी-स्तस्य वित्तात् ।
अस्मभ्यं क्षत्रमजरं सुवीर्यं । गोमदश्चव-दुपसन्नुदेह ।
भगो ह दाता भग इत्प्रदाता । भगो देवीः फल्गुनी-राविवेश ।
भगस्येत्तं प्रसवं गमेम । यत्र देवै-स्सधमादं मदेम ॥ 10

11. नक्षत्रं – हस्तः

देवता – सविता

आयातु देव-स्सवितो पयातु । हिरण्ययेन सुवृता रथेन ।
वहन् हस्तं सुभगं विद्वनापसं । प्रयच्छन्तं पपु रिं पुण्यमच्छ ।
हस्तः प्रयच्छत्वमृतं वसीयः । दक्षिणेन प्रतिगृष्णीम एनत् ।
दातार-मद्य सविता विदेय । यो नो हस्ताय प्रसुवाति यज्ञं ॥ 11

12. नक्षत्रं – चित्रा

देवता – त्वष्टा

त्वष्टा नक्षत्र-मभ्येति चित्रां । सुभस्सं युवतिं रोचमानां ।
निवेशय-न्नमृतान् मर्त्यांश्च । रूपाणि पिशन् भुवनानि विश्वा ।
तन्नस्त्वष्टा तदु चित्रा विचष्टां । तन्नक्षत्रं भूरिदा अस्तु मह्यं ।
तन्नः प्रजां वीरवतीं सनोतु । गोभिर्नो अश्वै-स्समनक्तु यज्ञं ॥ 12

13. नक्षत्रं – स्वाती

देवता – वायुः

वा॒युर् नक्ष॑त्र-म॒भ्येति॑ नि॒ष्ट्यां॑ । ति॒ग्मश्रृ॑ङ्गो वृष॒भो रो॑रु॒वाणः॑ ।
समी॑रयन् भुव॒ना मा॑तरि॒श्वा । अप॒ द्वेषा॑ऽसि नुद॒ताम॑रातीः ।
तन्नो॑ वा॒यस्तदु॑ नि॒ष्ट्या श्रृ॑णोतु । तन्नक्ष॑त्रं भू॒रिदा॑ अस्तु॒ मह्यं॑ ।
तन्नो॑ दे॒वासो॒ अनु॑ जानन्तु॒ कामं॑ । यथा॒ तरे॑म दु॒रितानि॑ वि॒श्वा ॥ 13

14. नक्षत्रं – विशाखा

देवता – इन्द्राग्नी

दूर॑मस्मच्छ॒त्रवो॑ यन्तु॒ भी॒ताः । तदिन्द्रा॑ग्नी कृ॒णुतां॑ तद् वि॒शाखे॑ ।
तन्नो॑ दे॒वा अनु॑मदन्तु॒ यज्ञं॑ । प॒श्चात् पु॒रस्ता॑दभय॒न्नो अस्तु॑ ।
नक्ष॑त्राणा-मधि॒पत्नी॑ वि॒शाखे॑ । श्रेष्ठा॑विन्द्रा॒ग्नी भुव॑नस्य गो॒पौ ।
विषू॑च-इ॒शत्रू॑नप॒बाध॑मानौ । अप॒क्षुध-नु॑द॒ताम॑रातिं ॥ 14

15. पौर्णमासि

पूर्णा॑ प॒श्चादु॑त पूर्णा॑ पु॒रस्ता॑त् । उन्म॑द्ध्यतः पौ॒र्णमा॑सी जि॒गाय॑ ।
तस्यां॑ दे॒वा अधि॑ सँव॒सन्तः॑ । उत्त॑मे नाक॒ इह॑ मा॒दय॑न्तां ।
पृ॒थ्वी सु॑वर्चा॒ युव॑ति-स्सजोषाः॑ । पौ॒र्णमा॑स्युदगा-च्छो॒भमा॑ना ।
आ॒प्याय॑यन्ती दु॒रितानि॑ वि॒श्वा । उ॒रुं दु॒हां यँज॑मानाय॒ यज्ञं॑ ॥ 15

16. नक्षत्रं – अनूराधा

देवता – मित्रः

ऋद्॒ध्यास्म॑ ह॒व्यैर् नम॑सोप-सद्य॑ । मि॒त्रं दे॒वं मि॒त्रधे॑यन्नो अस्तु॑ ।
अ॒नू॒रा॒धा॒न् ह॒विषा॑ व॒र्द्धय॑न्तः । श॒तं जी॑वेम श॒रद॑स्सवीराः ।
चि॒त्रं नक्ष॑त्र-मु॒दगा॑त् पु॒रस्ता॑त् । अ॒नू॒रा॒धा स॒ इति॑ यद् वद॑न्ति ।
तन्मि॒त्र ए॒ति प॒थिभि॑ दे॒व्याना॑ः । हि॒र॒ण्य॒यैर् वित॑तै-रन्त॑रिक्षे ॥ 16

17. नक्षत्रं – ज्येष्ठा

देवता – इन्द्रः

इन्द्रो॑ ज्ये॒ष्ठाम॒नु नक्ष॑त्रमेति॑ । यस्मिन्-वृ॒त्रं वृ॑त्रतूर्ये॑ त॒तार॑ ।
तस्मिन् वय॑-ममृ॒तं दु॒हानाः॑ । क्षु॒धन्त॑रेम दु॒रिति॑ दु॒रिष्टि॑ ।
पु॒रन्द॑राय वृष॒भाय॑ धृ॒ष्णवे॑ । अषा॑ढाय स॒हमा॑नाय मी॒ढुषे॑ ।
इन्द्रा॑य ज्ये॒ष्ठा मधु॑मदु॒हाना॑ । उ॒रुं कृ॑णोतु॒ यज॑मानाय लो॒कं ॥ 17

18. नक्षत्रं – मूलं

देवता – प्रजापतिः

मूलं॑ प्र॒जां वी॒रव॑तीं वि॒देय॑ । प॒राच्ये॑तु नि॒र्ऋ॑तिः प॒राचा॑ ।
गो॒भिर् नक्ष॑त्रं प॒शुभि॑-स्सम॒क्तं । अ॒हर् भू॒याद् यज॑मानाय॒ मह्यं॑ ।
अ॒हर्नो॑ अ॒द्य सु॒विते॑ दधातु॑ । मूलं॑ नक्ष॒त्रमि॒ति यद् वद॑न्ति ।
प॒राचीं॑ वा॒चा नि॒र्ऋ॑तिं नु॒दामि॑ । शि॒वं प्र॒जायै॑ शि॒वम॑स्तु॒ मह्यं॑ ॥ 18

19. नक्षत्रं – पूर्वाषाढा

देवता – आपः

या दि॒व्या आपः॑ पय॒सा सं॒ब॒भू॒वुः । या अ॒न्तरि॑क्ष उ॒त पा॒र्त्थि॒वीर्याः॑ ।
या॒सा॒म॒षा॒ढा अनु॑यन्ति का॒मं ॥ ता न आपः॑ श॒ऽस्यो॒ना भ॑वन्तु ।
याश्च॑ कू॒प्या याश्च॑ ना॒द्या-स्स॒मु॒द्रि॒याः । याश्च॑ वै॒श॒न्ती॒रुत॑ प्रा॒स॒चीर्याः॑ ।
या॒सा॒म॒षा॒ढा मधु॑ भ॒क्षय॑न्ति । ता न आपः॑ श॒ऽस्यो॒ना भ॑वन्तु ॥ 19

20. नक्षत्रं – उत्तराषाढा

देवता – विश्वेदेवाः

तन्नो॑ वि॒श्वे उप॑ श्रृण्वन्तु दे॒वाः । तद॒षा॒ढा अभि॑सँयन्तु य॒ज्ञं ।
तन्नक्ष॑त्रं प्रथ॒तां प॒शुभ्यः॑ । कृ॒षिर्-वृ॒ष्टिर् यज॑मानाय कल्प॒तां ।
शु॒भ्राः क॒न्या यु॒वतय॑-स्सु॒पेश॑सः । क॒र्मकृ॑त-स्सु॒कृतो॑ वी॒र्या॑वतीः ।
वि॒श्वान्-दे॒वान् ह॒विषा॑ वर्द्धयन्तीः ।
अ॒षा॒ढाः का॒ममु॑पयान्तु य॒ज्ञं ॥ 20

21. नक्षत्रं – अभिजित्

देवता – ब्रह्मा

यस्मिन् ब्र॒ह्माऽभ्य॑जय॒थ् सर्व॑मेतत् । अमु॒ञ्च लो॒कमि॒दमू॒च सर्वं॑ ।
तन्नो॑ नक्ष॒त्र-म॒भिजि॑द् विजित्य । श्रि॒यं द॒धात्व॑हणीय॒मानं॑ ।
उ॒भौ लो॒कौ ब्र॒ह्मणा॑ सज्जि॒तेमौ॑ । तन्नो॑ नक्ष॒त्र-म॒भिजि॑द् विचि॒ष्टां ।
तस्मिन् व॒यं पृ॒तना॑ स्संजयेम । तन्नो॑ दे॒वासो॑ अनु॒जान॑न्तु का॒मं ॥ 21

22. नक्षत्रं – श्रवणं

देवता – विष्णुः

शृ॒ण्वन्ति॑ श्रो॒णा-म॒मृत॑स्य गो॒पां । पु॒ण्याम॑स्या उप॒शृणो॑मि वाचं॑ ॥
म॒हीं दे॒वीं वि॒ष्णुप॑त्नीमजू॒र्यां । प्र॒तीची॑मेना॒ ह॒विषा॑ यजामः ।
त्रे॒धा वि॒ष्णु-रु॒रुगा॑यो विच॒क्रमे॑ । म॒हीं दि॒वं पृ॑थि॒वी-म॒न्तरि॑क्षं ।
तच्छ्रो॒णैति॑ श्रव॒ इच्छ॑माना । पु॒ण्यं॑ इ॒लोकं॑ य॒जमा॑नाय कृ॒ण्वती॑ ॥ 22

23. नक्षत्रं – श्रविष्ठा

देवता – वसवः

अ॒ष्टौ दे॒वा व॑स॒वस्सो॒म्यासः॑ । च॒तस्रो॑ दे॒वी र॒जराः॑ श्रवि॒ष्ठाः ।
ते य॒ज्ञं पा॑न्तु र॒जसः॑ प॒रस्ता॑त् । सँव॒त्सरी॑ण-म॒मृतं॑ स्व॒स्ति ।
य॒ज्ञं नः॑ पा॑न्तु व॒सवः॑ पु॒रस्ता॑त् । द॒क्षिण॑तो-ऽभि॒यन्तु॑ श्रवि॒ष्ठाः ।
पु॒ण्यन्न॑क्ष॒त्रम॒भि सँवि॑शाम । मा नो॒ अरा॑ति-र॒घशं॑सा ग॒न्तु ॥ 23

24. नक्षत्रं – शतभिषक्

देवता – वरुणः

क्ष॒त्रस्य॑ रा॒जा व॑रु॒णोऽधि॑राजः । नक्ष॒त्राणां॑ श॒तभि॑षग् व॒सिष्ठः॑ ।
तौ दे॒वेभ्यः॑ कृ॒णुतो॑ दी॒र्घमा॑युः । श॒तं सह॑स्रा भेष॒जानि॑ ध॒त्तः ।
य॒ज्ञन्नो॑ रा॒जा व॑रु॒ण उप॑यातु । तन्नो॒ विश्वे॑ अ॒भिस॑म्यन्तु दे॒वाः ।
तन्नो॒ नक्ष॑त्रं श॒तभि॑षग् जुषा॒णं । दी॒र्घमा॑युः प्र॒तिर॑द् भेष॒जानि॑ ॥ 24

25. नक्षत्रं – पूर्वप्रोष्ठपदा   **देवता – अजयेकपादः**

अज॑ एक॑पादुद॑गात् पुर॑स्तात् ॥ विश्वा॑ भू॒तानि॑ प्रति॑ मोद॑मानः ।
तस्य॑ दे॒वाः प्र॑स॒वं य॑न्ति॒ सर्वे॑ ॥ प्रोष्ठ॑पदासो अ॒मृत॑स्य गो॒पाः ।
विभ्रा॑जमान-स्समि॒धान॑ उग्रः । आ॒न्तरि॑क्ष-मरु॒हद॑-गन्धां ।
त॒ꣳ सूर्य॑ दे॒व-म॒जमे॑कपादं । प्रोष्ठ॑पदासो अनु॑यन्ति॒ सर्वे॑ ॥ 25

26. नक्षत्रं – उत्तरप्रोष्ठपदा   **देवता – अहिर्बुद्धिधनयः**

अहिर्॑ बु॒द्धिध॑नयः प्रथ॑मान एति । श्रेष्ठो॑ दे॒वाना॑मु॒त मा॑नुषाणां ।
तं ब्रा॑ह्मणा-स्सोम॒पा-स्सो॒म्यासः॑ । प्रोष्ठ॑पदासो अ॒भि र॑क्षन्ति॒ सर्वे॑ ।
चत्वार॑ एक॑म॒भि क॑र्म दे॒वाः । प्रोष्ठ॑पदास इति॑ या॒न् वद॑न्ति ।
ते बु॒द्धिनियं॑ परि॒षद्य॑ स्तु॒वन्तः॑ । अहि॑ꣳ रक्षन्ति॒ नम॑सोप॒ सद्य॑ ॥ 26

27. नक्षत्रं – रेवती   **देवता – पूषा**

पू॒षा रे॒वत्य॑न्वेति॒ पन्थां॑ ॥ पु॒ष्टिप॑ती पशु॒पा वा॑जब॒स्त्यौ ।
इ॒मानि॑ ह॒व्या प्र॑यता जुषाणा । सु॒गैर्नो॑ या॒नैरु॑पयातां य॒ज्ञं ।
क्षु॒द्रान् प॒शून् र॑क्षतु रेवती नः । गा॒वो नो॑ अश्वा॒ꣳ अ॒न्वेतु॑ पू॒षा ।
अ॒न्नꣳ र॑क्षन्तौ बहु॒धा वि॑रूपं । वा॒जꣳ स॑नुतां य॒जमा॑नाय॒ यज्ञं॑ ॥ 27

28 नक्षत्रं – अश्विनी देवता – अश्विनी देवौ

तद॒श्विना॑-व॒श्वयु॑जोपयातां । शु॒भङ्ग॑मि॒ष्टौ सु॒यमे॑भिर॒श्वैः ॥
स्व॒न्नक्ष॑त्रं ह॒विषा॑ यजन्तौ । म॒ध्वा संपृ॑क्तौ य॒जुषा॑ सम॒क्तौ ।
यौ दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ह॒व्यवा॑हौ । वि॒श्वस्य॑ दू॒ताव॑मृतस्य गो॒पौ ।
तौ नक्ष॑त्रं जु॒जुषा॑णोपयातां । नमो॑ऽश्वि॒भ्यां कृ॑णुमोऽश्व॒ग्युभ्यां॑ ॥ 28

29. नक्षत्रं – अपभरणी देवता – यमः

अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र् भ॒रन्तु॑ । तद् य॒मो रा॒जा भ॑गवान् वि॒चष्टां॑ ।
लो॒कस्य॑ रा॒जा म॒हतो॑ म॒हान् हि॑ । सु॒गन्तः॑ पन्था॒मभयं॑ कृ॒णोतु॑ ।
यस्मिन्॑ नक्ष॒त्रे य॒म ए॒ति रा॒जा ॥ यस्मिन्ने॑न-म॒भ्यषि॑ञ्चन्त दे॒वाः ।
तद॒स्य चि॒त्रं ह॒विषा॑ य॒जाम॑ । अप॑ पा॒प्मानं॑ भ॒रणी॑र् भ॒रन्तु॑ ॥ 29

30. अमावासि

नि॒वेश॑नी स॒ङ्गम॑नी व॒सूनां॑ वि॒श्वा रू॒पाणि॑ व॒सू॒न्यावे॑शयन्ती ।
स॒हस्र॑पोषं सु॒भगा॑ रा॒णा सा न॑ आ॒गन् वर्च॑सा सँवि॒दाना॑ ।
यत्ते॑ दे॒वा अ॒दधु॑र् भा॒गधे॒य-म॑मा॒वास्ये॑ सँव॒सन्तो॑ म॒हित्वा॑ ।
सा नो॑ य॒ज्ञं पि॑पृहि वि॒श्ववा॑रे र॒यिन्नो॑ धेहि सु॒भगे॑ सु॒वीरं॑ ॥ 30

Optional Additional Chanting (31 to 40)

31. चन्द्रमा

नवो॑ नवो॑ भवति॑ जाय॑मानोऽ॒ह्नां॑ के॒तु-रुष॑सा॒ मेत्य॑ग्रे॑ ।
भा॒गं दे॒वेभ्यो॑ वि॒दधा॑त्यायन् प्र च॒न्द्रमा॑स्तिरति दी॒र्घमा॑युः ॥
यमा॑दि॒त्या अ॒शुमा॑प्याय॒यन्ति॑ यम॒क्षित॑-म॒क्षित॑यः पिब॑न्ति ।
तेन॑ नो॒ राजा॑ वरु॒णो बृ॒हस्प॑ति-रा॒प्याय॑यन्तु॒ भुव॑नस्य गो॒पाः ॥ 31

32. अहो रात्री

ये वि॒रूपे॑ स॒मन॑सा सँव्य॑यन्ती । स॒मानं॑ तन्तुं॑ परि तात॑नाते॑ ।
वि॒भू प्र॒भू अनु॑भू वि॒श्वतो॑ हुवे । ते नो॑ नक्ष॒त्रे ह॒वमा॑ग-मेतं॑ ।
वयं॑ दे॒वी ब्र॒ह्मणा॑ सँवि॑दानाः । सु॒रत्ना॑सो दे॒ववी॑तिं दधा॑नाः ।
अ॒हो॒रा॒त्रे ह॒विषा॑ वर्द्ध॑यन्तः । अति॑ पा॒प्मान॑-मति॑मु॒क्त्या ग॑मेम ॥ 32

33. उषा

प्र॒त्युव॑दृश्यायती । व्यु॒च्छन्ती॑ दुहि॒ता दि॒वः ।
अ॒पो म॒ही वृ॑णुते चक्षु॒षा । तमो॑ ज्योति॒ष्कृ॑णोति॒ सून॑री॑ ।
उदु॒स्त्रिया॑ स्सच॒ते सूर्यः॑ । सचा॑ उ॒द्यन्न॑क्षत्र मर्चि॒मत् ।
तवे॑ दु॒षो व्यु॒षि सूर्य॑स्य च । सं भ॒क्तेन॑ गमेमहि ॥ 33

34. नक्षत्रः

तन्नो नक्षत्र मर्चिमत् । भानुमत्तेज उच्छरत् ।
उपयज्ञ-मिहागमत् । प्रनक्षत्राय देवाय । इन्द्रायेन्दुः हवामहे ।
स न स्सविता सुवथ् सनिं । पुष्टिदां वीरवत्तमं ॥ 34

35. सूर्यः

उदुत्यं जातवेदसं देवं वहन्ति केतवः । दृशे विश्वाय सूर्यं ।
चित्रं देवाना-मुदगादनीकं चक्षुर् मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आऽप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षः सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥ 35

36. अदितिः

अदितिर्न उरुष्यत्वदितिः शर्म यच्छतु । अदितिः पात्वः हसः ।
महीमूषु मातरः सुव्रताना-मृतस्य पत्नी मवसे हुवेम ।
तुविक्षत्रा-मजरन्ती मुरूचीः सुशर्माण-मदितिः सुप्रणीतिं ॥ 36

37. विष्णुः

इदं विष्णुर् विचक्रमे त्रेधा निदधे पदं । समूढमस्य पाः सुरे ।
प्रतद्विष्णुः स्तवते वीर्याय । मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः ।
यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेषु । अधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥ 37

38. अग्निः

अ॒ग्नि॒र् मूर्द्धा॑ दि॒वः क॒कुत्प॑तिः पृ॒थि॒व्या अ॒यं ।
अपा॑ꣳ रेता॑ꣳसि जि॒न्वति॑ ।
भुवो॑ य॒ज्ञस्य॑ रज॒सश्च॑ ने॒ता यत्रा॑ नि॒युद्धिः॑ सच॑से शि॒वाभिः॑ ।
दि॒वि मूर्द्धानं॑ दधि॒षे सुव॑र्षां जि॒ह्वा॒मग्ने॑ चकृ॒षे हव्य॑वाहं ॥ 38

39. अनुमतिः

अनु॑नोऽद्या॒नुम॑तिर् य॒ज्ञं दे॒वेषु॑ म॒न्यतां॑ ।
अ॒ग्निश्च॑ हव्य॒वाह॑नो भव॒तां दा॑शु॒षे मयः॑ ।
अ॒न्विद॑नुमते॒ त्वं म॒न्यासै॑ शंच॒ नः कृ॑धि ।
क्र॒त्वे दक्षाय॑ नो हि॒नु प्र॒ण आ॒यूꣳषि॑ तारि॒षः ॥ 39

40. हव्यवाहः (अग्निः)

हव्य॑वाह॒मभि॑-माति॒षाहं॑ । रक्षो॒हणं॑ पृ॒तना॑सु जि॒ष्णुं ।
ज्योति॑ष्मन्तं दी॒द्यतं॑ पु॒रन्धिं॑ । अ॒ग्निꣳ स्वि॑ष्ट कृ॒तमाहु॑वेम ।
स्वि॑ष्टमग्ने॒ अभि॑तत् पृ॒णाहि॑ । वि॒श्वा दे॒व पृ॒तना॑ अभि॒ष्य ।
उरु॒न्नः प॒न्थां प्र॑दि॒शन् वि॑भाहि । ज्योति॑ष्म॒द्धेह्य॑ जर॒न्न आ॒युः ॥ 40

---

20 शान्ति पञ्चकं

TA 5.1.1

ओं शन्नो॑ मि॒त्रः शं॑ वरु॒णः । शन्नो॑ भव॒त्व॒र्य॒मा ।
शन्न॑ इन्द्रो॒ बृह॒स्पतिः॑ । शन्नो॑ विष्णु॒रुरु॒क्रमः॑ ।
नमो॑ ब्रह्म॒णे । नम॑स्ते वा॒यो ।
त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॑ ब्रह्मा॒सि । त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॑ ब्रह्म॒ वदि॑ष्यामि ।
ऋतं॑ वदि॒ष्यामि॑ । सत्यं॑ वदि॒ष्यामि॑ ।
तन्मा॑मवतु । तद्व॒क्तार॑मवतु । अव॒तु मां॑ । अव॒तु व॒क्तारं॑ ॥ 1

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

TA 5.12.1

ओं शन्नो॑ मि॒त्रः शं॑ वरु॒णः । शन्नो॑ भव॒त्व॒र्य॒मा ।
शन्न॑ इन्द्रो॒ बृह॒स्पतिः॑ । शन्नो॑ विष्णु॒रुरु॒क्रमः॑ । नमो॑ ब्रह्म॒णे ।
नम॑स्ते वा॒यो । त्वमे॒व प्र॒त्यक्षं॑ ब्रह्मा॒सि । त्वामे॒व प्र॒त्यक्षं॑ ब्रह्मा॒वादि॑षं ।
ऋत॑मवादिषं । सत्य॑मवादिषं । तन्मा॑मावीत् । तद्व॒क्तार॑मावीत् ।
आवी॒न्मां॑ । आवी॒द्वक्तारं॑ ॥ 2

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

TA 5.13.1

ओं सह ना ववतु । सह नौ भुनक्तु । सह वीर्यं करवावहै ।
तेजस्विना-वधीतमस्तु मा विद्विषावहै ॥ 3

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

TA 7.1.1

नमो वाचे या चोदिता या चानुदिता तस्यै वाचे नमो
नमो वाचे नमो वाचस्पतये नम ऋषिभ्यो मन्त्रकृद्भ्यो मन्त्रपतिभ्यो
मा मामृषयो मन्त्रकृतो मन्त्रपतयः परादुर्माऽहमृषीन् मन्त्रकृतो
मन्त्रपतीन् परादां वैश्वदेवीं वाचमुद्यासं शिवा मदस्ताञ्जुष्टां
देवेभ्यः शर्म मे द्यौः शर्म पृथिवी शर्म विश्वमिदं जगत् ।
शर्म चन्द्रश्च सूर्यश्च शर्म ब्रह्म प्रजापती ।
भूतं वदिष्ये भुवनं वदिष्ये तेजो वदिष्ये यशो वदिष्ये तपो वदिष्ये
ब्रह्म वदिष्ये सत्यं वदिष्ये तस्मा अहमिद-मुपस्तरण-मुपस्तृण
उपस्तरणं मे प्रजायै पशूनां भूयादुपस्तरणमहं प्रजायै पशूनां
भूयासं प्राणापानौ मृत्योर्मापातं प्राणापानौ मा मा हासिष्टं मधु
मनिष्ये मधु जनिष्ये मधु वक्ष्यामि मधु वदिष्यामि मधुमतीं देवेभ्यो
वाचमुद्यासं शुश्रूषेण्यां मनुष्येभ्यस्तं मा देवा अवन्तु
शोभायै पितरो ऽनुमदन्तु ॥ 4 ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

T.B.3.5.11.1

ओं तच्छं॑ यो॒रावृ॑णीमहे । गा॒तुं य॒ज्ञाय॑ । गा॒तुं य॒ज्ञप॑तये ।
दैवी॑ स्व॒स्तिर॑स्तु नः । स्व॒स्तिर्-मा॑नु॒षेभ्यः॑ ।
ऊ॒र्ध्वं जि॑गातु भे॒षजं॑ । श॒न्नो अ॑स्तु द्वि॒पदे॑ । शं चतु॑ष्पदे ॥ 5
ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

21 रुद्र नमकं

TS 2.3.14.3

ओं । ग॒णाना॑न्त्वा ग॒णप॑ति॒ ह॒वाम॑हे क॒विं क॑वी॒ना-मु॑प॒मश्र॑वस्त॒मं ।
ज्ये॒ष्ठरा॑जं ब्र॒ह्मणां॑ ब्र॒ह्मण॑स्प॒त आ॑न॒श्शृ॑ण्व॒न्नूति॑भिः सी॒द सा॑दनं ॥
श्री महागणपतये नमः ॥

TS 4.7.3.1

शं च॑ मे , म॒यश्च॑ मे, प्रि॒यं च॑ मे, ऽनु॒काम॑श्च॒ मे,
का॒मश्च॑ मे , सौ॒मन॑सश्च॒ मे, भ॒द्रं च॑ मे, श्रे॒यश्च॑ मे,
व॒स्यश्च॑ मे, य॒शश्च॑ मे, भ॒गश्च॑ मे, द्र॒विणं॑ च॒ मे,
य॒न्ता च॑ मे, ध॒र्ता च॑ मे, क्षे॒मश्च॑ मे, धृ॒तिश्च॑ मे,
वि॒श्वं च॑ मे, म॒हश्च॑ मे, सँ॒विच्च॑ मे, ज्ञा॒त्रञ्च॑ मे,
सू॒श्च मे, प्र॒सूश्च॑ मे, सी॒रं च॑ मे, ल॒यश्च॑ मे,
ऋ॒तं च॑ मे, ऽमृ॒तं च॑ मे, ऽय॒क्ष्मं च॑ मे , ऽना॒मय॑च्च॒ मे,
जी॒वातु॑श्च॒ मे, दी॒र्घायु॑त्वं च॒ मे, ऽन॑मि॒त्रं च॑ मे, ऽभ॒यं च॑ मे,
सु॒गं च॑ मे, श॒यनं॑ च॒ मे, सू॒षा च॑ मे, सु॒दिनं॑ च॒ मे ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

(TS 4.5.1.1 - 4.5.11.2)

प्रथमोऽनुवाकः

ओं नमो॑ भगवते॑ रुद्राय॑ ॥

ओं नमस्ते॑ रुद्र॑ मन्यव॑ उतो॑ त इषवे॑ नमः॑ ।

नमस्ते॑ अस्तु॑ धन्वने॑ बा॒हुभ्यामु॑त ते॒ नमः॑ । 1.1

या त इषुः॑ शिव॑तमा शिवं॑ बभूव॑ ते धनुः॑ ।

शिवा॑ शर॒व्या या तव॑ तया॑ नो रुद्र॑ मृडय॑ । 1.2

या ते॑ रुद्र॑ शिवा॑ तनूर॑घोरा॑ ऽपापका॑शिनी ।

तया॑ नस्तनु॒वा श॑न्तमया॒ गिरि॑शन्ता॒भिचा॑कशीहि । 1.3

यामिषुं॑ गिरि॑शन्त हस्ते॑ बिभर्ष्य॑स्तवे ।

शिवाङ्गि॑रित्र॒ ताङ्कुरु॑ मा हि॒ंसीः पु॑रुषं॒ जगत् । 1.4

शिवेन॑ वच॒सा त्वा गिरि॑शाच्छा॒ वदाम॑सि ।

यथा॑ नस्सर्व॒मिज्जग॑द यक्ष्म॑ सुमना॒ असत् । 1.5

अ॒ध्यवो॑चदधि॒वक्ता प्र॑थमो॒ दैव्यो॑ भिषक् ।

अही॑श्च॒ सर्वा॑न् ज॒भय॑न् थ्सर्वा॑श्च यातु॒धान्यः॑ । 1.6

अ॒सौ यस्ता॒म्रो अ॒रुण॑ उ॒त ब॒भ्रुस्सु॑म॒ङ्गलः॑ ।
ये चे॒माꣳ रु॒द्रा अ॒भितो॑ दि॒क्षु श्रि॒ताः स॒हस्र॑शो ऽवै॒षाꣳ हे॒ड ई॒महे॑ । 1.7

अ॒सौ यो ऽव॑स॒र्पति॑ नी॒लग्री॑वो वि॒लोहि॑तः ।
उ॒तैनं॑ गो॒पा अ॒दृश॑न्-न॒दृश॑न्-नु॒दहा॑र्यः ।
उ॒तैनं॑-वि॒श्वा भू॒तानि॑ स दृ॒ष्टो मृ॑डयाति नः । 1.8

नमो॑ अस्तु नी॒लग्री॑वाय स॒हस्रा॑क्षाय मी॒ढुषे॑ ।
अथो॑ ये अ॒स्य स॒त्वानो॑ऽहं ते॒भ्यो ऽक॑रन्नमः । 1.9

प्रमु॑ञ्च ध॒न्वन॑स्त्वमु॒भयो-र॑र्त्तियो॒ज्या ।
याश्च॑ ते ह॒स्त इ॒षवः॑ प॒रा ता भ॑गवो वप । 1.10

अ॒वत॑त्य ध॒नुस्त्वꣳ स॒हस्रा॑क्ष श॒तेषु॑धे ।
नि॒शीर्य॑ श॒ल्यानां॑ मु॒खा शि॒वो नः॑ सु॒मना॑ भव । 1.11

वि॒ज्यं ध॒नुः क॒पदि॑नो वि॒शल्यो॑ बा॒णवाꣳ उ॒त ।
अ॒ने॒शन्न॑स्ये॒षव आ॒भुर॑स्य नि॒षङ्ग॑थिः । 1.12

या ते हे॒तिर् मी॑ढु॒ष्टम॑ ह॒स्ते ब॒भूव॑ ते ध॒नुः ।
तया॑ऽस्मान् वि॒श्वत॑ स्त्वम॒यक्ष्म॑या परि॒भुज॑ । 1.13

नमस्ते अस्त्वायु॑धाया-ना॑तताय धृ॒ष्णवे॑ ।

उ॒भाभ्या॑मु॒त ते॒ नमो॑ बा॒हुभ्यां॑ तव॒ धन्व॑ने ।

1.14

परि॑ ते धन्व॑नो हे॒तिर॒स्मान् वृ॑णक्तु वि॒श्वतः॑ ।

अथो॒ य इ॒षुधि॑स्तवा॒रे अ॒स्मन्नि॑धेहि॒ तं ॥ 1

1.15

नमस्ते अस्तु॑ भगवन् विश्वेश्व॑राय॒ महा॑देवाय॒ त्र्यम्ब॑काय॒ त्रिपु॑रान्त॒काय॑
त्रिका॑ग्नि॒काला॑य॒ काला॑ग्नि॒रुद्रा॑य॒ नील॑कण्ठाय॒ मृत्यु॑ञ्जयाय॒
सर्वेश्व॑राय॒ सदा॑शिवाय॒ (शङ्करा॑य) श्रीमन् महा॑देवाय॒ नमः॑ ॥

द्वितीयोऽनुवाकः

नमो॑ हिरण्यबा॑हवे से॒नान्ये॑ दि॒शांच॑ पतये॒ नमो॑

2.1

नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ हरि॒केशे॑भ्यः पशू॒नां पतये॑ नमो॒

2.2

नमस्स॒स्पिञ्ज॑राय॒ त्विषी॑मते पथी॒नां पतये॑ नमो॒

2.3

नमो॑ ब॒भ्रुशा॑य वि॒व्याधि॑नेऽन्ना॒नां पतये॑ नमो॒

2.4

नमो॑ हरि॒केशा-यो॑पवी॒तिने॑ पु॒ष्टा॒नां पतये॑ नमो॒

2.5

नमो॑ भव॒स्य हे॒त्यै जग॑तां पतये॒ नमो॑

2.6

नमो॑ रु॒द्राया॑ततावि॒ने क्षे॑त्राणां पतये॒ नमो॑

2.7

नमः॑ सू॒ताया॑हन्त्याय॒ वना॑नां पतये॒ नमो॑

2.8

नमो॑ रोहि॑ताय॒ स्थ॒पतये॑ वृ॒क्षाणां॑ पतये॑ नमो॑	2.9
नमो॑ मन्त्रि॑णे वाणि॒जाय॑ क॒क्षाणां॑ पतये॑ नमो॑	2.10
नमो॑ भुव॒न्तये॑ वारि॒वस्कृ॑ता-यौष॒धीनां॑ पतये॑ नमो॑	2.11
नम॑ उच्चै॒र्घोषा॑या-क्र॒न्दय॑ते प॒त्तीनां॑ पतये॑ नमो॑	2.12
नमः॑ कृ॒त्स्नवी॑ताय॒ धाव॑ते स॒त्त्वनां॑ पतये॑ नमः॑ ॥ 2	2.13

तृतीयोऽनुवाकः

नम॑ स्सह॒मानाय॑ नि॒व्याधि॑न आ॒व्याधि॑नीनां॑ पतये॑ नमो॑	3.1
नमः॑ ककु॒भाय॑ निष॒ङ्गिणे॑ स्ते॒नानां॑ पतये॑ नमो॑	3.2
नमो॑ निष॒ङ्गिण॑ इषु॒धिम॑ते तस्करा॒णां पतये॑ नमो॑	3.3
नमो॑ वञ्च॑ते परि॒वञ्च॑ते स्तायू॒नां पतये॑ नमो॑	3.4
नमो॑ निचे॒रवे॑ परि॒चरा॑यार॒ण्यानां॑ पतये॑ नमो॑	3.5
नमः॑ सृ॒कावि॑भ्यो जिघा॒सद्भ्यो॑ मुष्ण॒तां पतये॑ नमो॑	3.6
नमो॑ ऽसि॒मद्भ्यो॑ नक्तं॑ चर॒द्भ्यः प्र॑कृ॒न्तानां॑ पतये॑ नमो॑	3.7
नम॑ उष्णी॒षिणे॑ गिरि॒चरा॑य कुलुञ्चा॒नां पतये॑ नमो॑	3.8
नम॑ इषु॒मद्भ्यो॑ धन्वा॒विभ्य॑श्च वो॒ नमो॑	3.9
नम॑ आत॒न्वाने॑भ्यः प्र॒तिद॑धाने॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॑	3.10
नम॑ आ॒यच्छ॑द्भ्यो वि॒सृज॑द्भ्यश्च वो॒ नमो॑	3.11

नमोऽस्य॑द्भ्यो॒ विद्ध्य॑द्भ्यश्च॒ वो नमो॒	3.12
नम॑ आसी॑नेभ्यः॒ शयाने॑भ्यश्च॒ वो नमो॒	3.13
नम॑स्स्वप॑द्भ्यो॒ जाग्र॑द्भ्यश्च॒ वो नमो॒	3.14
नम॑स्तिष्ठ॑द्भ्यो॒ धाव॑द्भ्यश्च॒ वो नमो॒	3.15
नम॑स्सभा॑भ्य॒ स्सभा॑पतिभ्यश्च॒ वो नमो॒	3.16
नमो॒ अश्वे॑भ्यो॒ ऽश्व॑पतिभ्यश्च॒ वो नमः॑ ॥ ३ ॥	3.17

चतुर्थोऽनुवाकः

नम॑ आव्या॑धिनी॒भ्यो वि॒विद्ध्य॑न्तीभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.1
नम॑ उग॑णाभ्य॒ स्तृ॒हती॑भ्यश्च॒ वो नमो॒	4.2
नमो॒ गृथ्से॑भ्यो॒ गृथ्स॑पतिभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.3
नमो॒ व्राते॑भ्यो॒ व्रात॑पतिभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.4
नमो॒ गणे॑भ्यो॒ गण॑पतिभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.5
नमो॒ विरू॑पेभ्यो॒ विश्व॑रूपेभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.6
नमो॒ मह॑द्भ्यः॒ क्षुल्ल॑केभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.7
नमो॒ रथि॑भ्यो॒ ऽरथे॑भ्यश्च॒ वो नमो॒	4.8
नमो॒ रथे॑भ्यो॒ रथ॑पतिभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.9
नमः॑ सेना॑भ्य॒ स्सेना॑निभ्यश्च॒ वो नमो॒	4.10

नमः॑ क्षत्तृ॑भ्य॑ स्संग्र॑हीतृ॑भ्यश्च॑ वो॒ नमो॒	4.11
नमस्त॑क्ष॒भ्यो रथ॑कारे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॒	4.12
नमः॑ कु॒लाले॑भ्यः॒ कम॑रि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॒	4.13
नमः॑ पु॒ञ्जिष्टे॑भ्यो॒ निषा॑दे॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॒	4.14
नम॑ इ॒षुकृ॑द्भ्यो॒ धन्व॑कृद्भ्यश्च॑ वो॒ नमो॒	4.15
नमो॑ मृ॒गयु॑भ्य॒ इश्च॑नि॒भ्यश्च॑ वो॒ नमो॒	4.16
नमः॑ श्व॒भ्य इश्च॑पति॒भ्यश्च॑ वो॒ नमः॑ ॥ 4	4.17

पञ्चमोऽनुवाकः

नमो॑ भ॒वाय॑ च॒ रु॒द्राय॑ च॒ नम॑श्श॒र्वाय॑ च॒ पशु॑पतये च॒
 नमो॑ नी॒लग्री॑वाय च॒ शि॒तिक॑ण्ठाय च॒ नमः॑ क॒पर्दि॑ने च॒ व्यु॑प्त॒केशा॑य च॒
 नम॑ स्सह॒स्राक्ष॑ाय च॒ शत॑धन्व॒ने च॒ नमो॑ गि॒रिशा॑य च॒ शि॒पिवि॑ष्टाय च॒
 नमो॑ मी॒ढुष्ट॑माय॒ चेषु॑मते च॒ नमो॑ ह्र॒स्वाय॑ च॒ वाम॑नाय च॒
 नमो॑ बृ॒हते॑ च॒ वर्॒षिय॑से च॒ नमो॑ वृ॒द्धाय॑ च॒ सम्॑वृ॒द्ध्वने॑ च॒
 नमो॑ अ॒ग्रिया॑य च॒ प्रथ॑माय च॒ नम॑ आ॒शवे॑ चा॒जिरा॑य च॒
 नमः॑ शी॒घ्रिया॑य च॒ शी॒भ्याय॑ च॒ नम॑ ऊ॒र्म्या॑य चा॒वस्व॑न्याय च॒
 नमः॑ स्रो॒तस्या॑य च॒ द्वी॒प्याय॑ च ॥ 5

षष्ठोऽनुवाकः

नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ च॒ कनि॒ष्ठाय॑ च॒ नमः॑ पूर्॒वजाय॑ चा॒पर॒जाय॑ च॒
नमो॑ म॒द्ध्य॒माय॑ चा॒पग॒ल्भाय॑ च॒ नमो॑ जघ॒न्याय॑ च॒ बु॒द्धि॒न्याय॑ च॒
नम॑स्सो॒भ्याय॑ च॒ प्र॒ति॒स॒र्याय॑ च॒ नमो॑ या॒म्याय॑ च॒ क्षे॒म्याय॑ च॒
नम॑ उ॒र्व॒र्याय॑ च॒ ख॒ल्याय॑ च॒ नमः॑ श्लो॒क्याय॑ चा॒वसा॒न्याय॑ च॒
नमो॑ व॒न्याय॑ च॒ कक्ष्याय॑ च॒ नमः॑ श्र॒वाय॑ च॒ प्र॒ति॒श्र॒वाय॑ च॒
नम॑ आ॒शु॒षे॒णाय॑ चा॒शु॒र॒थाय॑ च॒ नमः॑ शू॒राय॑ चा॒वभि॒न्दते॑ च॒
नमो॑ वर्मि॒णे च॒ वरू॒थि॒ने च॒ नमो॑ बि॒ल्मि॒ने च॒ क॒व॒चि॒ने च॒
नमः॑ श्रु॒ताय॑ च॒ श्रु॒त॒से॒नाय॑ च॒ ॥ 6

सप्तमोऽनुवाकः

नमो॑ दु॒न्दु॒भ्याय॑ चा॒ह॒न॒न्याय॑ च॒ नमो॑ धृ॒ष्ण॒वे च॒ प्र॒मृ॒शाय॑ च॒
नमो॑ दू॒ताय॑ च॒ प्र॒हि॒ताय॑ च॒ नमो॑ नि॒षङ्गि॒णे चेषु॑धि॒मते॑ च॒
नम॑ स्ती॒क्ष्णेष॑वे चा॒यु॒धि॒ने च॒ नमः॑ स्वा॒यु॒धाय॑ च॒ सु॒ध॒न्व॒ने च॒
नम॑स्सु॒त्याय॑ च॒ प॒थ्याय॑ च॒ नमः॑ का॒त्याय॑ च॒ नी॒प्याय॑ च॒
नमः॑ सू॒द्याय॑ च॒ सर॒स्याय॑ च॒ नमो॑ ना॒द्याय॑ च॒ वै॒श॒न्ताय॑ च॒
नमः॑ कू॒प्याय॑ चा॒व॒त्याय॑ च॒ नमो॑ वर्ष्याय॑ चा॒व॒र्ष्याय॑ च॒

नमो॑ मे॒घ्याय॑ च वि॒द्युत्या॑ च नम॑ ई॒द्ध्रिया॑ च॒ तप्या॑ च
नमो॑ वा॒त्याय॑ च रे॒ष्मिया॑ च नमो॑ वा॒स्तव्या॑ च वा॒स्तुपा॑य च ॥ 7

अष्टमोऽनुवाकः

नमः॑ सो॒माय॑ च रु॒द्राय॑ च नमस्ता॒म्राय॑ चा॒रुणाय॑ च
नमश्श॒ङ्गाय॑ च प॒शुप॑तये च नम॑ उ॒ग्राय॑ च भी॒माय॑ च
नमो॑ अ॒ग्रेव॑धाय च दू॒रेव॑धाय च नमो॑ ह॒न्त्रे च ह॒नीय॑से च
नमो॑ वृ॒क्षेभ्यो॑ ह॒रिके॑शेभ्यो
नमस्ता॒राय॑
नमश्शं॒भवे॑ च म॒योभ॑वे च
नमश्श॒ङ्करा॑य च म॒यस्क॑राय च नमश्शि॒वाय॑ च शि॒वत॑राय च
नमस्ती॒र्थ्याय॑ च कू॒ल्याय॑ च नमः॑ पा॒र्याय॑ चा॒वार्या॑य च
नमः॑ प्र॒तर॑णाय चो॒त्तर॑णाय च नम॑ आ॒तार्या॑य चा॒लाद्या॑य च
नमश्श॒ष्याय॑ च फे॒न्याय॑ च नमः॑ सि॒क्त्या॑य च प्र॒वाह्या॑य च ॥ 8

नवमोऽनुवाकः

नम॑ इ॒रिण्या॑य च प्र॒पथ्या॑य च नमः॑ कि॒ञ्शिला॑य च क्ष॒यणा॑य च
नमः॑ क॒पर्दि॑ने च पु॒लस्त॑ये च नमो॑ गो॒ष्ठ्याय॑ च गृ॒ह्याय॑ च
नम॑ स्त॒ल्प्या॑य च गे॒ह्याय॑ च नमः॑ का॒व्याय॑ च ग॒ह्वरे॑ष्ठाय च

नमो॑ हृद॒य्याय॑ च निवे॒ष्याय॑ च नमः॑ पा॒ञ्च॒स॒व्याय॑ च रज॒स्याय॑ च
 नमः॑ शु॒ष्क्याय॑ च हरि॒त्याय॑ च नमो॑ लो॒प्याय॑ चो॒ल॒प्याय॑ च
 नम॑ ऊ॒र्व्याय॑ च सू॒र्म्याय॑ च नमः॑ प॒र्ण्याय॑ च प॒र्ण॒श॒द्याय॑ च
 नमो॑ऽप॒गु॒रमा॑णाय चाभिघ्न॒ते च नम॑ आ॒क्खि॒द॒ते च प्र॒क्खि॒द॒ते च
 नमो॑ वः कि॒रि॒केभ्यो॑ दे॒वाना॑ञ् हृद॒येभ्यो॑ नमो॑ वि॒क्षी॒णके॑भ्यो
 नमो॑ वि॒चि॒न्व॒त्केभ्यो॑ नम॑ आ॒नि॒र्ह॒तेभ्यो॑ नम॑ आ॒मी॒व॒त्केभ्यः॑ ॥ 9

दशमोऽनुवाकः

द्रा॒पे अ॒न्ध॒स॒स्प॒ते द॒रि॒द्र॒न्नी॒ललो॑हित ।
 ए॒षां पु॒रु॒षाणा॑मे॒षां प॒शूनां॑ मा भे र्मा॒ऽरो मो॑ ए॒षां किञ्च॒नाम॑मत् । 10.1

या ते॑ रु॒द्र शि॒वा त॒नू॒श्शि॒वा वि॒श्वाह॑भेषजी ।
 शि॒वा रु॒द्रस्य॑ भेषजी॒ तया॑ नो मृ॒ड जी॒वसे॑ । 10.2

इ॒माञ् रु॒द्राय॑ तव॒से क॒प॒र्दि॒ने क्ष॒य॒द्वी॒राय॑ प्र॒भ॒राम॑हे मतिं ।
 यथा॑ नः॒ श॒म॒सद् द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ वि॒श्वं पु॒ष्टं ग्रामे॑ अ॒स्मिन्न॑नातुरं । 10.3

मृ॒डा नो॑ रु॒द्रो त॒नो म॑यस्कृ॒धि क्ष॒य॒द्वी॒राय॑ नम॒सा वि॒धेम॑ ते ।
 यच्छञ्च॒ योश्च॑ म॒नुरा॑यजे पि॒ता तद॑श्याम॒ तव॑ रु॒द्र प्र॒णीतौ॑ । 10.4

मा नो॑ म॒हान्त॑मु॒त मा नो॑ अ॒र्भकं॑ मा न॒ उक्ष॑न्तमु॒त मा न॑ उ॒क्षितं॑ ।
मा नो॑ व॒धीः पि॒तरं॑ मो॒त मा॒तरं॑ प्रि॒या मा न॑स्त॒नुवो॑ रु॒द्र री॑रिषः । 10.5

मा न॑स्तो॒के तन॑ये मा न॒ आयु॑षि मा नो॑ गो॒षु मा नो॑ अ॒श्वेषु॑ रीरिषः ।
वी॒रान्मा॑नो रु॒द्र भा॑मि॒तो व॒धीर् ह॒विष्म॑न्तो नम॒सा वि॑धेम ते । 10.6

आ॒रा॒त्ते गो॒घ्न उ॒त पू॑रुष॒घ्ने क्ष॑य॒द्वीरा॑य सु॒म्न-म॒स्मे ते॑ अस्तु ।
र॒क्षा च नो॑ अ॒धि च॑ दे॒व ब्रू॑ह॒धा च नः॑ श॒र्म य॑च्छ द्वि॒र्बर्हाः॑ । 10.7

स्तु॒हि श्रु॑तं ग॒र्त्तस॑दं यु॒वानं॑ मृ॒गन्न॑ भी॒म-मु॑प॒ह॒तु-मु॒ग्रं ।
मृ॒डा ज॑रि॒त्रे रु॒द्र स्त॑वा॒नो अ॒न्यन्ते॑ अ॒स्मन्नि॑व॒पन्तु॑ से॒नाः । 10.8

प॒रि॒णो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिर् वृ॑णक्तु॒ परि॑ त्वे॒षस्य॑ दु॒र्मति॑र॒घायोः॑ ।
अ॒व स्ति॒रा म॒घव॑द्भ्य-स्त॒नुष्व मी॑द्वस्तो॒काय॑ तन॒याय॑ मृ॒डय॑ । 10.9

मी॒दुष्ट॑म॒ शिव॑तम॒ शिवो॑ न॒ स्सु॒मना॑ भव ।
प॒रमे॑ वृ॒क्ष आ॑यु॒धन्नि॑धाय॒ कृत्तिं॑ व॒सान॑ आ च॒र पि॑ना॒कं बि॒भ्रदा॑गहि । 10.10

वि॒कि॒रि॒द वि॒लो॒हित॑ नम॒स्ते अस्तु॑ भगवः ।
या॒स्ते स॒हस्र॑ हे॒तयो॒ऽन्य-म॒स्मन्नि॑व॒पन्तु॑ ताः । 10.11

स॒हस्रा॑णि स॒हस्र॑धा बा॒हुवो॑स्तव हे॒तयः॑ ।

तासा॒मीशा॑नो भगवः परा॒चीना॒ मुखा॑ कृ॒धि ॥ 10 ॥

10.12

एकादशोऽनुवाकः

स॒हस्रा॑णि स॒हस्र॑शो ये रु॒द्रा अधि॑ भू॒म्यां॑ ।

तेषां॑ स॒हस्र॑योजने ऽव॒धन्वा॑नि तन्मसि ।

11.1

अ॒स्मिन्-म॒ह॒त्य॒र्ण॒वे-ऽन्तरि॑क्षे भ॒वा अधि॑ ।

11.2

नील॑ग्रीवाः शि॒ति॒कण्ठाः॑ शर्वा॑ अधः क्ष॒माच॑राः ।

11.3

नील॑ग्रीवा-शि॒ति॒कण्ठा॑ दि॒व॒ रु॒द्रा उप॑श्रिताः ।

11.4

ये वृ॒क्षेषु॑ स॒स्पिञ्ज॑रा नील॑ग्रीवा विलो॑हिताः ।

11.5

ये भू॒ताना॑-मधि॑पतयो वि॒शिखा॑सः क॒पर्दि॑नः ।

11.6

ये अ॒न्नेषु॑ वि॒विद्ध्य॑न्ति पा॒त्रेषु॑ पि॒बतो॑ ज॒नान् ।

11.7

ये प॒थां प॒थिर॑क्षय ऐ॒ल॒बृ॒दा य॒व्युधः॑ ।

11.8

ये ती॒र्थानि॑ प्र॒चर॑न्ति सृ॒काव॑न्तो निष॒ङ्गिणः॑ ।

11.9

य ए॒ताव॑न्तश्च भू॒याँसश्च॑ दि॒शो रु॒द्रा वि॑तस्थिरे ।

तेषां॑ स॒हस्र॑योजने ऽव॒धन्वा॑नि तन्मसि ।

11.10

नमो॑ रु॒द्रेभ्यो॑ ये पृ॒थि॒व्यां यै॑ऽन्तरि॒क्षे ये दि॒वि येषा॑मन्नं
वा॒तो व॒रु॒षमिष॑वस्तेभ्यो॒ दश॑ प्रा॒ची द॑शदक्षि॒णा दश॑प्र॒तीची॒र्
दशो॑दी॒चीर् दशो॑र्द्ध्वा-स्तेभ्यो॒ नम॑स्ते नो मृ॒डय॑न्तु ते यं द्वि॒ष्मो
यश्च॑ नो द्वेष्टि॒ तं वो॑ ज॒म्भे द॑धामि ॥ 11 11.11

त्र्यंबकादि महामन्त्रः

TS 1.8.6.2 for 1 / TS 5.5.9.3 for 2 / RV.5.42.11 for 3 / RV 10.60.12 for 4 /
TB 3.10.8.2 for 5 / T.A.6.58.1 for 6/ T.A.6.75.1 & T.A.6.74.1 for 7)

त्र्यं॑बकं य॒जामहे॑ सु॒गन्धिं॑ पु॒ष्टि॒वर्द्ध॑नं ।

उ॒र्वारु॑कमि॒व ब॑न्ध॒नान् मृ॒त्योर् मु॒क्षीय॑ माऽमृ॒तात् ॥ 1

यो रु॒द्रो अ॒ग्नौ यो अ॒प्सु य ओष॑धीषु॒ यो रु॒द्रो वि॒श्वा
भुव॑ना ऽऽवि॒वेश॑ तस्मै॒ रु॒द्राय॑ नमो॑ अस्तु ॥ 2

तमु॑ष्टुहि॒ यः स्वि॒षुः सु॒धन्वा॑ यो वि॒श्वस्य॑ क्षयति॒ भेष॑जस्य ।
यक्ष्वा॑महे॒ सौम॑न॒साय॑ रु॒द्रं नमो॑भिर् दे॒वम॑सुरं दु॒वस्य॑ ॥ 3

अ॒यं मे॒ हस्तो॑ भ॒गवान॑यं मे॒ भग॑वत्तरः ।

अ॒यं मे॒ वि॒श्वभे॑षजो॒यञ् शि॒वाभि॑मर्शनः ॥ 4

ये ते॑ स॒हस्र॑म॒युतं॑ पा॒शा मृ॒त्यो म॒र्त्याय॑ ह॒न्त॒वे ।
तान् य॒ज्ञस्य॑ मा॒यया॑ सर्वा॒नव॑ य॒जामहे॑ ॥ 5

मृ॒त्यवे॑ स्वाहा॑ मृ॒त्यवे॑ स्वाहा॑ ॥ 6

ओं नमो॑ भगवते रु॒द्राय॑ वि॒ष्णवे॑ मृ॒त्युर्मे॑ पा॒हि ॥
प्रा॒णानां॑ ग्र॒न्थिर॑सि रु॒द्रो मा॑ वि॒शान्त॑कः । तेना॒न्नेना॑प्याय॒स्व ॥ 7

नमो॑ रु॒द्राय॑ वि॒ष्णवे॑ मृ॒त्युर्मे॑ पा॒हि ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

22 चमकं

(TS 4.7.1.1 - 4.7.11.2)

प्रथमोऽनुवाकः

ओं अ॒ग्नावि॑ष्णू स॒जोष॑से॒मा व॑र्द्धन्तु वा॒ङ्गिरः॑ ।

ध्यु॒नैर् वा॑जेभि॒रागतं॑ ॥

वा॒जश्च॑ मे, प्र॒सव॑श्च मे, प्र॒यति॑श्च मे, प्र॒सिति॑श्च मे,
धी॒तिश्च॑ मे, क्र॒तुश्च॑ मे, स्वर॑श्च मे, श्लो॒कश्च॑ मे,

श्रा॒वश्च॑ मे, श्रु॒तिश्च॑ मे, ज्यो॒तिश्च॑ मे, सु॒वश्च॑ मे,
प्रा॒णश्च॑ मे, ऽपान॑श्च मे, व्या॒नश्च॑ मे, ऽसु॑श्च मे,

चि॒तं च॑ मे, आ॒धीतं॑ च मे, वाक्च॑ मे, मन॑श्च मे,
चक्षु॑श्च मे, श्रो॒त्रं च॑ मे, दक्ष॑श्च मे, बलं॑ च मे,

ओ॒जश्च॑ मे, स॒हश्च॑ मे, आ॒युश्च॑ मे, ज॒रा च॑ मे,
आ॒त्मा च॑ मे, त॒नूश्च॑ मे, श॒र्म च॑ मे, वर्म॑ च मे,

ऽङ्गा॑नि च मे, ऽस्थानि॑ च मे, प॒रू॒षि च॑ मे, शरी॑राणि च मे ॥ 1 (36)

द्वितीयोऽनुवाकः

जै॒ष्ठ्यम् च॒ म॒, आ॒धि॒प॒त्यं च॒ मे॒, म॒न्युश्च॑ मे॒, भा॒मश्च॑ मे॒,
ऽम॒श्च मे॒, ऽम्भ॑श्च मे॒, जे॒मा च॑ मे॒, म॒हि॒मा च॑ मे॒,
व॒रि॒मा च॑ मे॒, प्र॒थि॒मा च॑ मे॒, व॒र्ष्मा च॑ मे॒, द्रा॒घु॒या च॑ मे॒,
वृ॒द्धं च॑ मे॒, वृ॒द्धिश्च॑ मे॒, स॒त्यं च॑ मे॒, श्र॒द्धा च॑ मे॒,
जग॑च्च मे॒, ध॒नं च॑ मे॒, व॒शश्च॑ मे॒, त्वि॒षिश्च॑ मे॒,
क्री॒डा च॑ मे॒, मो॒दश्च॑ मे॒, जा॒तं च॑ मे॒, ज॒नि॒ष्य॒माणं च॑ मे॒,
सू॒क्तं च॑ मे॒, सु॒कृ॒तं च॑ मे॒, वि॒त्तं च॑ मे॒, वे॒द्यं च॑ मे॒,
भू॒तं च॑ मे॒, भ॒वि॒ष्य॒च्च मे॒, सु॒गं च॑ मे॒, सु॒प॒थं च॑ म॒,
ऋ॒द्धं च॑ म॒, ऋ॒द्धिश्च॑ मे॒, क्लृ॒प्तं च॑ मे॒, क्लृ॒प्तिश्च॑ मे॒,
म॒तिश्च॑ मे॒, सु॒म॒तिश्च॑ मे॒ ॥ 2 (38)

तृतीयोऽनुवाकः

शं च॑ मे॒, म॒यश्च॑ मे॒, प्रि॒यं च॑ मे॒, ऽनु॒का॒मश्च॑ मे॒,
का॒मश्च॑ मे॒, सौ॒म॒न॒सश्च॑ मे॒, भ॒द्रं च॑ मे॒, श्रे॒यश्च॑ मे॒,

व॒स्य॑श्च मे॒, य॒श॑श्च मे॒, भ॒ग॑श्च मे॒, द्र॒वि॑णं च मे॒,
 य॒न्ता॑ च मे॒, ध॒र्ता॑ च मे॒, क्षे॒म॑श्च मे॒, धृ॒ति॑श्च मे॒,
 वि॒श्वं॑ च मे॒, म॒ह॑श्च मे॒, सँ॒वि॑च्च मे॒, ज्ञा॒त्रं॑ च मे॒,
 सू॒श्च मे॒, प्र॒सू॑श्च मे॒, सी॒रं॑ च मे॒, ल॒य॑श्च म॒,
 ऋ॒तं॑ च मे॒, ऽमृ॒तं॑ च॒, मे॒ऽय॒क्ष्मं॑ च मे॒, ऽना॒म॒य॒च्च॑ मे॒,
 जी॒वा॒तु॑श्च मे॒, दी॒र्घा॒यु॒त्वं॑ च मे॒, ऽन॒मि॒त्रं॑ च मे॒, ऽभ॒यं॑ च मे॒,
 सु॒गं॑ च मे॒, श॒य॒नं॑ च मे॒, सू॒षा॑ च मे॒, सु॒दि॒नं॑ च मे॒ ॥ ३ (३६)

चतुर्थोऽनुवाकः

ऊ॒र्क्च॑ मे॒, सू॒नृ॒ता॑ च मे॒, प॒य॑श्च मे॒, र॒स॑श्च मे॒,
 घृ॒तं॑ च मे॒, म॒धु॑ च मे॒, स॒ग्धि॑श्च मे॒, स॒पी॒ति॑श्च मे॒,
 कृ॒षि॑श्च मे॒, वृ॒ष्टि॑श्च मे॒, जै॒त्रं॑ च मे॒, औ॒द्भि॒ध्यं॑ च मे॒,
 र॒यि॑श्च मे॒, रा॒य॑श्च मे॒, पु॒ष्टं॑ च मे॒, पु॒ष्टि॑श्च मे॒,
 वि॒भु॑ च मे॒, प्र॒भु॑ च मे॒, ब॒हु॑ च मे॒, भू॒य॑श्च मे॒,
 पू॒र्णं॑ च मे॒, पू॒र्ण॒तरं॑ च मे॒, ऽक्षि॑तिश्च मे॒, कू॒य॒वा॑श्च मे॒,

ॐ॑ च॒ मे, ॐ॑क्षु॒च्च॒ मे, ब्री॑हयश्च॒ मे, य॒वाश्च॒ मे,
मा॒षाश्च॒ मे, ति॒लाश्च॒ मे, मु॒द्गाश्च॒ मे, ख॒ल्वाश्च॒ मे,
गो॒धूमाश्च॒ मे, म॒सुराश्च॒ मे, प्रि॒यंग॑वश्च॒ मे ऽण॑वश्च॒ मे,
श्या॒माकाश्च॒ मे, नी॒वाराश्च॒ मे ॥ 4 (38)

पञ्चमोऽनुवाकः

अ॒श्मा च॒ मे, मृ॒त्तिका च॒ मे, गि॒रय॑श्च॒ मे, प॒र्वताश्च॒ मे,
सि॒क्ताश्च॒ मे, वन॑स्प॒तय॑श्च॒ मे, हि॒रण्यं च॒ मे, ऽय॑श्च॒ मे,
सी॒सं च॒ मे, त्र॒पुश्च॒ मे, श्या॒मं च॒ मे, लो॒हं च॒ मे,
ऽग्नि॑श्च॒ म, आ॒पश्च॒ मे, वी॒रुध॑श्च॒ म, ओ॒षध॑यश्च॒ मे,
कृ॒ष्टप॑च्यं च॒ मे, ऽकृ॑ष्टप॒च्यं च॒ मे,
ग्रा॒म्याश्च॒ मे, प॒शव॑ आ॒रण्याश्च॒ य॒ज्ञेन॑ कल्पन्तां ,
वि॒त्तं च॒ मे, वि॒त्तिश्च॒ मे, भू॒तं च॒ मे, भू॒तिश्च॒ मे,
व॒सु च॒ मे, व॒स॒तिश्च॒ मे, क॒र्म च॒ मे, श॒क्तिश्च॒ मे,
ऽर्थ॑श्च॒ म, ए॒मश्च॒ म, इ॒तिश्च॒ मे, ग॒तिश्च॒ मे ॥ 5 (32)

षष्ठोऽनुवाकः

अ॒ग्निश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,
स॒वि॒ता च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

पू॒षा च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,
मि॒त्रश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

त्व॒ष्टा च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,
वि॒ष्णुश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे ,

म॒रुत॑श्च॒ म इन्द्र॑श्च॒ मे,
पृ॒थि॒वी च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

द्यौश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,
मूर्ध्ना॑ च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

सप्तमोऽनुवाकः

अ॒ञ्शुश्च॑ मे, र॒श्मिश्च॑ मे,
उपा॒ञ्शुश्च॑ मे, ऽन्त॒र्याम॑श्च॒ म,

सोम॑श्च॒ म इन्द्र॑श्च॒ मे,
स॒रस्व॑ती च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

बृ॒हस्प॑तिश्च॒ म इन्द्र॑श्च॒ मे,
व॒रुण॑श्च॒ म इन्द्र॑श्च॒ मे,

धा॒ता च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,
ऽश्वि॑नौ च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

वि॒श्वे च॑ मे दे॒वा इन्द्र॑श्च॒ मे,
ऽन्त॒रि॒क्षं च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,

दि॒शश्च॑ म॒ इन्द्र॑श्च॒ मे,
प्र॒जाप॑तिश्च॒ म इन्द्र॑श्च॒ मे ॥ 6 (21)

॥ ऽदा॑भ्यश्च॒ मे, ऽधि॑पतिश्च॒ म,
ऐ॒न्द्रवा॑यवश्च॒ मे, मै॒त्रावरु॑णश्च॒ म,

आ॒श्विनश्च॑ मे, प्र॒तिप्र॒स्थानश्च॑ मे, शु॒क्रश्च॑ मे, म॒न्थी च॑ म,
 आ॒ग्रय॑णश्च मे, वै॒श्वदे॒वश्च॑ मे, ध्रु॒वश्च॑ मे, वै॒श्वान॒रश्च॑ म,
 ऋ॒तुग्र॒हाश्च॑ मे, ऽति॒ग्राह्या॑श्च म, ऐ॒न्द्रा॒ग्नश्च॑ मे, वै॒श्वदे॒वश्च॑ मे,
 मरु॒त्वती॑याश्च मे, मा॒हेन्द्र॑श्च म, आ॒दि॒त्यश्च॑ मे, सा॒वि॒त्रश्च॑ मे,
 सा॒रस्व॑तश्च मे, पौ॒ष्णश्च॑ मे, पा॒त्नीव॑तश्च मे, हा॒रि॒यो॒ज॒नश्च॑ मे ॥ 7 (28)

अष्टमोऽनुवाकः

इ॒ध्मश्च॑ मे, ब॒र्हिश्च॑ मे, वे॒दिश्च॑ मे, धि॒ष्णि॒याश्च॑ मे,
 सु॒चश्च॑ मे, च॒म॒साश्च॑ मे, ग्रा॒वा॒णश्च॑ मे, स्वर॑वश्च म,
 उ॒पर॒वाश्च॑ मे, ऽधि॒ष॒व॒णे च॑ मे, द्रो॒ण॒क॒ल॒शश्च॑ मे, वा॒य॒व्या॒नि च॑ मे,
 पू॒त॒भृ॒च्च॑ म, आ॒ध॒व॒नी॒यश्च॑ म, आ॒ग्नी॒ध्रं च॑ मे, ह॒वि॒र्धा॒नं च॑ मे,
 गृ॒हाश्च॑ मे, स॒दश्च॑ मे, पु॒रो॒डा॒शाश्च॑ मे, प॒च॒ताश्च॑ मे,
 ऽव॒भृ॒थश्च॑ मे, स्व॒गा॒का॒रश्च॑ मे ॥ 8 (22)

नवमोऽनुवाकः

अ॒ग्निश्च॑ मे, घ॒र्मश्च॑ मे, ऽर्क॑श्च मे, सू॒र्यश्च॑ मे,
 प्रा॒णश्च॑ मे, ऽश्व॑मे॒धश्च॑ मे, पृ॒थि॒वी च॑ मे, ऽदि॒तिश्च॑ मे,

दिति॑श्च मे॒, द्यौ॑श्च मे॒, शक्व॑रीरङ्गु॒लयो दि॑शश्च मे॒,
य॒ज्ञेन॑ कल्पन्ता॒-मृक्च॑ मे॒, साम॑ च मे॒, स्तोम॑श्च मे॒, यजु॑श्च मे॒,
दी॒क्षा च॑ मे॒, तप॑श्च म॒, ऋ॒तुश्च मे॑, व्र॒तं च॑ मे॒
ऽहो॒रात्रयो॑र् वृ॒ष्ट्या, बृ॒हद्रथ॑न्तरे च॑ मे॒ य॒ज्ञेन॑ कल्पेतां ॥ 9 (21)

दशमोऽनुवाकः

गर्भा॑श्च मे॒, व॒थ्साश्च॑ मे॒, त्र्य॒विश्च॑ मे॒, त्र्य॒वीच॑ मे॒,
दि॒त्यवाट् च॑ मे॒, दि॒त्यौही॑ च॑ मे॒, पञ्चा॑विश्च मे॒, पञ्चा॒वी च॑ मे॒,
त्रि॒व॒थ्सश्च॑ मे॒, त्रि॒व॒थ्सा च॑ मे॒, तु॒र्यवाट् च॑ मे॒, तु॒र्यौही॑ च॑ मे॒,
प॒ष्ठवाट् च॑ मे॒, प॒ष्ठौही॑ च॑ म॒, उ॒क्षा च॑ मे॒, व॒शा च॑ म॒
ऋ॒षभ॑श्च मे॒, वे॒हच्च॑ मे॒, ऽन॒ड्वान् च॑ मे॒, धे॒नुश्च॑ म॒
आ॒युर्-य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒, प्रा॒णो य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒-
म॒पा॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒, व्या॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒
चक्षु॑र् य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒७, श्रो॒त्रं य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒
म॒नो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒, वा॒ग्य॒ज्ञेन॑ कल्पता॒-
मा॒त्मा य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒, य॒ज्ञो य॒ज्ञेन॑ कल्पतां॒ ॥ 10 (29)

एकादशोऽनुवाकः

एका च मे, तिस्रश्च मे, पञ्च च मे, सप्त च मे,
नव च म, एकादश च मे, त्रयोदश च मे, पञ्चदश च मे,
सप्तदश च मे, नवदश च म, एकविंशतिश्च मे,
त्रयोविंशतिश्च मे, पञ्चविंशतिश्च मे, सप्तविंशतिश्च मे,
नवविंशतिश्च म, एकत्रिंशच्च मे,

त्रयस्त्रिंशच्च मे, चतस्रश्च मे, ऽष्टौ च मे, द्वादश च मे,
षोडश च मे, विंशतिश्च मे, चतुर्विंशतिश्च मे, ऽष्टाविंशतिश्च मे,
द्वात्रिंशच्च मे, षट्त्रिंशच्च मे, चत्वारिंशच्च मे,
चतुश्चत्वारिंशच्च मे, ऽष्टाचत्वारिंशच्च मे वाजश्च,

प्रसवश्चापिजश्च क्रतुश्च सुवश्च मूर्धा च व्यङ्गिजय

–श्चान्त्यायनश्चान्त्यश्च भौवनश्च भुवनश्चाधिपतिश्च ॥ 11 (41)

(TS 3.3.2.1)

इ॒डा दे॒वहू॒र् म॒नुर् य॒ज्ञनी॒र् बृ॒हस्प॑ति॒ रुक्॒थाम॒दानि॑ श॒ऽसि॒षद्-
वि॒श्वेदे॒वाः सू॒क्तवा॒चः पृ॒थिवि॑मा॒तर्मा॑ मा॒ हि॒ऽसी॒र्
मधु॑ म॒निष्ये॑ मधु॑ ज॒निष्ये॑ मधु॑ व॒क्ष्यामि॑ मधु॑ व॒दिष्यामि॑ मधु॑ म॒तीं
दे॒वेभ्यो॑ वा॒चमु॒द्यास॑ऽ शु॒श्रू॒षेण्यां॑ म॒नुष्ये॑भ्य॒स्तं मा॑ दे॒वा अ॒वन्तु॑
शो॒भायै॑ पि॒त्रो ऽनु॑म॒दन्तु॑ ॥

(ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥

---

23 पुरुष सूक्तं

(TA 3.12.1)

ओं । सहस्रशीर्षा पुरुषः । सहस्राक्षः सहस्रपात् ।
स भूमिं विश्वतो वृत्वा । अत्यतिष्ठद् दशाङ्गुलं । पुरुष एवेदं सर्वं ।
यद् भूतं यच्च भव्यं । उतामृतत्वस्येशानः । यदन्नेनातिरोहति ।
एतावानस्य महिमा । अतो ज्यायाँश्च पूरुषः ॥ 1

पादोऽस्य विश्वा भूतानि । त्रिपादस्यामृतन्दिवि ।
त्रिपादूर्ध्व उदैत् पुरुषः । पादोस्येहा ऽऽभवात्पुनः ।
ततो विष्वङ् व्यक्रामत् । साशनानशने अभि ।
तस्माद् विराड् जायत । विराजो अधि पूरुषः ।
स जातो अत्यरिच्यत । पश्चाद् भूमिमथो पुरः ॥ 2

यत् पुरुषेण हविषा । देवा यज्ञमतन्वत ।
वसन्तो अस्यासीदाज्यं । ग्रीष्म इद्ध्म-श्शरद्धविः ।
सप्तास्यासन् परिधयः । त्रिस्सप्त समिधः कृताः ।
देवा यद् यज्ञं तन्वानाः । अबद्धन् पुरुषं पशुं ।
तं यज्ञं बर्हिषि प्रौक्षन् । पुरुषं जातमग्रतः ॥ 3

तेन॑ दे॒वा अ॒यज॑न्त । सा॒द्ध्य॒या ऋ॒षय॑श्च ये ।
तस्मा॑द् य॒ज्ञाथ् सर्व॑हु॒तः । संभृ॑तं पृष॒दाज्यं॑ ।
प॒शूँ॒स्ताँ॒श्च॒क्रे वा॒यव्या॑न् । आ॒र॒ण्यान् ग्राम्या॑श्च ये ।
तस्मा॑द् य॒ज्ञाथ् सर्व॑हु॒तः । ऋ॒चः सा॒मानि॑ ज॒ज्ञिरे॑ ।
छन्दा॑ँ॒सि ज॒ज्ञिरे॑ तस्मा॑त् । य॒जुस्तस्मा॑ द॒जाय॑त ॥ 4

तस्मा॑दश्वा॑ अ॒जाय॑न्त । ये के॑ चो॒भया॑द॒तः ।
गा॒वो ह ज॒ज्ञिरे॑ तस्मा॑त् । तस्मा॑ज्जा॒ता अ॒जाव॑यः ।
यत्पु॑रुषं॒ व्य॑दधुः । क॒ति॒धा व्य॑कल्पयन् ।
मु॒खं कि॑मस्य॒ कौ बा॒हू । का॒वूरू॑ पा॒दावु॑च्येते ।
ब्रा॒ह्म॒णो॒स्य मु॒खमा॑सीत् । बा॒हू रा॒जन्यः॑ कृ॒तः ॥ 5

ऊ॒रू तद॑स्य॒ यद्वैश्यः॑ । प॒द्भ्याँ॒ शू॒द्रो अ॒जाय॑तः ।
च॒न्द्र॒मा मन॑सो जा॒तः । चक्षो॑-स्सू॒र्यो अ॒जाय॑त ।
मु॒खादि॑न्द्रश्चा॒ग्निश्च॑ । प्रा॒णाद् वा॒यु-र॑जायत ।
नाभ्या॑ आसीद॒न्तरि॑क्षं । शी॒र्ष्णो द्यौः॑ स॒मव॑र्तत ।
प॒द्भ्यां भू॒मि दि॒शः श्रो॑त्रात् । तथा॑ लो॒काँ॒ अ॒कल्प॑यन् ॥ 6

वे॒दा॒ह॒मे॒तं॑ पु॒रु॒षं॑ म॒हा॒न्तं॑ । आ॒दि॒त्य॒व॒र्णं॑ त॒म॒स॒स्तु॑ पा॒रे ।
स॒र्वा॒णि रू॒पा॒णि वि॒चि॒त्य धी॒रः॑ । ना॒मा॒नि कृ॒त्वा॒भि॒व॒दन्॑ य॒दा॒स्ते॑ ।
धा॒ता पु॒र॒स्ता॒द्य॒मु॒दा ज॒हा॒र । श॒क्रः प्र॒वि॒द्वान् प्र॒दि॒श॒श्च॒त॒स्रः॑ ।
त॒मे॒वं वि॒द्वान॑मृ॒त इ॒ह भ॑वति । ना॒न्यः प॒न्था अ॒य॒नाय॑ वि॒द्यते॑ ।
य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञ-म॒य॒जन्त॑ दे॒वाः । ता॒नि ध॒र्मा॒णि प्र॒थ॒मा॒न्या॑सन् ।
ते ह॒ ना॒कं म॒हि॒मा॒न॒स्स॒च॒न्ते॑ । य॒त्र पूर्वे॑ सा॒द्द॒ध्या-स्स॒न्ति॑ दे॒वाः ॥ 7
(ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥)

“ ओं नमो नारायणाय ” (It is customary to chant this when in
continous chanting of Uttara Narayanam)

---

24 उत्तर नारायणं

(TA 3.13.1)

अ॒द्भ्यस्सं॑भू॒तः पृ॒थि॒व्यै रसा॑च्च । वि॒श्वक॑र्मणः॒ सम॑वर्त्तताधि ।
तस्य॑ त्वष्टा वि॒दध॑द् रू॒पमे॑ति । तत्पु॒रुष॑स्य वि॒श्वमा॑जानमग्रे ॥ 1

वेदा॑हमे॒तं पु॒रुषं॑ म॒हान्तं॑ । आ॒दि॒त्यव॑र्णं॒ तम॑सः॒ पर॑स्तात् ।
तमे॒वं वि॒द्वान॑मृ॒त इ॒ह भ॑वति । नान्यः पन्था वि॒द्यते॑ऽय॒नाय ॥ 2

प्र॒जाप॑तिश्चरति गर्भे॑ अ॒न्तः । अ॒जाय॑मानो बहु॒धा वि॑जायते ।
तस्य॑ धी॒राः परि॑जानन्ति॒ योनिं॑ । मरी॑चीनां प॒दमि॑च्छन्ति वे॒धसः॑ ॥ 3

यो दे॒वेभ्य॑ आ॒तप॑ति । यो दे॒वानां॑ पु॒रोहि॑तः ।
पूर्वो॑ यो दे॒वेभ्यो॑ जा॒तः । नमो॑ रु॒चाय॑ ब्रा॒ह्मये ॥ 4

रुचं॑ ब्रा॒ह्मज्जन॑यन्तः । दे॒वा अग्रे॑ तदब्रुवन् ।
यस्त्वै॒वं ब्रा॒ह्म॒णो वि॒द्यात् । तस्य॑ दे॒वा अस॑न्वशे ॥ 5

ह्रीश्च॑ ते लक्ष्मीश्च पत्न्यौ । अ॒हो॒रा॒त्रे पा॒र्श्वे । नक्ष॑त्राणि रू॒पं ।
अ॒श्विनौ॒ व्या॒त्तं । इ॒ष्टं म॑निषाण । अ॒मुं म॑निषाण । सर्वं॑ म॒निषा॑ण ॥ 6

25 महा नारायणं

(TA 6.11.1)

सहस्रशीर्षं देवं विश्वाक्षं विश्वशं भुवं ।
विश्वं नारायणं देवमक्षरं परमं पदं ॥ 1

विश्वतः परमान्नित्यं विश्वं नारायणं हरिं ।
विश्वमेवेदं पुरुषस्तद्विश्वमुपजीवति ॥ 2

पतिं विश्वस्यात्मे श्वरं शाश्वतं शिवमच्युतं ।
नारायणं महाज्ञेयं विश्वात्मानं परायणं ॥ 3

नारायणं परो ज्योतिरात्मा नारायणः परः ॥ 4

नारायणं परं ब्रह्म तत्त्वं नारायणः परः ।
नारायणं परो ध्याता ध्यानं नारायणः परः ।
यच्च किञ्चिज्-जगत्सर्वं दृश्यते श्रूयतेऽपि वा ।
अन्तर्बहिश्च तत् सर्वं व्याप्य नारायणः स्थितः ॥ 5

अनन्तमव्ययं कविं समुद्रेऽन्तं विश्वशंभुवं ।
पद्मकोशप्रतीकाशं हृदयं चाप्यधोमुखं ॥ 6

अ॒धो॑ नि॒ष्ट्या॑ वि॒तस्त्या॑न्ते ना॒भ्यामु॑परि तिष्ठति ।
ज्वा॒लमा॒लाकु॑लं भा॒ती वि॒श्वस्या॑यतनं महत् ॥ 7

सन्त॑तꣳ शि॒लाभि॑स्तु ल॒ंबत्या॑ को॒शस॑न्निभं ।
तस्या॑न्ते सु॒षिरꣳ सू॒क्ष्मं तस्मिन्॑ थ्सर्वं॑ प्र॒तिष्ठि॑तं ॥ 8

तस्य॑ म॒ध्ये॑ म॒हान॑ग्निर् वि॒श्वार्चि॑र् वि॒श्वतो॑ मुखः ।
सोऽग्र॑भुग् वि॒भजन्॑ तिष्ठ॒न्नाहार॑-म॒जरः॑ क॒विः ॥ 9

तिर्य॑गूर्ध्व॑ म॒धश्शायी॑ रश्मयस्तस्य सन्त॑ता ।
सन्ता॑पयति स्वं दे॒हमा॑पादतल मस्त॑कः ।
तस्य॑ म॒ध्ये॑ वह्नि॑ शि॒खा अ॒णीयो॑र्ध्वा॒ व्यव॑स्थितः ॥ 10

नी॒लतो॑ यद॑ म॒ध्यस्था॑द् वि॒द्युल्ले॑खेव भास्व॑रा ।
नी॒वार॑ शू॒कव॑त्तन्वी पी॒ता भा॑स्वत्य॒णूप॑मा ॥ 11

तस्याः॑ शि॒खाया॑ म॒ध्ये॑ पर॒मात्मा॑ व्यव॑स्थितः ।
स ब्र॒ह्म स शि॒वः स हरिः॑ सेन्द्रः॑ सोऽक्षरः॑ पर॒मः स्व॒राट् ॥ 12

ऋ॒त॒ꣳ स॒त्यं॑ प॒रं ब्र॒ह्म॑ पु॒रुषं॑ कृ॒ष्ण॒ पिङ्ग॑लं ।
ऊ॒र्ध्व॑रे॒तं वि॒रूपा॑क्षं वि॒श्वरू॑पाय॒ वै नमो॑ नमः॒ ॥

ना॒रा॒य॒णा॒य वि॒द्महे॑ वा॒सु॒दे॒वा॒य धी॑महि । तन्नो॑ वि॒ष्णुः प्र॑चोदयात् ॥
वि॒ष्णोर्नु॑कं वी॒र्या॑णि प्र॒वोचं॑ यः पा॒र्थि॒वा॒नि वि॒ममे॑ रजाꣳसि॒ यो
अ॒स्क॒भा॒य॒दु॒त्तर॑ꣳ स॒ध॒स्थं वि॒चक्र॑माण-स्त्रे॒धो॒रु॒गा॒यो
वि॒ष्णो-र॒रा॒ट॒म॒सि वि॒ष्णोः पृ॑ष्ठ॒म॒सि वि॒ष्णो-इ॒ज॒प्त्रे॒स्थो वि॒ष्णो-
स्स्यू॒र॒सि वि॒ष्णोर्ध्रु॑व॒म॒सि वै॒ष्ण॒व॒म॒सि वि॒ष्ण॒वे त्वा ॥
*वि॒ष्ण॒वे ना॒रा॒य॒णा॒य नमः॑ ॥ (ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॑ ॥)

---

26 घोष शान्ति

(TA 7.42.1)

शन्नो॑ वा॒तः प॒वतां॑ मा॒तरि॒श्वा शन्न॑ स्तप॒तु सूर्यः॑ ।
अ॒हानि॑ शं भवन्तु न॒ इ॒श॒ꣳ रा॒त्रिः प्र॒ति॒धी॒यतां॑ ॥
शमु॒षा नो॑ व्यु॒च्छतु॑ श॒मादि॒त्य उदे॑तु नः ।
शि॒वा न॒ इ॒श॒न्त॒माभ॑व सु॒मृ॒डीका॑ सर॒स्वति॑ । मा॒ते व्यो॑म स॒न्दृशि॑ ॥
इ॒डा॒यै वा॒स्त्व॒सि वा॒स्तुम॑द्वा॒स्तुम॑न्तो भू॒यास्म॒ मा वा॒स्तो॑श्छि॒त्थस्
म॒ह्यवा॒स्तु स्स॒ भू॒याद् यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मः ॥
प्र॒ति॒ष्ठा॒सि प्र॒ति॒ष्ठाव॑न्तो भू॒यास्म॒ मा प्र॒ति॒ष्ठाया॑छि॒त्थस् म॒ह्य
प्र॒ति॒ष्ठ॒स्स भू॒याद् यो॑ऽस्मान् द्वेष्टि॒ यं च॑ व॒यं द्वि॒ष्मः ॥
आ॒वा॒त वा॒हि भे॒षजं॑ वि॒ वा॒त वा॒हि य॒द्र॒पः ।
त्वꣳ हि॒ वि॒श्वभे॑ष॒जो दे॒वानां॑ दू॒त ई॒य॒से ॥
द्व॒वि॒मौ वा॒तौ वा॒त आ॒सि॒न्धो॒रा प॒राव॑तः ।
दक्षं॑ मे अ॒न्य आ॒वा॒तु प॒रा॒ऽन्यो वा॒तु य॒द्र॒पः ॥ 1

यद॒दो वा॒त ते गृ॒हेऽमृ॑तस्य नि॒धिर् हि॒तः ।
ततो॑ नो दे॒हि जी॒व॒से ततो॑ नो धे॒हि भे॒षजं॑ ।
ततो॑ नो म॒ह आ॒व॒ह वा॒त आ॒वा॒तु भे॒षजं॑ ॥

शंभूर् मयोभूर् नो हृदे प्रण आयुषि तारिषत् ।

इन्द्रस्य गृहोऽसि तं त्वा प्रपद्ये सगुस्साश्वः ।

सह यन्मे अस्ति तेन ॥

भूः प्रपद्ये भुवः प्रपद्ये सुवः प्रपद्ये भूर्भुवस्सुवः प्रपद्ये वायुं

प्रपद्येऽनार्त्ता देवतां प्रपद्ये-ऽश्मानमाखणं प्रपद्ये प्रजापतेर्

ब्रह्मकोशं ब्रह्म प्रपद्य ओं प्रपद्ये ॥

अन्तरिक्षं म उर्वन्तरं बृहदग्नयः पर्वताश्च यया वातः स्वस्त्या

स्वस्ति मामं तया स्वस्त्या स्वस्ति मानसानि ॥

प्राणापानौ मृत्योर् मा पातं प्राणापानौ मा मा हासिष्टं

मयि मेधां मयि प्रजां मय्यग्नि स्तेजो दधातु

मयि मेधां मयि प्रजां मयीन्द्र इन्द्रियं दधातु

मयि मेधां मयि प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु ॥ 2

द्युभिरक्तुभिः परिपात-मस्मानरिष्टेभिरश्विना सौभगेभिः ।

तन्नो मित्रो वरुणो मामहन्ता-मदितिः सिन्धुः पृथिवी उत्तद्यौः ॥

कयानश्चित्र आभुवदूती सदावृध स्सखा ।

कया शचिष्ठया वृता ॥

क॒स्त्वा स॒त्यो म॒दानां॑ म॒हि॒ष्ठो म॒थ्स॒दन्ध॑सः ।

दृ॒ढा चि॒दरु॒जे व॒सु ॥

अ॒भी षु॒ ण स्स॒खी॒ना-म॒वि॒ता ज॒रित्क्र॑णां । श॒तं भ॒वा॒स्यू॒तिभिः॑ ॥

व॒यस्सु॒पर्णा॑ उ॒प॒सेदु॒रिन्द्रं॑ प्रि॒यमे॒धा ऋ॒षयो॑ ना॒धमा॒नाः ।

अ॒प द्ध्वा॒न्तमू॒र्णु॒हि पू॒र्विच॑क्षुर् मु॒मुग्ध्य॑स्मान्नि॒धये॑व ब॒द्धान् ॥ ३

श॒न्नो दे॒वीर॒भिष्ट॑य आ॒पो भ॑वन्तु पी॒तयै॑ । श॒म् यो॒रभि॑स्र॒वन्तु॑नः ॥

ई॒शा॒ना वा॒र्या॒णां क्ष॑यन्ती श्र॒र्षणी॒नां । अ॒पो या॑चामि भे॒षजं॑ ॥

सु॒मि॒त्रा न आ॒प ओ॒षध॑य स्सन्तु दु॒र्मि॒त्रास्त॑स्मै भू॒यासु॒र्योऽस्मा॑न्

द्वेष्टि॑ यं च व॒यं द्वि॒ष्मः ॥

आ॒पो हि॒ ष्ठा म॒योभु॒व-स्तान॑ ऊ॒र्जे द॒धात॑न । म॒हे र॒णाय॑ चक्ष॒से ।

यो वः॑ शि॒वत॑मो र॒सस्त॑स्य भा॒जय॑तेह नः । उ॒शती॑रि॒व मा॒तरः॑ ।

तस्मा॑ अ॒रं ग॒माम॒ वो य॒स्य क्ष॑याय जि॒न्वथ॑ । ४

आपो॑ ज॒नय॑था च नः ॥

पृ॒थि॒वी शान्ता॑ साऽग्नि॑ना शान्ता॑ सा मे शान्ता॑ शुच॑श्च शमयतु ।

अ॒न्तरि॑क्षश्च शान्तं॑ तद् वा॒युना॑ शान्तं॑ तन्मे शान्त॑श्च शुच॑श्च शमयतु ।

द्वौः शान्ता॑ साऽऽदि॒त्येन॑ शान्ता॑ सा मे शान्ता॑ शुच॑श्च शमयतु ॥

पृ॒थि॒वी शान्ति॑रन्तरि॒क्षश्च॑ शान्ति॑र् द्वौ इ॒शान्ति॑र् दि॒शः

शान्ति॑रवान्तरदि॒शाः शान्ति॑-रग्नि॒इशान्ति॑र्-वा॒युइशान्ति॑-रादि॒त्य

इशान्ति॑-श्चन्द्र॒मा इशान्ति॑र् नक्ष॒त्राणि॑ शान्ति॑-राप॒इशान्ति॑-रोष॒धय॑

इशान्ति॑र् वन॒स्पतय॑ इशान्ति॑र् गौ इ॒शान्ति॑रजा शान्ति॑रश्च इ॒शान्तिः॑

पुरु॒ष इशान्ति॑र् ब्र॒ह्म शान्ति॑र् ब्रा॒ह्मण॑ इ॒शान्ति॑ इ॒शान्ति॑रेव

शान्ति॑ इ॒शान्ति॑र् मे अस्तु॑ शान्तिः॑ ॥

तया॑ऽहश्च॑ शान्त्या॑ सर्व॑ शान्त्या॑ मह्यं॑ द्वि॒पदे॑ चतु॒ष्पदे॑ च

शान्तिं॑ करोमि॑ शान्ति॑र् मे अस्तु॑ शान्तिः॑ ॥

ए॒ह श्री॑श्च ह्री॒श्च धृ॑तिश्च तपो॑ मे॒धा प्र॑तिष्ठा श्रद्धा॑ स॒त्यं धर्म॑श्चै॒तानि॑

मो॒त्तिष्ठ॑न्त-मनू॒त्तिष्ठ॑न्तु मा॒मा॒ श्री॑श्च ह्री॒श्च धृ॑तिश्च तपो॑ मे॒धा प्र॑तिष्ठा

श्रद्धा॑ स॒त्यं धर्म॑श्चै॒तानि॑ मा॒ मा हा॑सिषुः ॥

उ॒दायु॑षा स्वा॒युषो॑दोष॒धीना॑ ॐ र॒सेनो॑त् प॒र्जन्य॑स्य शु॒ष्मे॒णोद॑स्था-
म॒मृता॑ ॐ अ॒नु ॥ तच्चक्षु॑र् दे॒वहि॑तं पु॒रस्ता॑-च्छु॒क्रमु॑च्चरत् ॥
पश्ये॑म शर॒दश्श॑तं जी॒वेम॑ शर॒दश्श॑तं न॒न्दाम॑ शर॒दश्श॑तं मो॒दाम॑
शर॒दश्श॑तं भ॒वाम॑ शर॒दश्श॑तं ॐ शृ॒ण्वाम॑ शर॒दश्श॑तं प्र॒ब्रवाम॑
शर॒दश्श॑त-म॒जीता॑स्याम शर॒दश्श॑तं जोक्च॑ सूर्यं दृ॒शे ॥ 5

य उ॒दगा॑न् म॒हतो॑ऽर्ण॒वान् वि॒ब्राज॑मान स्सरि॒रस्य॑ म॒द्ध्याथ्स॑ मा
वृष॒भो लो॑हि॒ताक्ष॑ स्सूर्यो॑ वि॒पश्चि॑न् मन॒सा पु॑नातु ॥
ब्र॒ह्मण॑श्चो॒तन्य॑सि ब्र॒ह्मण॑ आ॒णी स्थो॑ ब्र॒ह्मण॑ आ॒वप॑नमसि धा॒रिते॑यं
पृ॒थि॒वी ब्र॒ह्मणा॑ म॒ही धा॑रित-मे॒नेन॑ म॒हद॑न्तरि॒क्षं दि॒वं दा॑धार
पृ॒थि॒वी ॐ स॑दे॒वां य॑द॒हं-वे॒द तद॑हं धा॒रया॑णि मा॒मद्वे॒दोऽधि॑ वि॒स्रस॑त् ।
मे॒धा॒मनी॑षे मा ऽऽवि॒शता॑ ॐ स॒मीची॑ भू॒तस्य॑ भ॒व्यस्या॑व॒रुद्ध्यै॑
सर्व॑मायु॒रया॑णि सर्व॑मायु॒रया॑णि ॥
आ॒भिर् गी॒र्भिर् यद॑तो न ऊ॒नमा॑प्यायय ह॒रिवो॑ वर्द्ध॒मानः॑ ।
यदा॑ स्तो॒तृभ्यो॑ म॒हि गो॒त्रा रु॒जासि॑ भूयिष्ठ॒भाजो॑ अध॒ते स्याम॑ ।
ब्र॒ह्म प्रा॒वादि॑ष्म तन्नो॒ मा हा॑सीत् ॥ 6

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

(Shanti Japam ends)

---

27 हिरण्यगर्भ सूक्तं

(TS 4.1.8.3)

1. हिर॒ण्यग॒र्भ॒ स्स॒मव॑र्त्त॒ताग्रे॑ भू॒तस्य॑ जा॒तः प॒तिरे॑क॒ आसी॑त् ।
स दा॒धार पृ॒थि॒वीं ध्या॑मु॒तेमां॑ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
2. यः प्रा॑णतो नि॒मिष॑तो म॒हित्वै॑क इ॒द्-रा॒जा जग॑तो ब॒भूव॑ ।
य ई॒शो अ॒स्य द्वि॒पद॑श्चतु॒ष्पदः॑ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
3. य आ॒त्मदा॑ ब॒लदा॑ यस्य॑ वि॒श्व उ॒पास॑ते प्र॒शिषं॑ य॒स्य दे॒वाः ।
यस्य॑ छा॒याऽमृ॑तं य॒स्य मृ॒त्युः क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
4. यस्ये॒मे हि॒मव॑न्तो म॒हित्वा॑ यस्य॑ स॒मुद्र॑ र॒सया॑ स॒हाऽऽहुः॑ ।
यस्ये॒माः प्र॒दिशो॑ यस्य॑ बा॒हू क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
5. यं क्र॑न्द॒सी अ॒वसा॑ तस्त॒भाने॑ अ॒भ्यै॑क्षेतां म॒नसा॑ रेज॒माने॑ ।
यन्ना॒धिसू॒र उ॒दितौ॑ व्येति॒ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
6. येन॑ द्यौरु॒ग्रा पृ॒थि॒वी च दृ॒ढे येन॑ सु॒वः स्त॒भितं॑ येन॑ ना॒कः ।
यो अ॒न्तरि॑क्षे रज॒सो वि॒मानः॑ क॒स्मै दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥

-
7. आपो॑ ह॒ यन्म॑ह॒तीर् वि॒श्वमा॒यन् दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निं ।
ततो॑ दे॒वाना॒-न्नि॑रव॒र्त्तता॒-सु॒रेकः॒ कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
8. यश्चि॑दापो॒ महि॑ना॒ पर्य॑पश्यद् दक्षं॑ दधा॒ना ज॒नय॑न्तीर॒ग्निं ।
यो दे॒वेष्व॑धि॒ देव॑ ये॒क आ॒सीत् कस्मै॑ दे॒वाय॑ ह॒विषा॑ वि॒धेम ॥
ओं शान्तिः॒ शान्तिः॒ शान्तिः॒ ॥
-

---

28 वेद काण्ड तैत्तिरीय संहिता

28.1 प्रथमकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः

(TS 1.1.1.1)

इ॒षे॒त्वो॒र्जे॒त्वा वा॒यव॑स्थो पा॒यवः॑ स्थ दे॒वोवः॑ सवि॒ता प्रा॑र्पय॒तु
श्रे॒ष्ठत॑मा॒य क॑र्मण॒ आ प्या॑य॒द्ध्व-म॑घ्निया दे॒वभा॑ग मूर्ज॑स्वतीः
पय॑स्वतीः प्र॒जाव॑ती-र॒नमी॑वा अ॒यक्ष॑मा मा वः स्तेन॑ ई॒शत॑मा-
ऽघ॑श॒ सो रु॒द्रस्य॑ हे॒तिः परि॑वो वृ॒णक्तु॑ ध्रु॒वा अ॒स्मिन् गो॑पतौ
स्या॒त ब॒ह्वीर्-य॑ज॒मान॑स्य प॒शून् पा॑हि ॥

28.2 द्वितीयकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः

(TS 2.1.1.1)

वा॒यव्य॑श्चे॒तमा॑ ल॒भेत॑ भू॒ति का॑मो वा॒युर्वै॑ क्षे॒पिष्ठा॑ दे॒वता॑
वा॒युमे॒वस्वे॒न भा॑ग॒धेये॒नोप॑ धावति स ए॒वैनं॑ भू॒तिं ग॑मयति
भ॒वत्ये॒वाति॑क्षि॒प्रा दे॒वते॒त्याहु॑स्सै॒न-मी॑श्वरा प्र॒दह॑ इत्ये॒तमे॒व स॑न्तं
वा॒यवे॑ नि॒युत्व॑त आ ल॒भेत॑ नि॒युद्वा॑ अ॒स्य धृ॑ति॒र्धृत॑ ए॒व
भू॒तिमु॒पैत्य॑प्र॒दाहा॑य भ॒वत्ये॒व [ ]

(We have shown only 50 padams of respective panchaatis here. This sentence does not stop at the end of the panchaati , indicated by the [ ] and continues till a natural “ruk” stop comes, which please note)

28.3 तृतीयकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथम पञ्चातिः

(TS 3.1.1.1)

प्र॒जाप॑तिर॒काम॑यत प्र॒जा-स्सृ॑जेयेति सतपो ऽतप्यत स
सर्पा॑नसृजत सोऽकाम॑यत प्र॒जा-स्सृ॑जेयेति स द्वितीयमतप्यत
स वया॑स्यसृजत सोऽकाम॑यत प्र॒जा-स्सृ॑जेयेति स तृतीयमतप्यत
स ए॒तं दी॑क्षित वा॒दम॑ पश्य॒त्तम॑वद॒त्ततो॑ वै स प्र॒जा असृ॑जत
यत्तप॑स्तप्त्वा दी॑क्षितवा॒दं व॑दति प्र॒जा ए॒व तद्य॑जमानः [ ]

28.4 चतुर्थकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः

(TS 4.1.1.1)

यु॒ञ्जानः॑ प्रथ॒मं मन॑स्तत्वाय सवि॒ता धि॑यः ।
अग्निं॑ ज्योति॒-र्निचा॑य्य पृथि॒व्या अ॑द्ध्याऽभरत् ॥
यु॒क्त्वाय॑ मन॒सा दे॒वान्त्सु॑वर्यतो धि॒या दि॑वं ।
बृ॒हज्ज्योतिः॑ करिष्यत स्सवि॒ता प्र॑सुवाति तान् ॥
यु॒क्तेन॑ मन॒सा वयं॑ दे॒वस्य॑ सवि॒तुस्स॑वे । सु॒वर्गे॑याय शक्त्यै ॥
यु॒ञ्जते॑ मन॒ उत॑ यु॒ञ्जते॑ धि॒यो वि॒प्रा वि॒प्रस्य॑ बृ॒हतो॑ वि॒पश्चितः॑ ।
वि॒होत्रा॑दधे वयु॒ना वि॒देक॑ इत् [ ]

28.5 पञ्चमकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः

(TS 5.1.1.1)

सा॒वि॒त्राणि॑ जु॒होति॑ प्र॒सू॒त्यै चतुर्गृ॑ही॒तेन॑ जु॒होति॑
चतु॑ष्पादः प॒शवः॑ प॒शूने॑वाव रु॒न्धे च॑तस्रो दि॒शो दि॒क्ष्वे॑व प्र॒ति तिष्ठ॑ति
छन्दा॑ँसि दे॒वेभ्यो॑ ऽपा॒क्रा म॒न्नवो॑ ऽभा॒गानि॑ ह॒व्यं
वँक्ष्या॑म इति॑ तेभ्य॑ ए॒तच्च॑तुर्गृही॒त-म॑धारयन्
पुरो॑नुवा॒क्यायै॑ या॒ज्यायै॑ दे॒वता॑यै वषट्का॒राय॑ यच्च॑तुर्गृही॒तं
जु॒होति॑ छन्दा॑ँस्ये॒व तत् प्री॑णाति॒ तान्य॑स्य प्री॒तानि॑
दे॒वेभ्यो॑ ह॒व्यं वँह॑न्ति यं का॒मये॑त [ ]

28.6 षष्ठकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः

(TS 6.1.1.1)

प्रा॒चिन॑व॒ँशङ्क॑रोति दे॒वम॑नु॒ष्या दि॒शो व्य॑भजन्त प्रा॒चीन्दे॒वा
दक्षि॑णा पि॒तरः॑ प्र॒तीचीं॑ म॒नुष्या॑ उदी॒चीँ रु॒द्राय॑त्
प्रा॒चीन॑व॒ँशङ्क॑रोति दे॒वलोक॑मे॒व तद्य॑जमान उ॒पाव॑र्तते परि श्रय॒त्यन्त॑र्
हि॒तो हि दे॒वलोक॑ो म॒नुष्य॑लो॒कान्ना॑स्मा ल्लो॒काथ् स्वे॒तव्य॑ मि॒वे
त्याहुः॑ को॒हि तद्वे॒द यद्ध्य॑ मुष्मिन् लो॒केऽस्ति॑ वा न॒वेति॑ दि॒क्ष्वती॑
का॒शान् करो॑ति [ ]

28.7 सप्तमकाण्डे प्रथमप्रश्नः प्रथमपञ्चातिः

(TS 7.1.1.1)

प्र॒जन॑नम् ज्योति॑-र॒ग्निर्-दे॒वता॑नाम् ज्योति॑र् वि॒राट् छ॒न्द॒साम्
ज्योति॑र् वि॒राड्-वा॒चो॑ऽग्नौ स॒न्तिष्ठ॑ते वि॒राज॑म॒भि सं प॑द्यते ,
तस्मा॑त्तज्ज्योति॑ रुच्यते द्वौ स्तोमौ॑ प्रा॒तस्स॑वनं॑ व॒हतो॑ यथा॑
प्रा॒णश्चा॑ पा॒नश्च॑ द्वौ मा॒द्ध्य॑न्दि॒नं स॑वनं॑ यथा॑ चक्षु॑श्च श्रो॒त्रञ्च॑
द्वौ तृ॒तीय॑स॒वनं॑ यथा॑ वाक्च॑ प्र॒तिष्ठा॑ च पु॒रुष॑स॒म्मितो॑ वा ए॒ष
य॒ज्ञोऽस्थू॑रिः [ ]

28.8 सप्तमकाण्डे पञ्चमप्रश्नः अन्त्यपञ्चातिः

TS 7.5.25.2

स॒मु॒द्र उ॒दर॑म॒न्तरि॑क्षं पा॒युर् द्या॑वापृथि॒वी आ॒ण्डौ ग्रा॒वा शे॒पस्सो॑मो
रेतो॑ यज्जं॒जभ्य॑ते तद्वि द्योत॑ते यद्विधू॒नुते॑ तथ्स्त॒नय॑ति यन्मे॒हति॑
तद्वर्ष॑ति वा॒गेवा॒स्य वा ग॒हर्वा अ॒श्वस्य॑ जा॒यमा॑नस्य म॒हिमा
पु॒रस्ता॑ज्जायते रा॒त्रिरे॑नं म॒हिमा प॒श्चाद॑नुजायत ए॒तौ वै
म॒हिमा॑नाव॒श्वम॑भित-स्सं॒बभू॑वतुर्ह॒यो दे॒वान॑वह॒दर्वा-ऽसु॑रान् वा॒जी
ग॒न्ध॒र्वा॒नश्चो॑ म॒नुष्या॑न् थ्समु॒द्रो वा अ॒श्वस्य॑ यो॒नि स्स॑मु॒द्रो ब॒न्धुः ॥

28.9 तैत्तिरीय यजुब्राह्मणम् प्रथमाष्टके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि

TB 1.1.1.1

ब्र॒ह्म स॒न्धत्तं॑ त॒न्मे जि॒न्वतं॑ । क्ष॒त्रञ् स॒न्धत्तं॑ त॒न्मे जि॒न्वतं॑ ।
इ॒षञ् स॒न्धत्तं॑ ता॒म्मे जि॒न्वतं॑ । ऊ॒र्जञ् स॒न्धत्तं॑ ता॒म्मे जि॒न्वतं॑ ।
र॒यिञ् स॒न्धत्तं॑ ता॒म्मे जि॒न्वतं॑ । पु॒ष्टिञ् स॒न्धत्तं॑ ता॒म्मे जि॒न्वतं॑ ।
प्र॒जाञ् स॒न्धत्तं॑ ता॒म्मे जि॒न्वतं॑ । प॒शून्ध॑स॒न्धत्तं॑ ता॒न्मे जि॒न्वतं॑ ।
स्तु॒तोऽसि॑जन॒धाः । दे॒वास्त्वा शु॒क्र॒पाः प्र॑णयन्तु ॥
सु॒वीराः॑ प्र॒जाः प्र॑जनयन् परीहि ।

28.10 द्वितीयाष्टके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि

TB 2.1.1.1

अ॒ङ्गिर॑सो वै स॒त्रमा॑सत । तेषां पृ॒श्नि॑र् घ॒र्मधु॑गासीत् ।
स॒र्जी॑षेणा जी॒वत् । तेऽब्रु॑वन् । क॒स्मै नु स॒त्रमा॑स्महे ।
येऽस्या॑ ओष॒धीर्न॑ ज॒नया॑म इति । ते दि॒वो वृ॑ष्टि॒मसृ॑जन्त ।
याव॑न्त स्स्तो॒का अ॒वाप॑द्यन्त । ताव॑ती-रोष॒धयो॑ऽजायन्त ।
ता जा॒ताः पि॒तरो॑ वि॒षेणा॑ लिंपन् ॥ [ ] तासां॑ ज॒ग्ध्वा॑रु॒प्यन्त्यै॑त् ।

28.11 तृतीयाष्टके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि

TB 3.1.1.1

अ॒ग्नि॒र्नः॑ पा॒तु कृ॑त्ति॒काः । नक्ष॑त्रं दे॒वमिन्द्रि॑यम् ।
इ॒दमा॑सां वि॒चक्ष॑णम् । ह॒विरा॑सं जु॒होत॑न ।
यस्य॑ भा॒न्ति रश्म॑यो यस्य॑ के॒तवः॑ ।
यस्ये॒मा वि॒श्वा भु॑वनानि सर्वा । स कृ॑त्ति॒काभि॑रभि सँव॑सानः ।
अ॒ग्नि॒र्नो दे॒वस्सु॑वि॒ते द॑धातु । प्र॒जाप॑ते रोहि॒णी वे॑तु प॒त्नी ।
वि॒श्वरू॑पा बृ॒हती चि॒त्रभा॑नुः ॥ [ ] सा नो य॒ज्ञस्य॑ सु॒वि॒ते द॑धातु ।

28.12 तृतीयाष्टके नवमप्रश्नः प्रथम दशिनि

TB 3.9.1.1

प्र॒जाप॑ति-रश्म॑मे॒धम॑सृ॒जत॑ । सौऽस्मा॑त्सृ॒ष्टो-ऽपा॑क्रामत् ।
तम॑ष्टाद॒शिभि॑रनु प्रायु॒ङ्क्त । तमा॑प्नोत् । तमा॑प्त्वा ऽष्टा॑द॒शिभि॑र॒वारु॑न्ध ।
यद॑ष्टा द॒शिन॑ आल॒भ्यन्ते॑ । य॒ज्ञमे॒व तैरा॑प्त्वा यज॑मानो ऽव॒रुन्धे॑ ।
सँव॑त्स॒रस्य॑ वा ए॒षा प्र॑ति॒मा । यद॑ष्टाद॒शिनः॑ ।
द्वा॒दश॑ मा॒साः पञ्च॑र्तवः । सँव॑त्स॒रो ऽष्टा॑ द॒शः ॥

28.13 तृतीयाष्टके नवमप्रश्नः अन्त्य दशिनि

TB 3.9.23.2

यद्द॒र्शपूर्ण॑मा॒सौ यज॑ते । अ॒श्वस्यै॑व मे॒द्ध्यस्य॑ प॒देप॑दे जुहोति ।
ए॒तदनु॑कृति ह स्म॒ वै पु॒रा । अ॒श्वस्य॑ मे॒द्ध्यस्य॑ प॒देप॑दे जुह्वति ।
यो वा अ॒श्वस्य॑ मे॒द्ध्यस्य॑ वि॒वर्त्त॑नं वै॒द ।
अ॒श्वस्यै॑व मे॒द्ध्यस्य॑ वि॒वर्त्त॑ने वि॒वर्त्त॑ने जुहोति ।
अ॒सौ वा आ॑दि॒त्यो ऽश्वः॑ । स आ॑ह॒वनी॑यमागच्छति ।
तद्वि॒वर्त्त॑ते । यद॒ग्निहो॑त्रं जुहोति ।
अ॒श्वस्यै॑व मे॒द्ध्यस्य॑ वि॒वर्त्त॑ने वि॒वर्त्त॑ने जुहोति ।
ए॒तदनु॑कृति ह स्म॒ वै पु॒रा ।
अ॒श्वस्य॑ मे॒द्ध्यस्य॑ वि॒वर्त्त॑ने वि॒वर्त्त॑ने जुह्वति ॥

28.14 काटके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि

TB 3.10.1.1

सं॒ज्ञानं॑ वि॒ज्ञानं॑ प्र॒ज्ञानं॑ जा॒नद॑भि॒जान॑त् ।
सं॒कल्प॑मानं प्र॒कल्प॑मान-मु॒पक॑ल्प॒मान-मु॒पक्लृ॑प्तं क्लृ॒प्तं ।
श्रे॒यो व॑सी॒य आ॒यथ्स॑संभू॒तं भू॒तं ।
चि॒त्रः के॒तुः प्र॒भाना॑भान् थ्सं॒भान् ।
ज्योति॑ष्मा॒७ स्तेज॑स्वाना॒तप॒॑७ स्तप॑न्नभि॒तप॑न् ।

रो॒चनो॑ रोच॒मान-॑श्शोभ॒न-॑श्शोभ॒मानः॑ क॒ल्याणः॑ ।
दर्॒शा दृ॒ष्टा दर्॒शता॑ वि॒श्वरू॒पा सुदर्॒शना॑ ।
आ॒प्याय॑मा-ना॒प्याय॑मा-ना॒प्याया॑ सू॒नृते॑रा ।
आ॒पूर्य॑माणा पू॒र्यमा॑णा पू॒रय॑न्ती पू॒र्णा पौ॑र्णमा॒सी ।
दा॒ता प्र॑दा॒ता ऽऽन॑न्दो मोदः॑ प्रमोदः॑ ॥ [ ]
आ॒वेश॑य-न्नि॒वेश॑यन् थ्सँ॑वेश॒नः सँ॑शान्त॒श्शान्तः॑ ।

28.15 काटके तृतीयप्रश्नः अन्त्य दशिनि

TB 3.12.9.8

तस्यै॑वात्मा प॒द वि॒त्तं वि॑दित्वा । न क॒र्मणा॑ लि॒प्यते॑ पा॒पके॑न ।
पञ्च॑पञ्चा॒शत॑ स्त्रि॒वृत् स्सँ॑वथ्सराः । पञ्च॑पञ्चा॒शतः॑ पञ्च॒दशाः॑ ।
पञ्च॑पञ्चा॒शत॑ स्सप्त॒दशाः॑ । पञ्च॑ पञ्चा॒शत॑ एक॒विं॒शाः ।
वि॒श्वसृ॑जाँ सह॒स्रसँ॑वथ्सरं ।
ए॒ते न॒वै वि॒श्वसृ॑ज इ॒दं वि॑श्वमसृजन्त । यद्वि॒श्व म॑सृजन्त ।
तस्मा॑द्वि॒श्व सृ॑जः । वि॒श्वमे॑नाननु प्रजायते ।
ब्र॒ह्मण॑-स्सायु॒ज्यँ स॒लो॒कतां॑ य॒न्ति ।
ए॒ता सा॒मे॒व दे॒वता॑नाँ सायु॒ज्यं । सा॒र्ष्टि॒ताँ स॒मा॒न लो॒कतां॑ य॒न्ति ।
य ए॒तदु॒पय॑न्ति । ये चै॒नत् प्रा॒हुः । येभ्य॑श्चै॒नत् प्रा॒हुः । ॐ ॥

28.16 आरण्यके प्रथमप्रश्नः प्रथम दशिनि

TA 1.1.1

भद्रं॑ कर्णे॑भिः शृणु॑याम दे॒वाः । भद्रं॑ पश्ये॑माक्ष॒भिर् यज॑त्राः ।
स्थिरै॑रङ्गै॑स्तुष्टु॒वाꣳ सस्त॑नूभिः । व्यशे॑म दे॒वहि॑तं य॒दायुः॑ ।
स्व॒स्ति न॒ इन्द्रो॑ वृ॒द्धश्र॑वाः । स्व॒स्ति नः॑ पू॒षा विश्व॑वे॒दाः ।
स्व॒स्ति नस्तार्क्ष्यो॑ अरि॒ष्टने॑मिः । स्व॒स्ति नो॒ बृह॑स्पति॒र् दधा॑तु ।
आप॑मापा-मपस्सर्वाः॑ । अ॒स्मा-द॒स्मा-दि॒तोस्मु॑तः ॥ [ ]
अ॒ग्निर् वा॒युश्च॑ सूर्यश्च॑ ।

=====

28.17 आरण्यके दशमप्रश्नः अन्त्य दशिनि

TA 6.80.1

तस्यै॒वं वि॒दुषो॑ य॒ज्ञस्या॒त्मा यज॑मान-इ॒श्रद्धा॑ पत्नी शरीर-
मि॒द्धम॑मुरोवेदिर्-लो॒मानि॑ ब॒र्हिर् वेद॑-शि॒खा हृद॑यं यूपः काम
आज्यं॑ म॒न्युः प॒शुस्तपो॑ ऽग्निर्-दम॑-इ॒शम॑यिता दक्षिणा-वाग्धोता॑
प्राण॑ उ॒द्गाता॑ ,

चक्षु॑रद्ध्व॒र्युर्-मनो॑ ब्रह्मा श्रोत्र॑मग्नी-ध्याव॒द्ध्रिय॑ते सा दीक्षा
यद॑श्नाति तद्ध॒विर्-यत्पि॑बति तदस्य सोम॑पानं यँद्र॒मते॑ तदु॒पसदो॑
यथ्संच॑-रत्यु॒प वि॒श-त्यु॑त्तिष्ठते च स॒प्रव॑र्ग्यो यन्मुखं तदा॒हव॑नीयो
या व्या॑हति-राहु॒तिर्-यद॑स्य ,

वि॒ज्ञानं॑ तज्जु॒होति॑ यथ्स॒ायं प्रा॑तरत्ति तथ्स॒मिधं॑ यँत्प्रा॒तर् म॒द्ध्यन्दि॑नꣳ
साय॑ञ्च तानि स॒वनानि॑ ये अ॒होरा॑त्रे ते द॒र्शपूर्ण॑मासौ
येऽर्द्ध॑मासाश्च मासाश्च ते चातु॑र्मास्यानि य ऋ॒तव॑स्ते पशु॒बन्धा॑ ये
संवँ॑त्सराश्च परि॒वत्स॑राश्च ते ऽह॒र्गणा॑-स्सर्व वेद॒सं वा॑,

ए॒त॒त्स॒त्रं॑ य॒न्म॒रणं॑ त॒द॒व॒भृ॒थ ए॒त॒द्वै॑ ज॒राम॑र्य-म॒ग्नि॒हो॒त्रं॑ स॒त्रं
य॒ ए॒वं वि॒द्वानु॒द॒ग॒य॒ने प्र॒मी॒य॒ते दे॒वाना॑मे॒व म॒हि॒मा॒नं ग॒त्वा
ऽऽदि॒त्यस्य॑ सा॒यु॒ज्यं,

ग॒च्छ॒त्य॒थ यो॑ द॒क्षि॒णे प्र॒मी॒य॒ते पि॒तृ॒णा-मे॒व म॒हि॒मा॒नं ग॒त्वा च॒न्द्र॒म॒स॒
स्सा॒यु॒ज्यं॑ स॒लो॒क॒ता-मा॒प्नो॒त्ये॒तौ वै सूर्या॑च॒न्द्र॒म॒सौर्-म॒हि॒मा॒नौ
ब्रा॒ह्म॒णो वि॒द्वान॑भि॒ ज॒य॒ति तस्मा॑द्ब्र॒ह्म॒णो म॒हि॒मा॒न मा॒प्नो॒ति
तस्मा॑द्ब्र॒ह्म॒णो म॒हि॒मा॒न-मि॒त्यु॒प॒नि॒षत् ॥

ॐ शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

29 ऋचां प्राची

(TB 3.12.9.1)

ऋ॒चां प्रा॒ची मह॑ती दि॒गुच्य॑ते । दक्षि॑णा-मा॒हुर् यजु॑षा-मपा॒रां ।
अथ॑र्वणा-म॒ण्डिर॑सां प्र॒तीची॑ । साम्ना॑-मु॒दीची॑ मह॑ती दि॒गुच्य॑ते ।
ऋ॒ग्भिः पूर्वा॑ह्ने दि॒वि दे॒व ई॑यते । यजु॑र्वेदे तिष्ठ॑ति म॒ध्ये अ॒हः ।
साम॑वेदेनास्तम॒ये मही॑यते । वेदै॑-र॒शून्य॑-स्त्रि॒भिरे॑ति सूर्यः ।
ऋ॒ग्भ्यो जा॒ताः सर्व॑शो मूर्ति॑-माहुः ।
सर्वा॑ गति॒र् याजु॑षी है॒व श॑श्वत् ॥ 1

सर्वं॑ तेज॑ स्साम॒रूप्य॑ ह श॑श्वत् । सर्वं॑ हे॒दं ब्र॑ह्मणा है॒व सृ॑ष्टं ॥
ऋ॒ग्भ्यो जा॒तं वै॒श्यं वर्ण॑-माहुः । यजु॑र्वेदं क्ष॒त्रिय॑स्याहु॒र्योनिं॑ ।
साम॑वेदो ब्रा॒ह्मणा॑नां प्र॒सूतिः॑ । पूर्वे॑ पूर्वे॒भ्यो वच॑ ए॒त-दू॑चुः ।
आ॒दर्श॑-म॒ग्निं चि॒न्वा॒नाः । पूर्वे॑ वि॒श्वसृ॑जोऽमृ॒ताः ।
श॒त॑व॒र्षस॑हस्राणि । दी॒क्षिता॑ स्स॒त्र-मा॑सत ॥ 2

तप॑ आसीद् गृ॒हप॑तिः । ब्र॒ह्म ब्र॑ह्मा भव॑त् स्वयं॑ ।
स॒त्यं ह॒ होत॑ैषा-मासीत् । यद् वि॒श्वसृ॑ज आ॒सत ॥
अ॒मृत॑-मे॒भ्य उ॑दगायत् । स॒हस्रं॑ परि॒वथ्स॑रान् ।

भू॒त॒ह॑ प्र॒स्तो॒तैषा॑-मा॒सीत्॑ । भ॒वि॒ष्य॒त् प्र॒ति॑ चा॒हर॒त् ।
प्रा॒णो अ॒ध्व॒र्यु-र॒भव॒त् । इ॒द॒ सर्व॑ सि॒षा॒सतां॑ ॥ 3

अ॒पा॒नो वि॒द्वाना॑वृ॒तः । प्र॒ति प्रा॒तिष्ठ॑-द॒ध्व॒रे ।
आ॒र्त्त॒वा उप॒गा॒तारः॑ । स॒द॒स्या ऋ॒त॒वो-ऽभ॒वन् ।
अ॒र्द्ध॒मा॒साश्च॑ मा॒साश्च॑ । च॒म॒सा-द॒ध्व॒र्य॒वो ऽभ॒वन् ।
अ॒श॒ स॒द् ब्र॒ह्म॒ण-स्ते॒जः । अ॒च्छा वा॒कोऽभ॒वद्-य॒शः ।
ऋ॒त-मे॒षां प्र॒शा॒स्ता-ऽऽसी॑त् । यद् वि॒श्व॒सृ॒ज आ॒सत॑ ॥ 4

ऊ॒र्ग-रा॒जा॒न-मु॒द॒व॒हत् । ध्रु॒व गो॒प स्स॒हो-ऽभ॒वत् ।
ओ॒जोऽभ्य॑ष्टौ॒द् ग्रा॒व्णः॑ । यद् वि॒श्व॒सृ॒ज आ॒सत॑ ।
अ॒प॒चि॒तिः पो॒त्री॒या-म॒य॒जत् । ने॒ष्ट्री॒या-म॒य॒जत् त्वि॒षिः ।
आ॒ग्नी॒द्धा॒द् वि॒दु॒षी स॒त्यं । श्र॒द्धा है॒वा य॒जथ् स्व॒यं ।
इ॒रा प॒त्नी वि॒श्व सृ॒जां । आ॒कू॒ति-र॒पि॒नडू॒विः ॥ 5

इ॒ध्म॒ ह क्षु॒च् चै॒भ्य उ॒ग्रे । तृ॒ष्णा चा॑ व॒हता॑मु॒भे ।
वा॒गे॒षा सु॒ब्र॒ह्म॒ण्या-ऽऽसी॑त् । छ॒न्दो यो॒गान् वि॒जा॒नती॑ ।
क॒ल्प॒तन्त्रा॑णि त॒न्वा॒ना ऽहः॑ । स॒ स्था॑श्च॒ सर्व॑शः ।

अ॒हो॒रा॒त्रे प॑शु॒ पा॒ल्यौ । मु॒हूर्ताः प्रे॒ष्या॑ अ॒भवन् ।

मृ॒त्युस्तद॑-भ॒व-द्धा॒ता । श॒मि॒तो-ग्रो॑ वि॒शां प॑तिः ॥ 6

वि॒श्वसृ॑जः प्रथ॒मा स्स॒त्र-मा॑सत । स॒हस्र॑ स॒मं प्र॑सु॒तेन॑ यन्तः ।

ततो॑ ह ज॒ज्ञे भु॑वनस्य गो॒पाः । हि॒र॒ण्म॒य इ॒शकु॑निर् ब्र॒ह्म ना॑म ।

येन॑ सूर्य-स्तप॒ति ते॒जसे॑द्धः । पि॒ता पु॒त्रेण॑ पि॒तृमा॑न् यो॒नियो॑नौ ।

नावे॑दविन् म॒नुते॑ तं बृ॒हन्तं॑ । सर्वा॑नु॒भु-मा॒त्मानं॑ संप॒राये॑ ।

ए॒ष नि॒त्यो म॒हिमा॑ ब्रा॒ह्मण॑स्य । न क॒र्मणा॑ वर्द्ध॒ते नो॑ क॒नीया॑न् ॥ 7

तस्यै॒वा-त्मा॑ प॒दवि॑त्तं वि॒दित्वा॑ । न क॒र्मणा॑ लि॒प्यते॑ पा॒पके॑न ।

पञ्च॑ पश्चा॒शत॑-स्त्रि॒वृत् स्स॑व॒त्सराः॑ । पञ्च॑ पञ्चा॒शतः॑ पञ्च॒दशाः॑ ।

पञ्च॑ पञ्चा॒शत॑ स्सप्त॒दशाः॑ । पञ्च॑ पञ्चा॒शत॑ एक॒विं॒शाः ।

वि॒श्वसृ॑जाँ स॒हस्र॑ स॒व॒त्सरं॑ ।

ए॒तेन॑ वै वि॒श्वसृ॑ज इ॒दं वि॒श्व-म॑सृजन्त ।

यद् वि॒श्व-म॑सृजन्त । तस्मा॑द् वि॒श्वसृ॑जः ।

वि॒श्व-मे॒ना-न॒नु प्र॑जायते । ब्र॒ह्मण॑ स्सायु॒ज्यँ स॒लो॒कतां॑ य॒न्ति॑ ।

ए॒ता॒सा॒मे॒व दे॒वता॑ना॒ꣳ सा॒यु॒ज्यं । सा॒र्षि॒ताꣳ स॒मा॒न लो॒कतां॑ य॒न्ति ।
य ए॒त-दु॒प॒य॒न्ति । ये चै॒नत् प्रा॒हुः । येभ्य॑-श्चै॒नत् प्रा॒हुः ॥ ओं ॥ ८
(ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥)

---

30 प्रदक्षिण मन्त्राः

(Order of chanting various mantras may vary)

Ref: TA 2.15.1 for 1 / RV 1.27.13 for 2 / TA.6.1.4 for 3 /

TB 1.2.1.26 for 4 / TB 2.4.2.9 for 5 / RV 10.173.5 for 6 /

TB 2.4.6.10 for 7 / RV.5.25.5 for 8 / TS 4.5.3.2 for 9

ये अ॒र्वा॒ङु॒त वा पु॒रा॒णे वे॒दं वि॒द्वाँ॒स॒म॒भि॒तो वद॑न्त्यादि॒त्यमे॒व ते
परि॑वदन्ति॒ सर्वे॑ अ॒ग्निं द्वि॒तीयं॑ तृ॒तीयं॑ च ह॒ँस॒मि॒ति याव॑तीर्वे
दे॒वता॒स्ता स्स॒र्वा वे॒दवि॑दि॒ ब्रा॒ह्म॒णे व॑सन्ति॒ तस्मा॑त् ब्रा॒ह्म॒णेभ्यो॑
वे॒दवि॒द्भ्यो दि॒वेदि॒वे न॑मस्कु॒र्यान्ना॒श्ली॒लं की॑र्तये॒देता ए॒व दे॒वताः॑
प्री॒णाति॑ ॥ 1

नमो॑ मह॒द्भ्यो नमो॑ अ॒र्भके॒भ्यो नमो॑ यु॒वद्भ्यो॑ नम॑ आ॒शिने॒भ्याः ।
य॒जाम॑ दे॒वान् यदि॑श॒क्नवाम॑ मा॒ ज्याय॑सः॒ शं स॒मा वृ॑क्षि दे॒वाः ॥ 2

सद॑स॒स्पति॑ म॒द्भु॒तं प्रि॒य-मि॒न्द्रस्य॑ का॒म्यं । स॒निं मे॒धाम॑या॒सिषं॑ ॥ 3

सप्र॑थ स॒भां मे गो॑पाय । ये च स॒भ्या स्स॒भास॑दः ।
तानि॑न्द्रि॒याव॑तः कुरु । सर्व॑मायु-रु॒पास॑ताम् ।
अहे॑ बु॒द्धि॒निय॑ मन्त्रं मे गोपाय । यमृ॑षयस्त्रै॒विदा॑ वि॒दुः ।
ऋच॑ स्सामा॒नि यजू॑ँषि । सा हि श्री॑रमृ॒ता स॒ताम् ॥ 4

पर्व॑त इ॒वा वि॒शाच॑लिः । इन्द्र॑ इ॒वेह ध्रु॒वस्तिष्ठ॑ । इ॒ह रा॒ष्ट्रमु॑धारय ।
अ॒भितिष्ठ॑न् पृ॒तन्य॑तः । अध॑रे॒सन्तु श॑त्र॒वः । इन्द्र॑ इ॒व वृ॒त्रहा॑तिष्ठ ॥ 5
((सु॒मुहूर्तो॑ऽस्तु । सु॒प्रतिष्ठि॑तम॒स्तु ॥))

ध्रु॒वं ते रा॒जा वरु॑णो ध्रु॒वं दे॒वो बृ॒हस्प॑तिः ।
ध्रु॒वं त इन्द्र॑श्चा॒ग्निश्च॑ रा॒ष्ट्रं धा॑रयतां ध्रु॒वं ॥ 6

दे॒वीं वा॑चम॒जन॑यन्त दे॒वाः । तां वि॒श्वरू॑पाः प॒शवो॑ वदन्ति ।
सा॒नो म॒न्त्रेष॑ मूर्जं॒ दुहा॑ना । धे॒नुर्वा॒गस्मानु॑प॒सुष्टु॑तैतु ॥ 7

Vachanam - सु॒मुहूर्तो॑ ऽस्त्वित्य॒नु गृ॑ह्णन्तु ।

Prati-Vachanam - सु॒मुहूर्तो॑ऽस्तु । सु॒प्रतिष्ठि॑तम॒स्तु ॥

*(Rig Vedic Convention of chanting)

*अ॒ग्नि-स्तु॑वि॒श्रव॑स्त॒मं तु॑वि॒ब्रह्मा॑णमु॒त्त॒मं ।

अ॒तूर्तं॑ श्राव॒यत्प॑तिं पु॒त्रं द॑दाति दा॒शुषे॑ ॥

*अ॒ग्निर्-द॑दाति स॒त्पतिं॑ सा॒साह॒ यो यु॒धा नृ॑भिः ।

अ॒ग्निर॒त्यं रघु॑ष्य॒दं जे॒तार॑-म॒परा॑जितं ॥ 8

नमः॑ स॒भाभ्य॑ स॒भाप॑तिभ्यश्च वो नमः॑ ॥ 9

31 प्रोक्षण मन्त्रः

TB 2.6.5.2 for 1 to 3 / TS 1.7.10.3 for 4, 5 / TB 3.5.10.4 for 6 & 7 /
T.B.2.4.4.10 for 8 / RV 10.137.6 for 9 / TA 1.26.5 for 10

दे॒वस्य॑त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ । अ॒श्विनो॑र् बा॒हुभ्यां॑ ॥ पू॒ष्णो ह॑स्ता॒भ्यां ।
अ॒श्विनो॑र् भै॒षज्ये॑न । तेज॑से ब्र॒ह्मव॑र्चसाया॒भिषि॑ञ्चामि ॥ 1

दे॒वस्य॑त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ । अ॒श्विनो॑र् बा॒हुभ्यां॑ ॥ पू॒ष्णो ह॑स्ता॒भ्यां ।
सर॑स्वत्यै भै॒षज्ये॑न । वी॒र्या॑यान्नाद्याया॒भिषि॑ञ्चामि ॥ 2

दे॒वस्य॑त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ । अ॒श्विनो॑र् बा॒हुभ्यां॑ ॥ पू॒ष्णो ह॑स्ता॒भ्यां ।
इन्द्र॑स्येन्द्रि॒येण॑ । श्रि॒यै यश॑से ब॒लाया॒भिषि॑ञ्चामि । 3

सोम॑ꣳ राजा॒नं वरु॑ण-म॒ग्नि म॑न्वारभामहे ।
आ॒दि॒त्यान् वि॒ष्णुꣳ सूर्यं॑ ब्र॒ह्माण॑ञ्च बृ॒हस्प॑तिं ॥ 4

दे॒वस्य॑त्वा स॒वितुः॑ प्र॒सवे॑ ऽश्विनो॑र् बा॒हुभ्यां॑ पू॒ष्णो ह॑स्ता॒भ्याꣳ
सर॑स्वत्यै वा॒चो य॒न्तुर् य॒न्त्रेणा॑ग्नेस्त्वा सा॒म्राज्ये॑ना
भिषि॑ञ्चा-मीन्द्र॑स्यत्वा सा॒म्राज्ये॑ना॒भिषि॑ञ्चामि बृ॒हस्प॑ते॒स्त्वा
सा॒म्राज्ये॑ना॒भिषि॑ञ्चामि ॥ 5

आ॒युरा॑शास्ते । सु॒प्र॒जास्त्व॑मा॒शास्ते॑ । स॒जा॒त॒व॒न॒स्या॒मा॒शास्ते॑ ।
उ॒त्त॒रा॒न्दे॒व॒य॒ज्या॒मा॒शास्ते॑ । भू॒यो ह॑विष्क॒रण॒-मा॒शास्ते॑ ।
दि॒व्य॒न्धा॒मा॒शास्ते॑ । वि॒श्वं प्रि॒य॒मा॒शास्ते॑ ।
यद॒ने॒न ह॑वि॒षा॒शास्ते॑ ॥ 6

तद॒श्या॒त्-तदृ॑द्ध्यात् । तद॒स्मै दे॒वा॒रा॒स॒न्तां ॥
तद॒ग्नि॒र् दे॒वो दे॒वेभ्यो॑ व॒न॒ते । व॒य॒म॒ग्ने॒र् मा॒नु॒षाः ।
इ॒ष्टं च॑ वी॒तं च॑ । उ॒भे च॑ नो द्या॒वापृ॑थि॒वी अ॒ह॒स॒स्पा॒तां ।
इ॒ह ग॒ति॒र् वा॒म॒स्ये॒दं च॑ । न॒मो दे॒वेभ्यः॑ ॥ 7

द्रु॒प॒दादि॒वेन् मु॒मु॒चा॒नः । स्वि॒न्न-स्स्ना॒त्वी म॒ला॒दि॒व ।
पू॒तं प॒वि॒त्रे॒णे वा॒ज्यं । आ॒पः शु॒न्ध॒न्तु मै॒न॒सः ॥
भूर्भु॒व॒स्सु॒वो भूर्भु॒व॒स्सु॒वो भूर्भु॒व॒स्सु॒वः ॥ 8

प्राशन मन्त्रः

आ॒प इ॒द्वा उ॒ भेष॑जीः । आ॒पो अ॒मी॒व॒चा॒त॒नीः ।
आ॒प॒स्सर्व॑स्य भेष॑जी । तास्ते॑ कृ॒ण्व॒न्तु भेष॑जं ॥ 9

[अकाल मृत्यु हरणम् सर्व व्याधि निवारणं ।

सर्व(समस्त) पापक्षयहरं (देवता नाम*) वरुण* पाथोदकं शुभं ।]

स्त्रीणां प्राशनेः

आमया॒वी चिन्वी॑त । आपो॒ वै भेष॑जं । भेष॒जमे॒वास्मै॑ करोति ।
सर्व॒मायु॑रेति ॥ 10

---

32 ओषधि सूक्तं

(TS 4.2.6.1)

या जाता ओषधयो देवेभ्य स्त्रियुगं पुरा ।
मन्दामि बभ्रूणामहं शतं धामानि सप्त च ।
शतं वो अंब धामानि सहस्रमुतवो रुहः ।
अथा शतक्रत्वो यूयमिमं मे अगदं कृत ।
पुष्पावतीः प्रसूवतीः फलिनीरफला उत ।
अश्वा इव सजित्वरीर् वीरुधः पारयिष्णवः ।
ओषधीरिति मातर-स्तद्वो देवी-रुपब्रुवे ।
रपांसि विघ्नतीरित रपश्चातयमानाः ॥ 1

अश्वत्थे वो निषदनं पर्णेवो वसतिः कृता ।
गोभाज इत्किलाऽसथ यथ् सनवथ पूरुषं ।
यदहं वाजय-न्निमा ओषधीर् हस्त आदधे ।
आत्मा यक्ष्मस्य नश्यति पुरा जीव गृभो यथा ।
यदोषधय स्संगच्छन्ते राजान-स्समिताविव ।
विप्र स्स उच्यते भिषग्-रक्षोहाऽमीवचातनः ।

निष्कृ॑तिर् नाम॑ वो मा॒ताऽथा॑ यूय॑ स्थ संकृ॑तीः ।
सराः॑ पत॒त्रिणी॑ स्स्थन॒यदा॒मयति॑ निष्कृ॑त ॥ 2

अ॒न्यावो॑ अ॒न्या-म॑वत्व॒न्या ऽन्यस्या॑ उपा॒वत ।
तास्स॒र्वा ओष॑धय-स्सँवि॒दाना॑ इ॒दं मे प्रा॑वता वचः॑ ।
उच्छु॑ष्मा ओष॑धीनां गावो गो॒ष्ठादि॑वेरते ।
धन॑ स॒निष्यन्ती॑ना-मा॒त्मान॑न्तव पू॒रुष ।
अति॑ वि॒श्वाः परि॑ष्ठास्ते न इव ब्रजम॒क्रमुः॑ ।
ओष॑धयः प्राचु॒च्यवुर् यत्किञ्च॑ त॒नुवा॑ रपः॑ ।
यास्त॑ आत॒स्थु-रा॒त्मानं॑ या आ॒विवि॑शुः परुः॑परुः ।
तास्ते॑ यक्ष्मं वि॒बाध॑न्तामु॒ग्रो म॑द्ध्यम॒शी-रिव॑ ॥ 3

साकं॑ यक्ष्म प्र पत॑ श्येनेन॑ कि॒किदी॑विना॑ ।
साकं॑ वा॒तस्य॑ ध्राज्या सा॒कन्न॑श्य निहाक॒या ।
अ॒श्वाव॑ती सोम॒वती-मूर्ज॑यन्ती मुदो॒जसं॑ ।
आ वि॒थ्सि॒ सर्वा ओष॑धीरस्मा अरि॒ष्ट ता॑तये ।
याः फ॒लिनी॒र् या अ॒फला॑ अ॒पुष्पा॑याश्च पु॒ष्पिणीः॑ ।

बृ॒ह॒स्प॒ति॒प्र॒सू॒ता स्ता॒नो मु॒ञ्च॒न्त्व॒ह॒सः ।
या ओ॒ष॒धय॒ स्सो॒म॒रा॒ज्ञीः प्र॒वि॒ष्टाः पृ॒थि॒वीम॑नु ॥ 4

तासां॑ त्वम॑स्यु॒त्त॒मा प्र णो॑ जी॒वा॒त॒वे॒सु॒व ।
अ॒व॒प॒त॒न्ती॒र॒व॒दन् दि॒व ओ॒ष॒धयः॑ परि॑ ।
यं जी॒व॒म॒श्न॒वाम॑है न स रि॒ष्या॒ति पू॒रुषः॑ ।
याश्चे॒द॒मु॒प-शृ॒ण्वन्ति॑ याश्च दू॒रं प॒रा॒ग॒ताः ।
इ॒ह सं॒ग॒त्य ता स्स॒र्वा अ॒स्मै सं द॒त्त भे॒ष॒जं ।
मा वो रि॒षत् ख॒नि॒ता य॒स्मै चाऽ॒हं ख॒ना॒मि वः॑ ।
द्वि॒प-च॒त्तु॒ष्प॒द॒स्माक॑ सर्व॑-म॒स्त्व॒ना॒तु॒रं ।
ओ॒ष॒धय॒ स्सं व॑दन्ते सो॒मे॒न स॒ह रा॒ज्ञा ॥
य॒स्मै क॒रो॒ति ब्रा॒ह्म॒ण॒स्त॒ राज॑न्-पा॒र॒या॒म॒सि ॥ 5

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

33 मन्त्र पुष्पं

(TA 1.22.1)

योऽपां पुष्पं वैद । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति ।
चन्द्रमा वा अपां पुष्पम् । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति ।
य एवं वैद ॥ 1

योऽपामायतनं वैद । आयतनवान् भवति । अग्निर्वा अपामायतनं ।
आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वैद । आयतनवान् भवति ।
आपो वा अग्नेरायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वैद ॥ 2

योऽपामायतनं वैद । आयतनवान् भवति । वायुर्वा अपामायतनं ।
आयतनवान् भवति । यो वायोरायतनं वैद । आयतनवान् भवति ।
आपो वै वायोरायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वैद ॥ 3

योऽपामायतनं वैद । आयतनवान् भवति ।
असौ वै तपन्नपा-मायतनं ।
आयतनवान् भवति । योऽमुष्य-तपत आयतनं वैद ।
आयतनवान् भवति । आपो वा अमुष्य-तपत आयतनं ।
आयतनवान् भवति । य एवं वैद ॥ 4

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । चन्द्रमा वा अपामायतनं ।
आयतनवान् भवति । यश्चन्द्रमस आयतनं वेद ।
आयतनवान् भवति । आपो वै चन्द्रमस आयतनं ।
आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ 5

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
नक्षत्राणि वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति ।
यो नक्षत्राणा-मायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
आपो वै नक्षत्राणा-मायतनं । आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ 6

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति । पर्जन्यो वा अपामायतनं ।
आयतनवान् भवति । यः पर्जन्य-स्यायतनं वेद ।
आयतनवान् भवति । आपो वै पर्जन्यस्यायतनं ।
आयतनवान् भवति । य एवं वेद ॥ 7

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
संवत्सरो वा अपामायतनं । आयतनवान् भवति ।
यस्संवत्सर-स्यायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।

आपो॑ वै सँ॑व॒थ्स॒रस्या॑य॒तनं॑ । आ॒य॒त॒न॒वान् भ॑वति ।
य ए॒वं वै॑द ॥ 8

योऽ॒प्सुना॑वं प्र॒ति॒ष्ठि॒तां वै॑द । प्र॒त्ये॒व॒ति॒ष्ठति॑ ॥ 9

Other Mantras Chanted with "Mantra Pushpam".

रा॒जा॒धि॒रा॒जाय॑ प्र॒स॒ह्य सा॒हि॒ने॑ । न॒मो व॒यं वै॑श्र॒व॒णाय॑ कु॒र्म॒हे ।
स मे॒ का॒मा॒न् का॒म॒का॒माय॑ म॒ह्यं । का॒मे॒श्व॒रो वै॑श्र॒व॒णो द॑दातु ।
कु॒बे॒राय॑ वै॒श्र॒व॒णाय॑ । म॒हा॒रा॒जाय॑ न॒मः ॥ 1 (TA 1.31.6)

ओं तद्ब्र॑ह्मा । ओं तद्वा॒युः । ओं तदा॒त्मा । ओं तथ्स॒त्यं ।
ओं तथ्सर्वं॑ । ओं तत्पु॒रोर्न॑मः ।
अ॒न्तश्च॑रति॒ भू॒तेषु॑ गु॒हायां॑ वि॒श्वमूर्ति॑षु ।
त्वम्-यँ॑ज्ञस्त्वं-वँ॑षट्कारस्त्व-मिन्द्र॑स्त्वँ-रुद्र॑स्त्वं-
वि॑ष्णुस्त्वं-ब्र॒ह्मत्वं॑ प्र॒जाप॑तिः ।
त्वन्त॑दाप॒ आपो॑ ज्योती॒रसोऽमृतं॑ ब्र॒ह्म भूर्भुव॑स्सु॒वरो॑म् ॥ 2
(TA .6.68.1)

न कर्मणा न प्रजया धनेन त्यागेनैके अमृतत्व-मानशुः ।

परेण नाकं निहितं गुहायां विभ्राजते यद्यतयो विशन्ति ॥ 3

वेदान्तविज्ञान सुनिश्चितार्था-स्सन्यास योगाद्यतय इशुब्ध सत्त्वाः ।

ते ब्रह्मलोके तु परान्तकाले परामृतात् परिमुच्यन्ति सर्वे ॥ 4

दहं विपापं परमैश्वरभूतं यत्पुण्डरीकं पुरमद्ध्य सऽस्थं ।

तत्रापि दहं गगनं विशोक-स्तस्मिन् यदन्तस्त-दुपासितव्यं ॥ 5

यो वेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदान्ते च प्रतिष्ठितः ।

तस्य प्रकृति-लीनस्य यः परस्स महेश्वरः ॥ 6 (TA .6.12.3)

यो वै तां ब्रह्मणो वेद । अमृतेनावृतां पुरीम् (पुरीम्) ।

तस्मै ब्रह्म च ब्रह्मा च । आयुः कीर्तिं प्रजां ददुः ॥ 7 (TA 1.27.3)

---

34 अघमर्षण सूक्तं

(TA .6.1.12)

हिरण्यशृङ्गं वरुणं प्रपद्ये तीर्थं मे देहि याचितः ।
यन्मया भुक्त-मसाधूनां पापेभ्यश्च प्रतिग्रहः ।
यन्मे मनसा वाचा कर्मणा वा दुष्कृतं कृतं ।
तन्न इन्द्रो वरुणो बृहस्पति-स्सविता च पुनन्तु पुनःपुनः ।
नमोऽग्नये ऽप्सुमते नम इन्द्राय नमो वरुणाय नमो
वारुण्यै नमोऽद्भ्यः ॥ 1

यदपां क्रूरं यदमेद्ध्यं यदशान्तं तदपगच्छतात् ।
अत्याशना-दतीपानाद्यच्च उग्रात् प्रतिग्रहात् ।
तन्नो वरुणो राजा पाणिना ह्यवमर्शतु ।
सोऽहमपापो विरजो निर्मुक्तो मुक्तकिल्बिषः ।
नाकस्य पृष्ठं मारुह्य गच्छेद् ब्रह्म सलोकतां ।
यश्चाप्सु वरुणस्स पुनात्वघमर्षणः ।
इमं मे गङ्गे यमुने सरस्वति शुतुद्रि स्तोमं सचता परुष्ण्या ।
असिक्निया मरुद्वृधे वितस्तया ऽऽर्जीकीये शुणुह्या सुषोमया ।

ऋ॒तं च॑ स॒त्यं चा॒भी॒द्द्वा॑-त॒प॒सो-ऽ॒ध्य॒जाय॑त ।
ततो॑ रा॒त्रि र॒जाय॑त तत॑-स्समु॒द्रो अ॒र्णवः॑ ॥ 2

समु॒द्राद॑र्ण॒वादधि॑ सँ॒म्व॒त्सरो॑ अ॒जाय॑त ।
अ॒हो॒रा॒त्राणि॑ वि॒दध॑द्वि॒श्वस्य॑-मि॒षतो॑ व॒शी ।
सू॒र्याच॑न्द्र॒मसौ॑ धा॒ता य॒थापू॒र्व-म॑क॒ल्पय॑त् ।
दि॒वं च॑ पृ॒थि॒वीं चा॒न्तरि॑क्ष-म॒थो सु॒वः ।
यत्पृ॒थि॒व्याꣳ र॒जः स्व॑मा॒न्तरि॑क्षे वि॒रोद॑सी ।
इ॒माꣳ स्त॑दा॒पो व॑रुणः पु॒नात्व॑घमर्षणः ।
पु॒नन्तु॑ व॒सवः॑ पु॒नातु॑ वरुणः पु॒नात्व॑घमर्षणः ।
ए॒ष भू॒तस्य॑ म॒ध्ये भु॑वनस्य गो॒प्ता ।
ए॒ष पु॒ण्यकृ॑तां लो॒का॒नेष॑ मृ॒त्योर्. हि॒र॒ण्म॒यम् ॥
द्या॒वापृ॒थि॒व्योर्. हि॒र॒ण्म॒यꣳ सꣳश्रि॑तꣳ सु॒वः ॥ 3

स॒न-स्सु॒व-स्सꣳशि॑शाधि । आ॒र्द्रं ज्व॑लति ज्योति॑-र॒हम॑स्मि ।
ज्योति॑ ज्व॒लति॑ ब्र॒ह्मा॒ह-म॑स्मि । योऽ॒ह-म॑स्मि ब्र॒ह्मा॒ह-म॑स्मि ।
अ॒हम॑स्मि ब्र॒ह्मा॒ह-म॑स्मि । अ॒हमे॒वाहं॑ मां जु॒होमि॑ स्वाहा ॥
अ॒का॒र्य॒का॒र्य॒वकी॑र्णी स्ते॒नो भ्रू॑ण॒हा गु॑रुत॒ल्पगः॑ ।

वरु॑णो॒ऽपा-म॑घमर्ष॒ण-स्तस्मा॑त् पा॒पात्प्र॑मुच्यते ।

रजो॑भूमि॒स्त्व मा॑ꣳ रोद॑यस्व प्रव॑दन्ति धी॒राः॑ ।

आक्रान्॑ थ्समु॒द्रः प्र॑थमे वि॒धर्म॑ञ्जनयन् प्र॒जा भुव॑नस्य॒ राजा॑ ।

वृषा॑ प॒वित्रे॒ अधि॑सानो॒ अव्ये॑ बृ॒हत्सो॑मो वावृ॑धे सुवा॒न इ॒न्दुः॑ ॥ 4

---

35 त्रिसुपर्ण मन्त्रः

(TA 6.38.1)

ब्र॒ह्ममे॒तु मां॑ । मधु॑मे॒तु मां॑ । ब्र॒ह्ममे॒व मधु॑मे॒तु मां॑ ।
यास्ते॑ सोम॒ प्रजा॒ व॒त्सोऽभि॒ सो अ॒हं । दुःष्व॒ज्जह॑न्दु॒रुष॒ह ।
यास्ते॑ सोम॒ प्राणा॑ऽस्ताञ्जु॒होमि॑ ।
त्रि॒सुपर्ण॑ म॒याचि॑तं ब्रा॒ह्मणा॑य दद्यात् ।
ब्र॒ह्मह॒त्यां वा॑ ए॒ते घ्न॑न्ति । ये ब्रा॒ह्मणा॑-स्त्रि॒सुपर्ण॑ प॒ठन्ति॑ ।
ते सोमं॑ प्राप्नु॒वन्ति॑ । आ स॒हस्रा॑त् प॒ङ्क्तिं पु॑नन्ति । ओं ॥ 1

ब्र॒ह्म मे॒धया॑ । मधु॑ मे॒धया॑ । ब्र॒ह्ममे॒व मधु॑ मे॒धया॑ ।
अद्या॑ नो दे॒व स॒वितः॑ प्र॒जाव॑त्स॒ावी-स्सौ॑भ॒गं ।
परा॑ दुःष्व॒ज्जिय॑ सु॒व । वि॒श्वानि॑ दे॒व स॒वितर् दु॑रि॒तानि॑ प॒रासु॑व ।
यद्भ॒द्रं तन्म॑ आ॒सुव॑ । मधु॑ वा॒ता ऋ॒ताय॑ते मधु॑ क्ष॒रन्ति॑ सि॒न्धवः॑ ।
मा॒ध्वीर् न॑स्सन्त्वोष॒धीः ।
मधु॑ न॒क्तमु॒तोष॑सि मधु॑म॒त्पार्थि॑व सु॒रजः॑ ।
मधु॑ द्यौर॑स्तु नः पि॒ता । मधु॑मा॒न्नो व॒नस्प॑तिर् मधु॑मा सु॒र्यः॑ ।
मा॒ध्वीर्गा॑वो भ॒वन्तु॑ नः ।
य इ॒मं त्रि॒सुपर्ण॑ म॒याचि॑तं ब्रा॒ह्मणा॑य दद्यात् ।

भ्रू॒ण॒ह॒त्यां॑ वा॒ ए॒ते॒ घ्न॑न्ति । ये ब्रा॒ह्म॒णा-स्त्रि॑सु॒पर्णं॑ प॒ठ॑न्ति ।
ते सोमं प्राप्नु॑वन्ति । आ॒स॒ह॒स्रात् प॒ङ्क्तिं पुन॑न्ति । ओं ॥ 2

ब्र॒ह्म मे॒ध॒वा । मधु॑ मे॒ध॒वा । ब्र॒ह्ममे॒व मधु॑ मे॒ध॒वा ।
ब्र॒ह्मा दे॒वानां॑ प॒द॒वीः क॒वीना-मृ॒षिर् वि॒प्राणां॑ म॒हिषो मृ॒गाणां॑ ।
श्ये॒नो गृ॒द्ध्राणां॑ स्व॒धिति॑र् व॒नानां॑ सोमः प॒वित्र-म॒त्येति॑ रेभ॒न् ।
ह॒स-इ॒शुचि॑षद्-व॒सुर॑न्त॒रिक्ष-स॒द्धोता॑-वे॒दिष॑दति॒थिर् दुरो॑ण॒सत् ।
नृ॒षद्-व॒र॒सद्-ऋ॒त॒सद्-व्योम॑सद॒ब्जा गो॒जा ऋ॒त॒जा
अ॒द्रि॒जा ऋ॒तं बृ॒हत् ॥ 3

ऋ॒चे त्वा रु॒चे त्वा स॒मि-थ्स्र॑वन्ति स॒रितो॑ न धे॒नाः ।
अ॒न्तर् हृ॒दा म॒नसा॑ पू॒यमा॑नाः । घृ॒तस्य॑ धा॒रा अ॒भिचा॑क॒शीमि॑ ।
हि॒र॒ण्य॒यो वे॒त॒सो म॒द्ध्य आ॑साम् ।
तस्मि॑न्त्सु॒पर्णो म॒धुकृ॑त् कु॒लायी॑ भ॒ज॒न्नास्ते॑ मधु॑ दे॒वता॑भ्यः ।
तस्या॑स॒ते ह॒रय॑-स्स॒प्तती॑रे स्व॒धां दु॒हाना॑ अ॒मृत॑स्य॒ धारां॑ ।
य इ॒दं त्रि॑सु॒पर्ण म॒याचि॑तं ब्रा॒ह्म॒णाय॑ द॒द्यात् ।
वी॒र॒ह॒त्यां॑ वा॒ ए॒ते॒ घ्न॑न्ति । ये ब्रा॒ह्म॒णा-स्त्रि॑सु॒पर्णं॑ प॒ठ॑न्ति ।
ते सोमं प्राप्नु॑वन्ति । आ॒स॒ह॒स्रात् प॒ङ्क्तिं पुन॑न्ति । ओं ॥ 4

---

36 जयादि होमः

TS 3.4.4.1

(एतत् कर्म समृद्ध्यर्थं जयादि होमं करिष्ये)

चित्तञ्च स्वाहा – चित्ताय इदं न मम ॥	1
चित्तिश्च स्वाहा – चित्त्या इदं न मम ॥	2
आकूतञ्च स्वाहा – आकूताय इदं न मम ॥	3
आकूतिश्च स्वाहा – आकूत्या इदं न मम ॥	4
विज्ञातञ्च स्वाहा – विज्ञाताय इदं न मम ॥	5
विज्ञानश्च स्वाहा – विज्ञानाय इदं न मम ॥	6
मनश्च स्वाहा – मनस इदं न मम ॥	7
शक्वरीश्च स्वाहा – शक्वरीभ्य इदं न मम ॥	8
दर्शाश्च स्वाहा – दर्शाय इदं न मम ॥	9
पूर्णमासश्च स्वाहा – पूर्णमासाय इदं न मम ॥	10
बृहच्च स्वाहा – बृहत इदं न मम ॥	11
रथन्तरश्च स्वाहा – रथन्तराय इदं न मम ॥	12

प्र॒जा॒प॒ति॒-॒र्ज॒या॒नि॒न्द्रा॒य॒ वृ॒ष्णे॒ प्रा॒य॒च्छ-॒दु॒ग्रः॒ पृ॒त॒ना॒ज्ये॒ष्ठ॒ तस्मै॑
वि॒श्व॒ स्स॒म॒न॒म॒न्त॒ सर्वा॒स्स॒ उ॒ग्र॒ स्स॒ हि॒ ह॒व्यो॑ ब॒भू॒व॒ स्वाहा॑ ॥

प्रजापतय इदं न मम ॥

13

TS 3.4.5.1

अ॒ग्नि॒ भू॒ता॒ना॒म॒धि॒प॒ति॒ स्स॒मा॒व॒त्त्व॒स्मिन्॒ ब्र॒ह्म॒न्न॒स्मिन्॒
क्ष॒त्रे॒ऽस्या॒ मा॒शि॒ष्य॒स्यां॒ पु॒रो॒धा॒या॒म॒स्मिन्॒ क॒र्म॒न्न॒स्यां॒ दे॒व॒हू॒त्या॒ स्वाहा॑ ॥

अग्नय इदं न मम ॥

14

इ॒न्द्रो॑ ज्ये॒ष्ठाना॑म॒धि॒प॒ति॒ स्स॒मा॒व॒त्त्व॒स्मिन्॒ ब्र॒ह्म॒न्न॒स्मिन्॒ क्ष॒त्रे॒ऽस्या-
मा॒शि॒ष्य॒स्यां॒ पु॒रो॒धा॒या॒म॒स्मिन्॒ क॒र्म॒न्न॒स्यां॒ दे॒व॒हू॒त्या॒ स्वाहा॑ ॥

इन्द्राय इदं न मम ॥

15

य॒मः॑ पृ॒थि॒व्या॒धि॒प॒ति॒ स्स॒मा॒व॒त्त्व॒स्मिन्॒ ब्र॒ह्म॒न्न॒स्मिन्॒ क्ष॒त्रे॒ऽस्या-
मा॒शि॒ष्य॒स्यां॒ पु॒रो॒धा॒या॒म॒स्मिन्॒ क॒र्म॒न्न॒स्यां॒ दे॒व॒हू॒त्या॒ स्वाहा॑ ॥

यमाय इदं न मम ॥

16

वा॒यु-॒र॒न्त॒रि॒क्ष॒स्या-॒धि॒प॒ति॒ स्स॒मा॒व॒त्त्व॒स्मिन्॒ ब्र॒ह्म॒न्न॒स्मिन्॒ क्ष॒त्रे॒ऽस्या-
मा॒शि॒ष्य॒स्यां॒ पु॒रो॒धा॒या॒म॒स्मिन्॒ क॒र्म॒न्न॒स्यां॒ दे॒व॒हू॒त्या॒ स्वाहा॑ ॥

वायव इदं न मम ॥

17

सूर्यो॑ दि॒वोऽधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
मा॒शिष्य॒स्यां पु॑रो॒धायाम॑स्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।
सूर्याय॑ इदं न मम ॥

18

चन्द्र॑मा नक्ष॑त्राणा-मधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
मा॒शिष्य॒स्यां पु॑रो॒धायाम॑स्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।
चन्द्र॑मस इदं न मम ॥

19

बृह॑स्पति॒र् ब्रह्म॑णोऽधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
मा॒शिष्य॒स्यां पु॑रो॒धायाम॑स्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।
बृह॑स्पतय इदं न मम ॥

20

मित्र॑-स्सत्यानामधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
मा॒शिष्य॒स्यां पु॑रो॒धायाम॑स्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।
मित्रा॑य इदं न मम ॥

21

वरु॑णोऽपामधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
मा॒शिष्य॒स्यां पु॑रो॒धायाम॑स्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।
वरु॑णाय इदं न मम ॥

22

समु॒द्रः स्रो॒त्याना॒-मधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
माशि॑ष्यस्यां पु॒रोधा॑यामस्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒ स्वाहा॑ ।

समुद्राय इदं न मम ॥

23

अन्नं॑ साम्राज्याना॒-मधि॑पति॒-तन्मा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन्
क्षत्रे॑ऽस्या-माशि॑ष्यस्यां पु॒रोधा॑यामस्मिन् कर्म॑न्नस्यां
दे॒वहू॑त्या॒ स्वाहा॑ ।

अन्नाय इदं न मम ॥

24

सोम॑ ओष॒धीना॒-मधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
माशि॑ष्यस्यां पु॒रोधा॑यामस्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒ स्वाहा॑ ।

सोमाय इदं न मम ॥

25

सवि॑ता प्र॒सवा॑ना॒-मधि॑पति॒ स्समा॑वत्वस्मिन् ब्रह्म॑न्नस्मिन् क्षत्रे॑ऽस्या-
माशि॑ष्यस्यां पु॒रोधा॑यामस्मिन् कर्म॑न्नस्यां दे॒वहू॑त्या॒ स्वाहा॑ ।

सवित्र इदं न मम ॥

26

रु॒द्रः प॑शूनामधिपति॑ स्स॒माव॑त्वस्मिन् ब्र॒ह्मन्ना॑स्मिन् क्ष॒त्रेऽ॒स्या-
मा॒शिष्य॑स्यां पु॒रोधा॑याम॒स्मिन् क॑र्मन्ना॒स्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।

रुद्राय इदं न मम ॥

27

(अप उपस्पृश्य - This is not a Mantra, but an instruction to
cleanse your hand with water)

त्वष्टा॑ रूपाणा-मधिपति॑ स्स॒माव॑त्वस्मिन् ब्र॒ह्मन्ना॑स्मिन् क्ष॒त्रेऽ॒स्या-
मा॒शिष्य॑स्यां पु॒रोधा॑याम॒स्मिन् क॑र्मन्ना॒स्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।

त्वष्ट इदं न मम ॥

28

विष्णुः॑ पर्व॒ताना॑-मधिपति॑ स्स॒माव॑त्वस्मिन् ब्र॒ह्मन्ना॑स्मिन् क्ष॒त्रेऽ॒स्या-
मा॒शिष्य॑स्यां पु॒रोधा॑याम॒स्मिन् क॑र्मन्ना॒स्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।

विष्णवे इदं न मम ॥

29

म॒रुतो॑ ग॒णाना॑-मधिप॑तयस्ते-मा॒ऽव॑न्त्वस्मिन् ब्र॒ह्मन्ना॑स्मिन् क्ष॒त्रेऽ॒स्या-
मा॒शिष्य॑स्यां पु॒रोधा॑याम॒स्मिन् क॑र्मन्ना॒स्यां दे॒वहू॑त्या॒७ स्वाहा॑ ।

मरुद्भ्य इदं न मम ॥

30

पित॑रः पिताम॑हाः परेऽव॑रे तता॑स्तताम॑हा इ॒हमा॑वतास्मिन् ब्र॒ह्मन्ना॑स्मिन्
क्षत्रे॑ऽस्यामाशिष्यस्यां पुरो॑धायाम॒स्मिन् कर्म॑न्नस्यां
दे॒वहू॑त्या॒ स्वाहा॑ ॥ पितृ॑भ्य इदं न मम ॥ 31
मन्त्रो॑क्त दे॒वता॑भ्य इदं न मम ॥

(अप उपस्पृश्य – This is not a Mantra, but an instruction to cleanse your hand with water)

TS 3.4.7.1 (upto Para 53)

ऋ॒ताषा॑ड् ऋ॒तधा॑माऽग्नि॒र्-गन्ध॑र्व-स्तस्यौष॑धयो-ऽप्सर॑स ऊ॒र्जो
नाम॑ स इदं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॑तु ता इदं ब्र॒ह्मक्ष॒त्रं पा॑न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ ॥
अ॒ग्नये॑ गन्ध॒र्वाय॑ इदं न मम ॥ 32

ता॒भ्यः स्वाहा॑ ॥ ओष॑धीभ्योऽप्सरो॑भ्य इदं न मम ॥ 33

स॒हो॒हितो॑ वि॒श्वसा॑मा सूर्यो॑ गन्ध॒र्वस्तस्य॑ मरी॑चयो ऽप्सर॑स आ॒युवो॑
नाम॑ स इदं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॑तु ता इदं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॑न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ ॥
सूर्या॑य गन्ध॒र्वाय॑ इदं न मम ॥ 34

ता॒भ्यः स्वाहा॑ ॥ मरी॑चिभ्यो ऽप्सरो॑भ्य इदं न मम ॥ 35

सु॒षु॒म्न॒ स्सूर्य॑र॒श्मिश्च॑न्द्र॒मा॒ गन्ध॑र्वस्तस्य नक्ष॒त्राण्य॑प्सरसो
बे॒कुर॑यो॒ नाम॒ स इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑तु ता इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑न्तु तस्मै॒
॥
स्वाहा॑ ।

चन्द्र॑मसे गन्ध॒र्वाय॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 36

ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥ नक्ष॒त्रेभ्यो॑ऽप्सरोभ्य इ॒दं न मम॑ ॥ 37

भु॒ज्युस्सु॑पर्णो॒ यज्ञो॑ गन्ध॒र्वस्तस्य॑ दक्षि॒णा अ॑प्सरस-स्तवा
नाम॒ स इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑तु ता इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑न्तु तस्मै॒ स्वाहा॑ ॥

यज्ञा॑य गन्ध॒र्वाय॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 38

ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥ दक्षि॒णाभ्यो॑ ऽप्सरोभ्य इ॒दं न मम॑ ॥ 39

प्र॒जाप॑तिर् वि॒श्वकर्मा॑ मनो॒ गन्ध॑र्वस्तस्य॒र्खर्सा॑मान्यप्सरसो
व॒ह्यो नाम॒ स इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑तु ता इ॒दं ब्र॑ह्म क्ष॒त्रं पा॑न्तु
तस्मै॒ स्वाहा॑ ॥ मन॑से गन्ध॒र्वाय॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 40

ताभ्यः॒ स्वाहा॑ ॥ ऋ॒ख् सामे॑भ्योऽप्सरोभ्य इ॒दं न मम॑ ॥ 41

इ॒षि॒रो वि॒श्वव्य॑चा॒ वा॒तो गन्ध॑र्वस्तस्यापो॑ऽफ्सरसो॑ मु॒दा ना॒म
स इ॒दं ब्र॑ह्म॒ क्ष॒त्रं पा॒तु ता इ॒दं ब्र॑ह्म॒ क्ष॒त्रं पा॒न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ ।

वा॒ताय॑ गन्ध॑र्वाय॒ इदं॑ न मम ॥ 42

ता॒भ्यः स्वाहा॑ । अद्भ्यो॑ऽफ्सरो॒भ्य इदं॑ न मम ॥ 43

भु॒व॒नस्य॑ प॒ते यस्य॑त॒ उप॒रि गृ॒हा इ॒ह च॑ ।

स॒नो रा॒स्वाज्या॑नि॒ꣳ रा॒यस्पोष॑ꣳ सु॒वीर्य॑ꣳ सं॒वँथ्स॒रीणाꣳ
स्व॒स्तिꣳ स्वाहा॑ । भु॒व॒नस्य॑ प॒त्ये इदं॑ न मम ॥ 44

प॒रमे॑ष्ठ्यधि॒पति॑र् मृ॒त्युर् गन्ध॑र्वस्तस्य॒ विश्व॑म॒फ्सर॑सो भु॒वो ना॒म
स इ॒दं ब्र॑ह्म॒ क्ष॒त्रं पा॒तु ता इ॒दं ब्र॑ह्म॒ क्ष॒त्रं पा॒न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ ।

मृ॒त्य॒वे गन्ध॑र्वाय॒ इदं॑ न मम ॥ 45

ता॒भ्यः स्वाहा॑ । वि॒श्वस्मा॑ ऽफ्सरो॒भ्य इदं॑ न मम ॥ 46

सु॒क्षि॒ति स्सु॑भूति॒र् भद्र॑कृ॒त् सु॒व॒र्वान् प॒र्जन्यो॑ गन्ध॑र्वस्तस्य॒ वि॒द्युतो॑
ऽफ्स॑रसो॒ रुचो॑ ना॒म स इ॒दं ब्र॑ह्म॒ क्ष॒त्रं पा॒तु ता इ॒दं ब्र॑ह्म॒ क्ष॒त्रं
पा॒न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ । प॒र्ज॒न्याय॑ गन्ध॑र्वाय॒ इदं॑ न मम ॥ 47

ता॒भ्यः स्वाहा॑ । वि॒द्युद्भ्यो॑-ऽफ्सरो॒भ्य इदं॑ न मम ॥ 48

दूरे॑हेति॑रमृ॒डयो मृ॒त्युर् गन्ध॑र्वस्तस्य॑ प्र॒जा अ॑प्सरसो॑ भीरु॒वो
नाम॑ स इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु ता इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ ॥
मृत्य॑वे गन्ध॒र्वाय॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 49

ताभ्यः॑ स्वाहा॑ ॥ प्र॒जाभ्यो॑-ऽप्सर॑रोभ्य इ॒दं न मम॑ ॥ 50

चारुः॑ कृ॒पण॑काशी॒ कामो॑ गन्ध॒र्वस्त-स्या॑धयो॒प्सरस॑-
श्शोच॑यन्ती॒र् नाम॑ स इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं पा॒तु ता इ॒दं ब्र॒ह्म क्ष॒त्रं
पा॒न्तु तस्मै॑ स्वाहा॑ ॥ का॒माय॑ गन्ध॒र्वाय॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 51

ताभ्यः॑ स्वाहा॑ ॥ आ॒धिभ्यो॑-ऽप्सर॑रोभ्य इ॒दं न मम॑ ॥ 52

स नो॑ भु॒वनस्य॑ प॒ते यस्य॑त उ॒परि॑ गृ॒हा इ॒ह च॑ ।
उ॒रु ब्र॒ह्मणे॑स्मै॒ क्ष॒त्राय॑ म॒हि श॒र्म यच्छ॑ स्वाहा॑ ॥
भु॒वनस्य॑प॒त्ये ब्र॒ह्मण॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 53

(Recite in mind) (TS 1.8.14.2)

प्र॒जाप॑ते न त्वदे॒तान्य॑न्यो वि॒श्वा जा॑तानि॒ परि॑ ता ब॒भूव॑ ।
यत्का॑मास्ते जुहु॒मस्तन्नो॑ अस्तु॒ वय॑ꣳ स्या॒म प॑तयो रयी॒णाꣳ स्वाहा॑ ॥
प्र॒जाप॑तय इ॒दं न मम॑ ॥ (mind recital ends) 54

भू॒ स्स्वाहा॑ - अ॒ग्नय॑ इ॒दं न मम॑ ॥ 55

॥
भुव॒ स्स्वाहा॑ – वा॒यव॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ 56

॥
सुव॒ स्स्वाहा॑ – सू॒र्याय॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ 57

यद॑स्य॒ कर्म॑णो ऽत्य॑रीरिचं॒ यद्वा॑-न्यून॑- मि॒हाकरं॑ ।
अ॒ग्नि॒ष्टत् स्वि॑ष्ट॒कृत॑त् वि॒द्वान्-थ्सर्व॑ऽस्वि॒ष्टऽ सु॑हु॒तं करो॑तु॒ स्वाहा॑ ॥
अ॒ग्नये॑ स्वि॒ष्टकृ॑त इ॒दं न॑ म॒म ॥ 58

Instructions, not Mantra - (परि॒ध्यञ्जनं॑ न ले॒पकार्यं॑ परि॒धि

प्र॒हरः॑ इ॒तरौ॑ प्र॒हरन्-आ॒धार॑ स॒मिधौ॑ प्र॒हृत्य॑स॒ऽ स्रा॒वं जु॑होति ।)

॥
स्वाहा॑ । वसु॑भ्यो रु॒द्रेभ्यः॑ आ॒दित्ये॑भ्यः स॒ऽ स्रा॒व भा॒गेभ्यः॑
इ॒दं न॑ म॒म ॥ 59

अ॒स्मिन् ..... हो॒म कर्म॑णि म॒द्ध्ये सं॑भावित मन्त्र॒लोभा॑दि
सक॑ल दोष॒स्य प्रा॑यश्चि॒तार्थं॑ स॒र्वप्रा॑यश्चि॒तं हो॑ष्यामि ।

॥
ओं भूर्भु॑व॒स्सुव॒ स्स्वाहा॑ – प्र॒जाप॑तय इ॒दं न॑ म॒म ॥ 60

ज्ञा॒ताज्ञा॑त दोष॒ निर्ह॑रणार्थं अ॒नाज्ञा॑त त्रय॒ होमं॑ करिष्ये ।

॥
अ॒नाज्ञा॑तं यँदा॒ज्ञातं॑ । य॒ज्ञस्य॑ क्रि॒यते॑ मि॒थु ।

अ॒ग्ने तद॑स्य कल्पय । त्व॑ हि वे॒त्थे यथा॑तथ॒ऽ स्वाहा॑ ॥

अ॒ग्नय॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ (TB 3.7.11.5) 1

पु॒रुष॑ स॒मि॒तो य॒ज्ञः । य॒ज्ञः पु॒रुष॑स॒मि॒तः ।
अ॒ग्ने तद॑स्य क॒ल्पय॑ । त्व॒ं हि वे॒त्थे यथा॑तथ॒ ॥ स्वाहा॑ ।

अ॒ग्नय॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ (TB 3.7.11.5) 2

यत्पा॑क॒त्रा म॒नसा॑ दी॒नद॑क्षा न । य॒ज्ञस्य॑ म॒न्वते॑ म॒र्त्तासः॑ ।
अ॒ग्नि॒ष्टब्धो॑ता॒ क्रतु॑ वि॒द्विजा॒नन् । यजि॑ष्ठो दे॒वां ऋ॒तुशो॑ य॒जाति॑
॥ स्वाहा॑ । (TB 3.7.11.5)

अ॒ग्नय॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ 3

भू॒ स्स्वाहा॑ – अ॒ग्नय॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ 4

भुव॒ स्स्वाहा॑ – वा॒यव॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ 5

सुव॒ स्स्वाहा॑ – सू॒र्याय॑ इ॒दं न॑ म॒म ॥ 6

ओं भू॒र्भुव॑स्सुव॒ स्स्वाहा॑ – प्र॒जाप॑तय इ॒दं न॑ म॒म ॥ 7

श्री॑ वि॒ष्णवे॑ स्वाहा – श्री॑ वि॒ष्णवे॑ पर॒मात्म॑न इ॒दं न॑ म॒म ॥ 8

नमो॑ रु॒द्राय॑ प॒शुप॑तये स्वाहा – रु॒द्राय॑ प॒शुप॑तय इ॒दं न॑ म॒म ॥ 9

(अप उपस्पृश्य – This is not a Mantra, but an instruction to cleanse
your hand with water)

36.1 वसोर्धारा मन्त्र पाठः

T.S. 5-4-8-1

वसो॒र्धा॒रां जु॒होति॑ वसो॒र्मे॑ धा॒राऽस॒दिति॑ वा ए॒षा हू॑यते घृ॒तस्य॑ वा ए॒नमे॑
षा धा॒राऽमु॒ष्मिन् लो॒के पि॒न्वमा॑नोप तिष्ठ॒त,

आज्ये॑न जुहोति तेजो॒ वा, आज्यं॑ तेजो॒ वसो॒र्धा॒रा तेज॑सैवा॒स्मै तेजो॑ऽव
रुन्धे॒ ,

ऽथो॒ कामा॒ वै वसो॒र्धा॒रा कामा॑नेवाऽव रुन्धे॒,

यं काम॑येत प्रा॒णान॑स्यान्नाद्यं॑ वि॒,

T.S. 5-4-8-2

च्छि॒न्धामि॑ति वि॒ग्राहं॑ तस्य जुहु॒यात् प्रा॒णाने॑वास्याऽन्नाद्यं॑ विच्छि॒नन्ति॑,

यं काम॑येत प्रा॒णान॑स्याऽन्नाद्यं॑ स॒न्तनु॑यामि॒ति स॒न्ततां॑ तस्य जुहु॒यात्
प्रा॒णाने॑वास्यान्नाद्यं॑ स॒न्तनो॑ति॒ ,

द्वाद॑श द्वाद॒शानि॑ जुहोति द्वाद॑श मा॒सां स्स॑म्व॒त्सर॑ स्स॑म्व॒त्सरे॑णै
वाऽस्मा॑ अ॒न्नम॑वरुन्धे॒,

ऽन्नं॑ च मेऽक्षु॑च्च म॒ इत्या॑है तद् वा

T.S. 5-4-8-3

अ॒न्नस्य॑ रू॒पं॑ꣳ रू॒पेणै॒वान्न॑ऽमव॑ रु॒न्धे,

ऽग्निश्च॑ म॒ आपश्च॑ म॒ इत्या॑है॒षा वा॑ अ॒न्नस्य॑ यो॒निस्स॑ यो॒न्ये॒वान्न॑म॒ऽव
रु॒न्धेर्,

–धे॒न्द्राणि॑ जु॒होति॑ दे॒वता॑ ए॒वाऽव॑ रु॒न्धे यथ् सर्वे॑षा–म॒र्द्धमिन्द्रः॑ प्र॒ति
तस्मा॑दिन्द्रो॒ दे॒वता॑नां भूयिष्ठ॒भाक्त॑म॒ इन्द्र॑मु॒त्तर॑माहे–न्द्रि॒यमे॒वाऽस्मि–
न्नु॒परि॑ष्टाद् दधाति,

य॒ज्ञायु॑धानि जु॒होति॑ य॒ज्ञो

T.S. 5-4-8-4

वै य॒ज्ञायु॑धानि य॒ज्ञमे॒वाऽव॑ रु॒न्धेऽथो॑ ए॒तद्वै॑ य॒ज्ञस्य॑ रू॒पं॑ रू॒पेणै॒व
य॒ज्ञम॑व रु॒न्धे,

ऽव॒भृथश्च॑ मे॒ स्वगा॑का॒रश्च॑ म॒ इत्या॑ह स्व॒गाकृ॑त्या,

अ॒ग्निश्च॑ मे॒ घर्म॑श्च॒ म॒ इत्या॑है॒तद् वै॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सस्य॑ रू॒पं॑
रू॒पेणै॒व ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम॑व रु॒न्धे,

ऋक्च॑ मे॒ साम॑ च॒ म॒ इत्या॑है

T.S. 5-4-8-5

त॒द्वै छ॒न्दसा॑ ८ रू॒प॑ ८ रू॒पेणै॑व छ॒न्दा॑ ८ स्य॒व रु॒न्धे,

ग॒र्भा॑श्च॒ मे व॒त्सा॑श्च॒ म इ॒त्याहै॑तद् वै प॒शूना॑ ८ रू॒प॑ ८ रू॒पेणै॑व
प॒शू॒न॒व रु॒न्धे,

क॒ल्पा॑ञ्जु॒होत्य॑ क॒ळ॒प्तस्य॑ क॒लृ॒प्त्यै,

यु॒ग्म॒द यु॒जे जु॒होति॑ मि॒थु॒न॒त्वायौ॑—,

त्त॒रा॒व॒ती भ॒वतो॑ऽभि॒क्रान्त्या॑,

एका॑ च॒ मे ति॒स्रश्च॑ म॒ इ॒त्याह॑ दे॒व॒छ॒न्द॒सं वा॑ ए॒का च॑ ति॒स्रश्च॑

T.S. 5-4-8-6

म॒नु॒ष्य॒छ॒न्द॒सं च॑त॒स्रश्चा॑ष्टौ च॒ दे॒व॒छ॒न्द॒सं चै॒व
म॒नु॒ष्य॒छ॒न्द॒सं चा॑ऽव रु॒न्धे,

आ त्र॑य॒स्त्रि॑ ८ श॒तो जु॒होति॑ त्र॒य॒स्त्रि॑ ८ श॒द्वै दे॒वता॑ दे॒वता॑

ए॒वाऽव॑ रु॒न्धे आ॑ऽष्टा च॒त्वारि॑ ८ श॒तो जु॒होत्य॑ष्टा च॒त्वारि॑ ८ श॒दक्ष॑रा
ज॒गती॑ जा॒गताः॑ प॒शवो॑ ज॒ग॒त्यै॒वाऽस्मै॑ प॒शू॒न॒व रु॒न्धे,

वा॒जश्च॑ प्र॒स॒वश्चे॑ति॒ द्वा॒द॒शं जु॑होति॒ द्वा॒द॒श मा॑सां॒ स्सँ॑म्ब॒थ्स॒र
स्सँ॑म्ब॒थ्स॒र ए॒व प्र॑ति तिष्ठति ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

36.2 पूर्णाहुतिः

(TB 3.8.10.5)

पूर्णा॑हु॒ति-मु॒त्त॒मां जु॑होति । सर्वं॑ वै पूर्णा॑हु॒तिः । सर्व॑मे॒वाप्नो॑ति ।
अथो॑ इ॒यं वै पूर्णा॑हु॒तिः । अ॒स्यामे॒व प्र॑तितिष्ठति ॥

(TS 1.5.3.2)

स॒प्त ते॑ अ॒ग्ने स॒मिध॑ स्स॒प्तजि॒ह्वा-स्स॒प्तर्ष॑य-स्स॒प्तधा॑म प्रि॒याणि॑ ।
स॒प्त हो॒त्रा स्स॒प्तधा॑ त्वा यज॑न्ति स॒प्तयो॒नी-रा॑पृ॒णस्वा॑ घृ॒तेन॑ स्वाहा॑ ।
अ॒ग्नये॑ स॒प्तव॑त इ॒दं न॑ मम ॥

---

37 घन मन्त्राः

37.1 मे जीवातुः

(T.S.4.7.3.2)

वाक्यं- मे जीवातुश्च मे, दीर्घायुत्वं च मे, ऽनमित्रं च मे, ऽभयं च मे, सुगं च मे, शयनं च मे, सूषा च मे, सुदिनं च मे ॥

पदम् - मे । जीवातुः । च । मे । दीर्घायुत्वमिति दीर्घायु - त्वम्
(दीर्घायुत्वम्) । च । मे । अनमित्रम् । च । मे । अभयम् । च । मे ।
सुगमिति सु-गम् (सुगम्) । च । मे । शयनम् ( ) । च । मे ।
सूषेति सु - उषा (सूषा) । च । मे ।
सुदिनमिति सु - दिनम् (सुदिनम्) । च । मे ॥

1. मे । जीवातुः । च ।

मे जीवातुर्, जीवातुर् मे, मे जीवातुश्च, च जीवातुर् मे,
मे जीवातुश्च ।

2. जीवातुः । च । मे ।

जीवातुश्च, च जीवातुर्, जीवातु-श्च मे, मे च जीवातुर्, जीवातुश्च मे ।

3. च । मे । (दीर्घायुत्वम्) ।

च मे, मे च, च मे दीर्घायुत्वं, दीर्घायुत्वं मे च, च मे दीर्घायुत्वं ।

---

4. मे॒ । (दी॒र्घायु॒त्वम्) । च॒ ।

मे॒ दी॒र्घायु॒त्वं, दी॒र्घायु॒त्वं मे॑, मे॒ दी॒र्घायु॒त्वं च॑, च॒ दी॒र्घायु॒त्वं मे॑, मे॒ दी॒र्घायु॒त्वं च॑ ।

5. (दी॒र्घायु॒त्वम्) । च॒ । मे॒ ।

दी॒र्घायु॒त्वं च॑, च॒ दी॒र्घायु॒त्वं, दी॒र्घायु॒त्वं च॑ मे॑, मे॒ च॒ दी॒र्घायु॒त्वं, दी॒र्घायु॒त्वं च॑ मे॑ ।

6. (दी॒र्घायु॒त्वम्) ।

दी॒र्घायु॒त्वमि॒ति दी॒र्घायु॒ – त्वं॑ ।

7. च॒ । मे॒ । अ॒न॒मि॒त्रम् ।

च॒ मे॑, मे॒ च॒, च॒ मे॒ ऽन॒मि॒त्र, म॒न॒मि॒त्रं मे॑ च॒, च॒ मे॒ ऽन॒मि॒त्रं ।

8. मे॒ । अ॒न॒मि॒त्रम् । च॒ ।

मे॒-ऽन॒मि॒त्र, म॒न॒मि॒त्रं मे॑, मे॒ ऽन॒मि॒त्रं च॑, चा॒ न॒मि॒त्रं मे॑, मे॒ ऽन॒मि॒त्रं च॑ ।

9. अ॒न॒मि॒त्रम् । च॒ । मे॒ ।

अ॒न॒मि॒त्रं च॑, चा॒ न॒मि॒त्र, म॒न॒मि॒त्रं च॑ मे॑, मे॒ चा॒ न॒मि॒त्र, म॒न॒मि॒त्रं च॑ मे॑ ।

---

10. च॒ । मे॒ । अ॒भय॑म् ।

च॒ मे॒, मे॒ च॒, च॒ मे॒ऽभय॑, म॒भयं॑ मे॒ च॒, च॒ मे॒ ऽभयं॑ ।

11. मे॒ । अ॒भय॑म् । च॒ ।

मे॒ ऽभय॑, म॒भयं॑ मे॒, मे॒ ऽभयं॑ च॒, चा॒ भयं॑ मे॒, मे॒ ऽभयं॑ च॒ ।

12. अ॒भय॑म् । च॒ । मे॒ ।

अ॒भयं॑ च॒, चा॒ भय॑, म॒भयं॑ च॒ मे॒, मे॒ चा॒ भय॑, म॒भयं॑ च॒ मे॒ ।

13. च॒ । मे॒ । (सु॒गम्) ।

च॒ मे॒, मे॒ च॒, च॒ मे॒ सु॒ग॒, सु॒गं॑ मे॒ च॒, च॒ मे॒ सु॒गं॑ ।

14. मे॒ । (सु॒गम्) । च॒ ।

मे॒ सु॒ग॒, सु॒गं॑ मे॒, मे॒ सु॒गं॑ च॒, च॒ सु॒गं॑ मे॒, मे॒ सु॒गं॑ च॒ ।

15. (सु॒गम्) । च॒ । मे॒ ।

सु॒गं॑ च॒, च॒ सु॒ग॒, सु॒गं॑ च॒ मे॒, मे॒ च॒ सु॒ग॒, सु॒गं॑ च॒ मे॒ ।

16. (सु॒गम्) ।

सु॒गमि॑ति सु॒ - गं॑ ।

17. च॒ । मे॒ । श॒यन॑म् ।

च॒ मे॒, मे॒ च॒, च॒ मे॒ श॒यन॑, श॒यनं॑ मे॒ च॒, च॒ मे॒ श॒यनं॑ ।

---

18. मे॑ । शय॑नम् । च॒ ।

मे॑ शय॑नं च॒ शय॑नं मे॑, मे॑ शय॑नं च॒, च॒ शय॑नं मे॑, मे॑ शय॑नं च॒ ।

19. शय॑नम् । च॒ । मे॑ ।

शय॑नं च॒, च॒ शय॑नं च॒, शय॑नं च॒ मे॑, मे॑ च॒ शय॑नं च॒, शय॑नं च॒ मे॑ ।

20. च॒ । मे॑ । (सू॒षा) ।

च॒ मे॑, मे॑ च॒, च॒ मे॑ सू॒षा, सू॒षा मे॑ च॒, च॒ मे॑ सू॒षा ।

21. च॒ । मे॑ । (सू॒षा) । च॒ ।

मे॑ सू॒षा, सू॒षा मे॑, मे॑ सू॒षा च॒, च॒ सू॒षा मे॑, मे॑ सू॒षा च॒ ।

22. (सू॒षा) । च॒ । मे॑ ।

सू॒षा च॒, च॒ सू॒षा, सू॒षा च॒ मे॑, मे॑ च॒ सू॒षा, सू॒षा च॒ मे॑ ।

23. (सू॒षा) ।

सू॒षेति॑ सु॒ - उ॒षा ।

24. च॒ । मे॑ । (सु॒दिन॑म्) ।

च॒ मे॑, मे॑ च॒, च॒ मे॑ सु॒दिन॑, सु॒दिनं॑ मे॑ च॒, च॒ मे॑ सु॒दिनं॑ ।

25. मे॑ । (सु॒दिन॑म्) । च॒ ।

मे॑ सु॒दिन॑, सु॒दिनं॑ मे॑, मे॑ सु॒दिनं॑ च॒, च॒ सु॒दिनं॑ मे॑, मे॑ सु॒दिनं॑ च॒ ।

---

26. (सु॒दि॒न॒म्) । च॒ । मे॒ ।

सु॒दि॒नं॑ च, च सु॒दि॒न॑, सु॒दि॒नं॑ च मे, मे च सु॒दि॒न॑,
सु॒दि॒नं॑ च मे ।

27. (सु॒दि॒न॒म्) ।

सु॒दि॒न॒मि॒ति॑ सु – दि॒नं॑ ।

28. च॒ । मे॒ ।

च॒ मे, मे॒ च, च॒ मे ।

29. मे॒ ।

म इति॑ मे ॥

37.2 मयि मेधां मयि प्रजां

(T.S.3.3.1.2)

वाक्यं – मयि मेधां मयि प्रजां मयि सूर्यो भ्राजो दधातु ॥

पदम् – । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामिति प्र – जाम् (प्रजाम्) ।
मयि । सूर्यः । भ्राजः । दधातु ॥

1. मयि । मेधाम् । मयि ।

मयि मेधां, मेधां मयि, मयि मेधां मयि, मयि मेधां मयि,
मयि मेधां मयि ।

2. मेधाम् । मयि । (प्रजाम्) ।

मेधां मयि, मयि मेधां, मेधां मयि प्रजां, प्रजां मयि मेधां,
मेधां मयि प्रजां ।

3. मयि । (प्रजाम्) । मयि ।

मयि प्रजां, प्रजां मयि, मयि प्रजां मयि, मयि प्रजां मयि,
मयि प्रजां मयि ।

4. (प्रजाम्) । मयि । सूर्यः ।

प्रजां मयि, मयि प्रजां, प्रजां मयि सूर्य, स्सूर्यो मयि प्रजां,
प्रजां मयि सूर्यः ।

---

5. (प्र॒जाम्)

प्र॒जामि॑ति प्र – जां ।

6. म॒यि । सूर्यः॑ । भ्राजः॑ ।

म॒यि सूर्य॑, स्सूर्यो॑ म॒यि, म॒यि सूर्यो॑ भ्राजो॑, भ्राज॑ स्सूर्यो॑ म॒यि,
म॒यि सूर्यो॑ भ्राजः॑ ।

7. सूर्यः॑ । भ्राजः॑ । दधातु॑ ॥

सूर्यो॑ भ्राजो॑, भ्राज॑ स्सूर्य॑, स्सूर्यो॑ भ्राजो॑ दधातु॑, दधातु॑ भ्राज॑
स्सूर्य॑, स्सूर्यो॑ भ्राजो॑ दधातु॑ ।

8. भ्राजः॑ । दधातु॑ ॥

भ्राजो॑ दधातु॑, दधातु॑ भ्राजो॑, भ्राजो॑ दधातु॑ ।

9. दधातु॑ ॥

दधा॑त्विति दधातु॑ ॥

तेज॑स्वी यश॑स्वी ब्र॒ह्मव॑र्चसी स्यामि॑ति । प्रा॒डा होतु॑र्धिष्ण्या दु॒थ्स॑र्पेत् ।

येयं प्रा॒गाद् यश॑स्वती । सामा॑ प्रो॒र्णातु॑ ।

तेज॑सा यश॑सा ब्र॒ह्मव॑र्चसेनेति ।

तेज॑स्व्ये॒व यश॑स्वी ब्र॒ह्मव॑र्चसी भवति ॥

37.3 मारुत मनर्वाणं

(T.S.4.3.13.6)

वाक्यं – मारुतमनर्वाणं रथेशुभं ।

पदम् – मारुतम् । अनर्वाणम् । रथेशुभमिति रथे – शुभम्
(रथेशुभम्) ॥

1. मारुतम् । अनर्वाणम् । (रथेशुभम्) ॥

मारुत मनर्वाण, मनर्वाणं मारुतं, मारुत मनर्वाणं रथेशुभं,
रथेशुभ मनर्वाणं मारुतं, मारुत मनर्वाणं रथेशुभं ।

2. अनर्वाणम् । (रथेशुभम्) ॥

अनर्वाणं रथेशुभं, रथेशुभ मनर्वाण, मनर्वाणं रथेशुभं ।

3. (रथेशुभम्) ॥

रथेशुभमिति रथे – शुभं ॥

अतोतो वा उत्तराणि श्रेयांसि भवन्ति ॥

37.4 सा प्रजां

(T.S.2.6.1.7)

सा प्रजां पशून् यजमानाय प्रजनयति ॥

पदम् – । सा । प्रजामिति प्र – जाम् (प्रजाम्) । पशून् ।
यजमानाय । प्रेति (प्र) । जनयति ॥

1. सा । (प्रजाम्) । पशून् ।

सा प्रजां, प्रजां सा, सा प्रजां पशून्, पशून् प्रजां सा,
सा प्रजां पशून् ।

2. (प्रजाम्) । पशून् । यजमानाय ।

प्रजां पशून्, पशून् प्रजां, प्रजां पशून् यजमानाय,
यजमानाय पशून् प्रजां, प्रजां पशून् यजमानाय ।

3. (प्रजाम्) ।

प्रजामिति प्र – जां ।

4. पशून् । यजमानाय । (प्र) ।

पशून् यजमानाय, यजमानाय पशून्, पशून् यजमानाय प्र,
प्र यजमानाय पशून् पशून् यजमानाय प्र ।

---

5. यज॑मानाय॒ । (प्र) । जन॑यति ॥

यज॑मानाय॒ प्र, प्र यज॑मानाय, यज॑मानाय॒ प्र जन॑यति,
जन॑यति॒ प्र यज॑मानाय॒, यज॑मानाय॒ प्र जन॑यति ।

6. (प्र) । जन॑यति ॥

प्र जन॑यति, जन॑यति॒ प्र, प्र जन॑यति ।

7. जन॑यति ॥

जन॑यतीति॒ जन॑यति ॥

ए॒तेन॒ वै दे॒वा जै॑त्वानि॒ जि॒त्वा । यं का॒मम॒ का॒मय॑न्त॒ तमा॑प्नुवन् ।
यं का॒मं का॒मय॑ते । तमे॒ तेना॑प्नोति ॥

37.5 यस्य पुत्रः

(T.S.1.5.8.5)

यस्य पु॒त्रो जा॒तः स्या॒त् तेज॑ ए॒वास्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं द॑धाति ॥

प॒दम् – । यस्य॑ । पु॒त्रः । जा॒तः । स्या॒त् । तेजः॑ । ए॒व । अ॒स्मिन् ।
ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म – व॒र्च॒सम् (ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम्) । द॒धा॒ति ॥

1. यस्य॑ । पु॒त्रः । जा॒तः ।

यस्य॑ पु॒त्रः, पु॒त्रो यस्य॑, यस्य॑ पु॒त्रो जा॒तो, जा॒तः पु॒त्रो यस्य॑,
यस्य॑ पु॒त्रो जा॒तः ।

2. पु॒त्रः । जा॒तः । स्या॒त् ।

पु॒त्रो जा॒तो, जा॒तः पु॒त्रः, पु॒त्रो जा॒त स॒स्या, थ॒स्या ज्जा॒तः पु॒त्रः,
पु॒त्रो जा॒त स॒स्यात् ।

3. जा॒तः । स्या॒त् । तेजः॑ ।

जा॒त स॒स्या, थ॒स्या ज्जा॒तो, जा॒त स्या॒त् तेज॑, स्तेज॑ स्या ज्जा॒तो,
जा॒त स्या॒त् तेजः॑ ।

4. स्या॒त् । तेजः॑ । ए॒व ।

स्या तेज॑स्ते ज॒स्या थ॒स्यात्तेज॑ ए॒वै व तेज॑स्या थ॒स्यात्तेज॑ ए॒व ।

---

5. तेजः॑ । ए॒व । अ॒स्मिन् ।

तेज॑ ए॒वै व तेज॑, स्तेज॑ ए॒वास्मि॑, न॒स्मिन्ने॒व तेज॑,
स्तेज॑ ए॒वास्मिन् ।

6. ए॒व । अ॒स्मिन् । (ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम्) ।

ए॒वास्मि॑ न॒स्मिन्ने॒व, वै वा॒ऽस्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं,
ब्र॒ह्मव॑र्च॒स म॑स्मिन्ने॒व, वा॒स्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं ।

7. अ॒स्मिन् । (ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम्) । द॒धाति॑ ॥

अ॒स्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं, ब्र॒ह्मव॑र्च॒स म॑स्मिन्, न॒स्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं
द॒धाति॑, द॒धाति॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒स म॑स्मिन्, न॒स्मिन् ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं द॒धाति॑ ।

8. (ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम्) । द॒धाति॑ ॥

ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं द॒धाति॑, द॒धाति॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं, ब्र॒ह्मव॑र्च॒सं द॒धाति॑ ।

9. (ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम्) ।

ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म – व॑र्च॒सं ।

10. द॒धाति॑ ॥

द॒धाती॑ति॒ द॒धाति॑ ॥

ते॒ज॒स्वी॑ य॒श॒स्वी॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी॑ स्या॒मि॒ति॑ ।
प्रा॒डा॒ हो॒तु॒ र्धि॒ष्ण्या॒ दु॒थ्स॒र्पे॑त् ।
ये॒यं प्रा॒गाद् य॒श॒स्व॒ति॑ । सा॒मा प्रो॒र्णो॑तु ।
ते॒ज॒सा॒ य॒श॒सा॒ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒से॒ने॒ति॑ ।
ते॒ज॒स् व्ये॑व य॒श॒स्वी॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी॑ भ॒व॒ति॑ ॥

37.6 ये देवा दिवि भागा

(T.S. 2.4.10.3)

वाक्यं – ये देवा दिवि भागा इति कृष्णा जिनमव धूनीतीम एवास्मै
लोकाः प्रीता अभीष्टा भवन्ति ।

पदम् – । ये । देवाः । दिविभागा इति दिवि – भागाः (दिविभागाः)
। इति । कृष्णाजिनमिति कृष्ण – अजिनम् (कृष्णाजिनम्) ।
अवेति (अव) । धूनीति । इमे । एव । अस्मै । लोकाः । प्रीताः ।
अभीष्टा इत्यभि – इष्टाः (अभीष्टाः) । भवन्ति ॥

1. ये । देवाः । (दिविभागाः) ।

ये देवा, देवा ये, ये देवा दिविभागा, दिविभागा देवा ये,
ये देवा दिविभागाः ।

2. देवाः । (दिविभागाः) । इति ।

देवा दिविभागा, दिविभागा देवा, देवा दिविभागा इतीति दिविभागा
देवा, देवा दिविभागा इति ।

3. (दिविभागाः) । इति । (कृष्णाजिनम्) ।

दिविभागा इतीति दिविभागा, दिविभागा इति कृष्णाजिनं,
कृष्णाजिन मिति दिविभागा, दिविभागा इति कृष्णाजिनं ।

---

4. (दिवि॑भा॒गाः) ।

दिवि॑भा॒गा इति॑ दि॒वि – भा॒गाः ।

5. इति॑ । (कृ॒ष्णा॒जिनम्) । (अ॒व) ।

इति॑ कृ॒ष्णा॒जिनं, कृ॒ष्णा॒जिन॑ मितीति॑ कृ॒ष्णा॒जिन॑ मवाव॑
कृ॒ष्णा॒जिन॑ मितीति॑ कृ॒ष्णा॒जिन॑ मव॑ ।

6. (कृ॒ष्णा॒जिनम्) । (अ॒व) । धू॒नोति॑ ।

कृ॒ष्णा॒जिन॑ मवाव॑ कृ॒ष्णा॒जिनं॑ कृ॒ष्णा॒जिन॑ मव॑ धू॒नोति॑ धू॒नोत्य॑व॑
कृ॒ष्णा॒जिनं॑ कृ॒ष्णा॒जिन॑ मव॑ धू॒नोति॑ ।

7. (कृ॒ष्णा॒जिनम्) ।

कृ॒ष्णा॒जिन॑मिति॑ कृ॒ष्णा – अ॒जिनं॑ ।

8. (अ॒व) । धू॒नोति॑ । इ॒मे ।

अ॒व धू॒नोति॑ धू॒नो॒ त्य॑वाव॑ धू॒नोती॑म॒ इ॒मे धू॒नोत्य॑वाव॑ धू॒नोती॑मे ।

9. धू॒नोति॑ । इ॒मे । ए॒व ।

धू॒नोती॑म॒ इ॒मे धू॒नोति॑ धू॒नोती॑म॒ ए॒वै वे मे॑ धू॒नोति॑ धू॒नोती॑म॒ ए॒व ।

10. इ॒मे । ए॒व । अ॒स्मै ।

इ॒म ए॒वै वे म॑ इ॒म ए॒वास्मा॑ अ॒स्मा ए॒वेम॑ इ॒म ए॒वास्मै॑ ।

---

11. ए॒व । अ॒स्मै । लो॒काः ।

ए॒वास्मा॑ अ॒स्मा ए॒वै वा॒स्मै लो॒का लो॒का अ॒स्मा
ए॒वै वा॒स्मै लो॒काः ।

12. अ॒स्मै । लो॒काः । प्री॒ताः ।

अ॒स्मै लो॒का , लो॒का अ॒स्मा, अ॒स्मै लो॒का प्री॒ताः ,
प्री॒ता लो॒का अ॒स्मा, अ॒स्मै लो॒काः प्री॒ताः ।

13. लो॒काः । प्री॒ताः । (अ॒भीष्टाः) ॥

लो॒काः प्री॒ताः, प्री॒ता लो॒का, लो॒काः प्री॒ता अ॒भीष्टा॑,
अ॒भीष्टाः॑ प्री॒ता लो॒का, लो॒काः प्री॒ता अ॒भीष्टाः॑ ।

14. प्री॒ताः । (अ॒भीष्टाः) ॥ भव॑न्ति ॥

प्री॒ता अ॒भीष्टा॑ अ॒भीष्टाः॑ प्री॒ताः प्री॒ता अ॒भीष्टा॑ भव॑न्ति
भव॑न्त्य॒भीष्टाः॑ प्री॒ताः प्री॒ता अ॒भीष्टा॑ भव॑न्ति ।

15. (अ॒भीष्टाः) ॥ भव॑न्ति ॥

अ॒भीष्टा॑ भव॑न्ति भव॑न्त्य॒भीष्टा॑ अ॒भीष्टा॑ भव॑न्ति ।

16. (अ॒भीष्टाः) ॥

अ॒भीष्टा॑ इत्य॒भि – इ॒ष्टाः ।

---

17. भवन्ति ॥

भवन्तीति भवन्ति ॥

हृदयं यजूंषि पत्न्यश्च । यथावकाशं ग्रहान् ।

यथावकाशं प्रतिग्रहान् लोकं पृणाश्च ।

सर्वाहास्यै ता देवताः प्रीता अभीष्टा भवन्ति ॥

37.7 प्रजामायुर्धनं च

(T.S.1.6.1.1)

प्रजामायुर्धनं च ।

पदम् - । प्रजामिति प्र-जाम् (प्रजाम्) । आयुः । धनम् । च ॥

1. (प्रजाम्) । आयुः । धनम् ।

प्रजा मायुरायुः प्रजां प्रजामायुर्धनं धनमायुः प्रजां प्रजामायुर्धनं ।

2. (प्रजाम्) ।

प्रजामिति प्र - जां ।

3. आयुः । धनम् । च ॥

आयुर् धनं धन मायु रायुर् धनं च च धन मायु रायुर् धनं च ।

4. धनम् । च ॥

धनं च च धनं धनं च ।

5. च ॥

चेति च ॥

पश्यति पुत्रं । पश्यति पौत्रं । प्र प्रजया पशुभिर् मिथुनैर् जायते ।

यस्यैवं विदुषो ऽग्निहोत्रं जुह्वति । य उचैन देवं वेद ॥

37.8 सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः

(T.S.7.5.3.2)

वाक्यं – सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः सन्धिर् दुहे तद् यजमाना स्सर्वान्
कामान् वरुन्धते ॥

पदम् – । सर्वेभ्यः । वै । कामेभ्यः । सन्धिरिति सं – धिः (सन्धिः) ।
दुहे । तत् । यजमानाः । सर्वान् । कामान् । अवेति (अव) । रुन्धते ॥

1. सर्वेभ्यः । वै । कामेभ्यः ।

सर्वेभ्यो वै, वै सर्वेभ्यः, सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः, कामेभ्यो वै
सर्वेभ्यः, सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः ।

2. वै । कामेभ्यः । (सन्धिः) ।

वै कामेभ्यः, कामेभ्यो वै, वै कामेभ्यः स्सन्धि,
स्सन्धिः कामेभ्यो वै, वै कामेभ्यः स्सन्धिः ।

3. कामेभ्यः । (सन्धिः) । दुहे ।

कामेभ्यः स्सन्धि, स्सन्धिः कामेभ्यः, कामेभ्यः सन्धिर् दुहे,
दुहे सन्धिः कामेभ्यः, कामेभ्यः सन्धिर् दुहे ।

---

4. (स॒न्धिः) । दु॒हे । तत् ।

सं॒धिर् दु॒हे, दु॒हे स॒न्धि, स्स॒न्धिर् दु॒हे तत्तद् दु॒हे स॒न्धि,
स्स॒न्धिर् दु॒हे तत् ।

5. (स॒न्धिः) ।

स॒न्धिरि॒ति सं – धिः ।

6. दु॒हे । तत् । यज॑मानाः ।

दु॒हे तत्तद् दु॒हे , दु॒हे तद् यज॑माना, यज॑माना स्तद् दु॒हे,
दु॒हे तद् यज॑मानाः ।

7. तत् । यज॑मानाः । सर्वा॑न् ।

तद् यज॑माना, यज॑माना स्तत्, तद् यज॑माना स्सर्वा॑न्,
थ्सर्वा॑न् यज॑माना स्तत्, तद् यज॑माना स्सर्वा॑न् ।

8. यज॑मानाः । सर्वा॑न् । कामा॑न् ।

यज॑मानाः सर्वा॑न्, थ्सर्वा॑न् यज॑माना, यज॑मानाः सर्वा॑न् कामा॑न् ,
कामा॑न् थ्सर्वा॑न् यज॑माना, यज॑मानाः सर्वा॑न् कामा॑न् ।

---

9. सर्वा॑न् । कामा॑न् । (अ॒व) ।

सर्वा॑न् कामा॑न्, कामा॑न् थ्सर्वा॑न्, थ्सर्वा॑न् कामा॑न् वा॒व कामा॑न्
थ्सर्वा॑न् थ्सर्वा॑न् कामा॑न्वा॒व ।

10. कामा॑न् । (अ॒व) । रु॒न्ध॒ते ॥

कामा॑न् वा॒व कामा॑न्, कामा॑न् व रु॒न्ध॒ते रु॒न्ध॒तेऽव कामा॑न्
कामा॑न् व रु॒न्ध॒ते ।

11. (अ॒व) । रु॒न्ध॒ते ॥

अ॒व रु॒न्ध॒ते रु॒न्ध॒तेऽवा॒वरु॒न्ध॒ते ।

12. रु॒न्ध॒ते ॥

रु॒न्ध॒त इति रु॒न्ध॒ते ॥

सा॒ंग्र॒ह॒ण्येष्ट्या॑ यज॒ते । इ॒मां ज॒न॒तां॑ सं॒गृ॒ह्णा नी॒ति ।

द्वा॒द॒शा र॒त्नी र॒श॒ना भ॒व॒ति । द्वा॒द॒श मा॒सा स्स॒म्व॑त्स॒रः ।

स॒म्व॑त्स॒र मे॒वा व॒रु॒न्धे । मौ॑जी भ॒व॒ति । ऊ॒र्ग्वे मु॒ञ्चाः॑ ।

ऊ॒र्ज मे॒वा व॒रु॒न्धे । चि॒त्रा न॒क्ष॒त्रं भ॒व॒ति । चि॒त्रं वा॑ ए॒तत् क॒र्म ।

य॒द॒श्च॒मे॒ध स्स॒मृ॒द्ध्यै ॥

37.9 पु॒ष्टिं॑ ध॒त्तः॑

(T.S.2.1.9.4)

पु॒ष्टिं॑ ध॒त्तः॑ पु॒ष्य॑ति प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ ॥

प॒दम् - । पु॒ष्टिम् । ध॒त्तः॑ । पु॒ष्य॑ति । प्र॒जये॑ति प्र - जया॑ (प्र॒जया॑) ।
प॒शुभि॑रिति प॒शु - भिः॑ (प॒शुभिः॑) ॥

1. पु॒ष्टिम् । ध॒त्तः॑ । पु॒ष्य॑ति ।

पु॒ष्टिं॑ ध॒त्तो, ध॒त्तः॑ पु॒ष्टिं॑, पु॒ष्टिं॑ ध॒त्तः॑ पु॒ष्य॑ति, पु॒ष्य॑ति ध॒त्तः॑ पु॒ष्टिं॑,
पु॒ष्टिं॑ ध॒त्तः॑ पु॒ष्य॑ति ।

2. ध॒त्तः॑ । पु॒ष्य॑ति । (प्र॒जया॑) ।

ध॒त्तः॑ पु॒ष्य॑ति, पु॒ष्य॑ति ध॒त्तो, ध॒त्तः॑ पु॒ष्य॑ति प्र॒जया॑, प्र॒जया॑ पु॒ष्य॑ति
ध॒त्तो, ध॒त्तः॑ पु॒ष्य॑ति प्र॒जया॑ ।

3. पु॒ष्य॑ति । (प्र॒जया॑) । (प॒शुभिः॑) ।

पु॒ष्य॑ति प्र॒जया॑, प्र॒जया॑ पु॒ष्य॑ति, पु॒ष्य॑ति प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑,
प॒शुभिः॑ प्र॒जया॑ पु॒ष्य॑ति, पु॒ष्य॑ति प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ ।

4. (प्र॒जया॑) । (प॒शुभिः॑) ।

प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑, प॒शुभिः॑ प्र॒जया॑, प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ ।

---

5. (प्र॒जया॑) ।

प्र॒जये॑ति प्र – जया॑ ।

6. (प॒शुभिः॑) ।

प॒शुभि॑रिति प॒शु – भिः॑ ॥

पु॒ष्ट्यै॑ वा ए॒तद् रू॒पं । यद॒जा । त्रि॒सम्॑व॒त्स॒र-स्या॒न्यान्
प॒शून् परि॑ प्र॒जाय॑ते । ब॒स्ता॒जिन॑ म॒द्ध्य॑व रो॒हति॑ ।
पु॒ष्ट्या॑मे॒व प्र॒जन॑ने प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ ॥

37.10 ता विष्णो पाहि

(T.S.1.1.11.2)

वा॒क्यं – ता॑ वि॒ष्णो पा॒हि पा॒हि य॒ज्ञं पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि मां
य॒ज्ञ॑नि॒यं ॥

प॒दम् – ताः । वि॒ष्णो इति॑ । पा॒हि । पा॒हि । य॒ज्ञम् । पा॒हि ।
य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ – प॒तिम् (य॒ज्ञप॑तिम्) । पा॒हि । मा॒म् ।
य॒ज्ञ॑नि॒यमि॒ति य॒ज्ञ – नि॒यम् (य॒ज्ञ॑नि॒यम्) ॥

1. ताः । वि॒ष्णो । पा॒हि ।

ता वि॒ष्णो, वि॒ष्णो ता॒स्ता वि॒ष्णो पा॒हि पा॒हि वि॒ष्णो
ता॒स्ता वि॒ष्णो पा॒हि ।

2. वि॒ष्णो । पा॒हि । पा॒हि ।

वि॒ष्णो पा॒हि, पा॒हि वि॒ष्णो, वि॒ष्णो पा॒हि पा॒हि, पा॒हि पा॒हि वि॒ष्णो,
वि॒ष्णो पा॒हि पा॒हि ।

3. वि॒ष्णो इति॑ ।

वि॒ष्णो इति॑ – वि॒ष्णो ।

---

4. पा॒हि । पा॒हि । य॒ज्ञम् ।

पा॒हि पा॒हि, पा॒हि पा॒हि, पा॒हि पा॒हि य॒ज्ञं, य॒ज्ञं पा॒हि पा॒हि,
पा॒हि पा॒हि य॒ज्ञं ।

5. पा॒हि । य॒ज्ञम् । पा॒हि ।

पा॒हि य॒ज्ञं, य॒ज्ञं पा॒हि, पा॒हि य॒ज्ञं पा॒हि, पा॒हि य॒ज्ञं पा॒हि,
पा॒हि य॒ज्ञं पा॒हि ।

6. य॒ज्ञम् । पा॒हि । (य॒ज्ञप॑तिम्) ।

य॒ज्ञं पा॒हि, पा॒हि य॒ज्ञं, य॒ज्ञं पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं, य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि य॒ज्ञं,
य॒ज्ञं पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं ।

7. पा॒हि । (य॒ज्ञप॑तिम्) । पा॒हि ।

पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं, य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि, पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि,
पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि, पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि ।

8. (य॒ज्ञप॑तिम्) । पा॒हि । मा॒म् ।

य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि, पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं, य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि मां, मां पा॒हि
य॒ज्ञप॑तिं, य॒ज्ञप॑तिं पा॒हि मां ।

---

9. (य॒ज्ञप॑तिम्) ।

य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ – प॒तिं ।

10. पा॒हि । मा॒म् । (य॒ज्ञनि॑यम्) ॥

पा॒हि मां, मां पा॒हि, पा॒हि मां य॒ज्ञनि॑यं, य॒ज्ञनि॑यं मां पा॒हि,
पा॒हि मां य॒ज्ञनि॑यं ।

11. मा॒म् । (य॒ज्ञनि॑यम्) ॥

मां य॒ज्ञनि॑यं, य॒ज्ञनि॑यं मां, मां य॒ज्ञनि॑यं ।

12. (य॒ज्ञनि॑यम्) ॥

य॒ज्ञनि॑यमि॒ति य॒ज्ञ – नि॒यं ॥

ता वि॒ष्णो पा॒हीत्या॑ह । य॒ज्ञोवै वि॒ष्णुः । य॒ज्ञस्य॑तृ॒तै ॥

पा॒हि य॒ज्ञं पा॒हि य॒ज्ञप॑तिं पा॒हिमां य॒ज्ञनि॑यमि॒त्याह॑ ।

य॒ज्ञाय॑ य॒जमा॑नाया॒त्मने॑ ॥ तेभ्य॑ ए॒वाशि॑ष॒ मा शा॒स्तेना॑त्यै ॥

37.11 आशिषमेवै तामा शास्ते

(T.S.1.5.7.6, T.S.1.5.8.4, T.S.1.7.3.4, T.S.6.1.1.9 etc.)

वाक्यं – आशिष॑ मे॒ वै॒ तामा॑ शास्ते॑ ॥

पदम् – । आशिष॑मित्या॑ – शिषम्॑ (आशिषम्) । ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति॑
(आ) । शास्ते॑ ॥

1. (आशिषम्) । ए॒व । ए॒ताम् ।

आशिष॑मे॒ वै वाशिष॑ माशिष॑मे॒ वैता॑ मे॒ता मे॒वाशिष॑ माशिष॑ मे॒ वैतां॑ ।

2. (आशिषम्)

आशिष॑मित्या॑ – शिषं॑ ।

3. ए॒व । ए॒ताम् । (आ) ।

ए॒ वै ता॑ मे॒ता मे॒ वै वै ता॑ मै ता॑ मे॒ वै वै ता॑ मा ।

4. ए॒ताम् । (आ) । शास्ते॑ ॥

ए॒ता मैता॑ मे॒ता मा॑ शास्ते॑ शास्त॑ ऐता॑ मे॒ता मा॑ शास्ते॑ ।

5. (आ) । शास्ते॑ ॥

आशास्ते॑ शास्त॑ आशास्ते॑ ।

6. शास्ते॑ ॥

शास्त॑ इति॑ शास्ते॑ ॥

37.12 ए॒वास्मिन्नायु॑र् दधति

(T.S.2.3.11.5)

वाक्यं – त ए॒वास्मिन्नायु॑र् दधति॑ सर्व॑मायुरेति॑ ॥

प॒दम् – ते॑ । ए॒व । अ॒स्मिन् । आ॒युः । द॒धति॑ । सर्व॑म् ।
आ॒युः । ए॒ति ॥

1. ते॑ । ए॒व । अ॒स्मिन् ।

त ए॒वै व ते॑ त ए॒वास्मिन्ना॑ स्मिन्ने॒ व ते॑ त ए॒वास्मिन् ।

2. ए॒व । अ॒स्मिन् । आ॒युः ।

ए॒वास्मिन्ना॑ स्मिन्ने॒ वै वास्मिन्नायु॑रायु॑ रस्मिन्ने॒ वै वास्मिन्नायुः॑ ।

3. अ॒स्मिन् । आ॒युः । द॒धति॑ ।

अ॒स्मिन्नायु॑रायु॑ रस्मिन्ना॑ स्मिन्नायु॑र् दधति॑ दध॒त्यायु॑ रस्मिन्ना॑
मिन्नायु॑र् दधति॑ ।

4. आ॒युः । द॒धति॑ । सर्व॑म् ।

आ॒युर् दधति॑ दध॒त्या यु॑रायु॑र् दधति॑ सर्व॑ꣳ सर्व॑ दध॒त्या यु॑रायु॑र्
दधति॑ सर्व॑म् ।

---

5. द॒ध॒ति॒ । स॒र्व॑म् । आ॒युः॑ ।

द॒ध॒ति॒ स॒र्व॑ꣳ, स॒र्व॑ द॒ध॒ति॒, द॒ध॒ति॒ स॒र्व॑मा॒यु॒, रा॒यु॒स्स॒र्व॑ द॒ध॒ति॒,
द॒ध॒ति॒ स॒र्व॑मा॒यु॒ ।

6. स॒र्व॑म् । आ॒युः॑ । ए॒ति॒ ॥

स॒र्व॑ मा॒यु॒, रा॒यु॒ स्स॒र्व॑ꣳ, स॒र्व॑मा॒यु॒रे॒त्ये॒ त्या॒यु॒ स्स॒र्व॑ꣳ,
स॒र्व॑मा॒यु॒रे॒ति॒ ।

7. आ॒युः॑ । ए॒ति॒ ॥

आ॒यु॒रे॒त्ये॒ त्या॒यु॒ रा॒यु॒रे॒ति॒ ।

8. ए॒ति॒ ॥

ए॒ती॒त्ये॒ति॒ ॥

37.13 शतमानं भवति

(T.S.2.3.11.5,T.S.3.2.6.3)

वाक्यं – शतमानं भवति शतायुः पुरुषश्शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये
प्रतिष्ठति ॥

पदम् – । शतमानमिति शत – मानम् (शतमानम्) । भवति ।
शतायुरिति शत – आयुः (शतायुः) । पुरुषः । शतेन्द्रिय इति
शत – इन्द्रियः (शतेन्द्रियः) । आयुषि । एव । इन्द्रिये ।
प्रतीति (प्रति) । तिष्ठति ।

1. (शतमानम्) । भवति । (शतायुः) ।

शतमानं भवति, भवति शतमानं, शतमानं भवति शतायुः,
श्शतायुर् भवति शतमानं, शतमानं भवति शतायुः ।

2. (शतमानम्) ।

शतमानमिति शत – मानं ।

3. भवति । (शतायुः) । पुरुषः ।

भवति शतायुः, श्शतायुर् भवति, भवति शतायुः पुरुषः,
पुरुषश्शतायुर् भवति, भवति शतायुः पुरुषः ।

---

4. (श॒तायुः॑) । पु॒रुषः॑ । (श॒तेन्द्रि॑यः) ।

श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑, पु॒रुष॑ श॒तायुः॑, श॒तायुः॑ पु॒रुष॑ श॒तेन्द्रि॑य,
श॒तेन्द्रि॑यः पु॒रुष॑ श॒तायुः॑, श॒तायुः॑ पु॒रुष॑ श॒तेन्द्रि॑यः ।

5. (श॒तायुः॑) ।

श॒तायु॑रिति श॒त – आ॒युः॑ ।

6. पु॒रुषः॑ । (श॒तेन्द्रि॑यः) । आ॒युषि॑ ।

पु॒रुष॑ श॒तेन्द्रि॑य, श॒तेन्द्रि॑यः पु॒रुषः॑, पु॒रुष॑ श॒तेन्द्रि॑य
आ॒युष्या॑ यु॒षि श॒तेन्द्रि॑यः पु॒रुषः॑, पु॒रुष॑ श॒तेन्द्रि॑य आ॒युषि॑ ।

7. (श॒तेन्द्रि॑यः) । आ॒युषि॑ । ए॒व ।

श॒तेन्द्रि॑य आ॒युष्या॑यु॒षि श॒तेन्द्रि॑य, श॒तेन्द्रि॑य आ॒युष्ये॑ वैवा॒युषि॑
श॒तेन्द्रि॑य श॒तेन्द्रि॑य आ॒युष्ये॑व ।

8. (श॒तेन्द्रि॑यः) ।

श॒तेन्द्रि॑य इति श॒त – इन्द्रि॑यः ।

9. आ॒युषि॑ । ए॒व । इन्द्रि॑ये ।

आ॒युष्ये॑ वै वा॒युष्या॑यु॒ष्येवेन्द्रि॑य इन्द्रि॑य ए॒वायु॑ष्यायु॒ष्येवेन्द्रि॑ये ।

---

10. ए॒व । इ॒न्द्रि॒ये । (प्र॒ति) ।

ए॒वेन्द्रि॒य इ॒न्द्रि॒य ए॒वैवेन्द्रि॒ये प्र॒ति प्र॒तीन्द्रि॒य ए॒वैवेन्द्रि॒ये प्र॒ति ।

11. इ॒न्द्रि॒ये । (प्र॒ति) । ति॒ष्ठति॒ ।

इ॒न्द्रि॒ये प्र॒ति प्र॒तीन्द्रि॒य इ॒न्द्रि॒ये प्र॒ति ति॒ष्ठति॒ ति॒ष्ठति॒ प्र॒तीन्द्रि॒य
इ॒न्द्रि॒ये प्र॒ति ति॒ष्ठति॒ ।

12. (प्र॒ति) । ति॒ष्ठति॒ ।

प्र॒ति ति॒ष्ठति॒ ति॒ष्ठति॒ प्र॒ति प्र॒ति ति॒ष्ठति॒ ।

13. ति॒ष्ठति॒ ।

ति॒ष्ठतीति॒ ति॒ष्ठति॒ ॥

37.14 वै प्रजा

(T.S.6.5.2.3)

वाक्यं – वै प्रजाः प्रजास्वेवायुर् दधाति ॥

पदम् – वै । प्रजा इति प्र – जाः (प्रजाः) ।

प्रजास्विति प्र – जासु (प्रजासु) । एव । आयुः । दधाति ॥

1. वै । (प्रजाः) । (प्रजासु) ।

वै प्रजाः प्रजा वै वै प्रजाः प्रजासु प्रजासु प्रजा वै
वै प्रजाः प्रजासु ।

2. (प्रजाः) । (प्रजासु) । एव ।

प्रजाः प्रजासु प्रजासु प्रजाः प्रजाः प्रजास्वेवै व प्रजासु प्रजाः
प्रजाः प्रजास्वेव ।

3. (प्रजाः) ।

प्रजा इति प्र – जाः ।

4. (प्रजासु) । एव । आयुः ।

प्रजास्वेवै व प्रजासु प्रजास्वे वायुरायुरेव प्रजासु प्रजास्वेवायुः ।

5. (प्रजासु) ।

प्रजास्विति प्र – जासु ।

---

6. ए॒व । आ॒युः । द॒धा॒ति ॥

ए॒वा॒यु॒रा॒य॒रे॒वै वा॒युर् द॒धा॒ति द॒धा॒त्या॒यु॒रे॒वै वा॒युर् द॒धा॒ति ।

7. आ॒युः । द॒धा॒ति ॥

आ॒युर् द॒धा॒ति द॒धा॒त्या॒यु॒रा॒युर् द॒धा॒ति ।

8. द॒धा॒ति ॥

द॒धा॒ती॒ति द॒धा॒ति ॥

---

38 आशीर्वाद मन्त्राः

These Asheervada Mantras are not continuous Mantras, (and not appearing one after the other), in Veda Texts but are consolidated from various places. For convenience purpose, these Mantras are given in a serial order as they are normally chanted. The Order of chanting may vary and the student needs to follow that order as is chanted in that function.

No Ref available for 1, Ref TS 5.4.12.3 for 2 / TB 3.1.2.1 for 3 / TS 2.4.14.1 for 4 / TB 1.3.7.8 for 5 / RV 10.85.33 / EAK 1.9.5 for 6 / RV 10.85.45 / EAK 1.4.6 for 7 / R V Kh 7.5.9.2 for 8 / TB 3.10.1.1 for 9 / TS 7.5.18.1 for 10 / TB 3.8.5.3 for 11 / TS 1.3.14.5 + TA. 2.5.1 for 12 / TB 3.12.5.5 for 13.

न तत्र सूर्यो॑ भाति॑ न चन्द्र॑तार॒कं॒ नेमा॑ विद्युतो॑ भान्ति॑ कुतो॑यम॒ग्निः॒ ।
तमेव॑ भान्त॑ मनु॑ भाति॑ सर्वं॑ तस्य॑ भासा॑ सर्वमिदं॑ विभाति॑ ॥ 1

पर्या॑प्त्या॒ अन॑न्तरायाय॑ सर्व॑स्थो-मोति॑ रात्र॑ उत्तम॑ मह॑भवति॑
(मह॑द्भवति) सर्व॑स्याप्त्यै॑ सर्व॑स्य॒ जित्यै॑ सर्व॑मेव॒ तेना॑प्नोति॑ सर्वं॑
जयति॑ ॥ 2

ऋद्॑ध्यास्म॑ ह॒व्यैर् नम॑सोप॒ सद्य॑ । मि॒त्रं दे॒वं मि॒त्रधे॑यन्नो अस्तु॑ ।
अनु॑राधान्. ह॒विषा॑ वर्द्ध॑यन्तः । श॒तज्जी॑वेम॒ शर॑द॒ स्सवी॑राः ॥ 3

नवो॑नवो भवति॑ जाय॑मानोऽ॒ह्नाङ्के॑तु-रुष॑सा॒ मेत्य॑ग्रे ।
भा॒गं दे॒वेभ्यो॑ वि॒दधा॑त्यायन् प्र चन्द्र॑मा-स्थि॑रति दी॒र्घमा॑युः ॥ 4

श॒त॒मा॒नं॑ भ॒वति॑ श॒ता॒युः॑ पु॒रु॒ष॒श्श॒ते॒न्द्रि॒य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॒ये॒ प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ ॥ 5

सु॒म॒ङ्ग॒ली॒रि॒यं॑ व॒धू॒रि॒मा॒ꣳ स॒मे॒त॒ प॒श्य॒त ।
सौ॒भा॒ग्य॑ म॒स्यै॑ द॒त्वा॒ या॒था॒स्तं॑ वि॒ प॒रे॒तन॑ ॥ 6

इ॒मा॒म् त्वमि॑न्द्र मी॒ड्व॒ स्सु॒पु॒त्रा॒ꣳ सु॒भ॒गां॑ कुरु ।
द॒शा॒स्यां॑ पु॒त्रा॒ना॒धे॒हि॒ प॒ति॒मे॒का॒द॒शं॑ कृ॒धि ॥ 7

य॒श॒स्करं॑ ब॒ला॒व॒न्तं॑ प्र॒भु॒त्वं॑ तमे॒व रा॒जा॒धि॒ प॒ति॒र्ब॒भू॒व ।
सङ्की॑र्ण॒ ना॒गाश्च॒प॒ति॒र् न॒रा॒णां॑ सु॒म॒ङ्ग॒ल्यं॑ स॒त॒तं॑ दी॒र्घ॒मा॒युः॑ ॥ 8

सं॒ज्ञा॒नं॑ वि॒ज्ञा॒नं॑ प्र॒ज्ञा॒नं॑ जा॒न॒द॒भि॒ जा॒न॒त् ।
सङ्क॑ल्प॒मा॒नं॑ प्र॒क॒ल्प॒मा॒न॒मु॒प॒क॒ल्प॒मा॒न॒मु॒प॒क्लृ॒प्तं॑ क्लृ॒प्तं॑ ।
श्रे॒यो व॒सी॒य आ॒य॒थ् सं॒भू॒तं॑ भू॒तं॑ ।

चि॒त्रः के॒तुः॑ प्र॒भा॒ना॒भा॒न् थ्सं॒भा॒न् ।
ज्यो॑तिष्मा॒ꣳ स्ते॒ज॒स्वा॒ना॒त॒प॒ꣳ स्त॒प॒न्न॒भि॒त॒प॒न् ।
रो॒च॒नो॑ रो॒च॒मा॒न॒श्शो॒भ॒न॒श्शो॒भ॒मा॒नः॑ क॒ल्या॒णः॑ ॥ 9

आ॒ब्र॒ह्मन् ब्रा॒ह्म॒णो ब्र॒ह्म॒वर्च॒सी जा॒यता॒माऽस्मिन् रा॒ष्ट्रे रा॒ज॒न्य इ॒ष॒व्य-
 शू॒रो म॒हा॒रथो जा॒यतां॑ दो॒ग्ध्री धे॒नुर् वो॒डाऽन॒ड्वा ना॒शु स्स॒प्तिः
 पु॒रन्धि॒र्योषा जि॒ष्णू रथे॒ष्टा स्स॒भेयो यु॒वाऽऽस्य॑ यज॒मान॒स्य वी॒रो
 जा॒यतां॑ नि॒का॒मेनि॒का॒मे नः प॒र्जन्यो॑ व॒र्षतु॑ फ॒लि॒न्यो न ओष॑धयः
 प॒च्यन्तां॑ यो॒गक्षे॒मो नः क॒ल्पतां॑ ॥ 10

ब॒हु॒ग्वै ब॒ह्व॒श्वायै॑ ब॒ह्व॒जा॒वि॒कायै॑ । ब॒हु॒व्री॒हिय॒वायै॑ ब॒हु॒मा॒ष॒ति॒लायै॑ ।
 ब॒हु॒हि॒र॒ण॒यायै॑ ब॒हु॒ह॒स्ति॒कायै॑ । ब॒हु॒दा॒स॒पू॒रु॒षायै॑ र॒यि॒म॒त्यै पु॒ष्टि॒म॒त्यै ।
 ब॒हु॒रा॒य॒स्पो॒षायै॑ रा॒जा॒स्तु ॥ 11

आ॒यु॒ष्टे वि॒श्वतो॑ द॒ध॒द॒य म॒ग्नि॒र्व॒रे॒ण्यः ।
 पु॒न॒स्ते प्रा॒ण आ॒ यति॑ (or आ॒ या॒ति) प॒रा॒य॒क्ष्मं सु॒वामि॑ ते ।
 आ॒यु॒र्दा अ॒ग्ने ह॒वि॒षो जु॒षा॒णो घृ॒त॒प्र॒ती॒को घृ॒त॒यो॒नि॒रे॒धि ।
 घृ॒तं पी॒त्वा म॒धु चा॒रु ग॒व्यं पि॒ते॒व पु॒त्र॒म॒भि-र॒क्ष॒ता॒दि॒मं ॥ 12

पु॒र॒स्ताद् द॒श॒हो॒तार॑-मु॒द॒ञ्च-मु॒प॒द॒धा॒ति या॒वत्प॒दं ।
 हृ॒द॒यं य॒जु॒षी प॒त्यौ च॑ । द॒क्षि॒ण॒तः प्रा॒ञ्च-ञ्च॒तुर् हो॒तारं॑ ।
 प॒श्चा॒दु॒द॒ञ्चं प॒ञ्च॒हो॒तारं॑ । उ॒त्तर॒तः प्रा॒ञ्च ष॒ड्हो॒तारं॑ ।

उ॒परि॑ष्ठात् प्रा॒ञ्च॑ꣳ स॒प्त॒हो॑तारं । हृ॒द॒यं॑ य॒जूꣳषि॑ प॒त्न्यै॑श्च ।
य॒था॒व॒का॒शं॑ ग्र॒हान् । य॒था॒व॒का॒शं॑ प्र॒ति॒ग्र॒हान् लो॒कं पृ॒णाश्च॑ ।
स॒र्वा हा॒स्यै॒ता दे॒वताः॑ प्री॒ता अ॒भी॒ष्टा भ॑वन्ति ॥ 13

38.1 आरण्यके द्वितीयप्रश्नः प्रथम दशिनि

TA 2.1.1

सह॑ वै दे॒वानां॑ चा॒सुरा॑णां च य॒ज्ञौ प्र॑त॒तावा॑स्तां वय॑ꣳ स्व॒र्गं
ँलोक॑मै॒ष्यामो॑ वय॑मै॒ष्याम॑ इति॒ तेऽसुरा॑-स्सन्न॒ह्य सह॑सै॒वाच॑रन्
ब्र॒ह्मच॑र्येण तप॑सै॒व दे॒वास्ते॑ ऽसुरा॑ अमु॒ह्यꣳस्ते॑ न प्रा॒जान॑ꣳस्ते
परा॑भवन्ते न स्व॒र्गं ँलोक॑-मा॒यन् प्र॑सृ॒तेन॑ वै य॒ज्ञेन॑ दे॒वाः स्व॒र्गं
ँलोक॑-मा॒यन्न॑प्रसृ॒तेना॑सुरान् परा॑ऽभावयन् प्रसृ॒तो ह॒वै
य॒ज्ञोप॑वीति॒नो य॒ज्ञो ऽप्र॑सृ॒तो ऽनु॑पवीति॒नो
यत् किञ्च॑ ब्रा॒ह्मणो॑ य॒ज्ञोप॑वीत्यधी॒ते य॒जत॑ ए॒व तत्तस्मा॑-
ध्य॒ज्ञोप॑वीत्यै॒वाधी॑यीत या॒जये॑द्य॒जेत॑वा य॒ज्ञस्य॑ प्रसृ॒त्या अ॒जिनं॑
ँवा॒सो वा दक्षि॑णत॒ उप॑वीय दक्षि॒णं बा॒हु-मु॑द्धरतेऽ॒व ध॑त्ते स॒व्यमि॑ति
य॒ज्ञोप॑वीतमे॒तदे॒व वि॑परीतं प्राची॒नावी॑तꣳ सँ॒वीतं॑ मा॒नुषं॑ ॥ 14

38.2 आरण्यके द्वितीयप्रश्नः द्वितीय दशिनि

TA 2.2.1

रक्षा॑ऽसि॒ ह॒वा॒ पु॒रोऽनु॒वा॒के॒ तपो॑ग्र-मतिष्ठन्त॒ तान् प्र॒जाप॑तिर्-
व॒रेणो॑पा मन्त्रयत॒ तानि॒ वर॑मवृणी-तादित्यो नो योद्धा इति॒ तान्
प्र॒जाप॑ति-रब्रवीद्योधयध्व-मिति॒ तस्मा॑दुत्तिष्ठन्त॒ ह॒वा॒ तानि॒
रक्षा॑ऽस्यादित्यं योधयन्ति॒ याव॑दस्त-मन्वगात्तानि॒ ह॒वा॒ ए॒तानि॒
रक्षा॑ऽसि॒ गाय॑त्रियाऽभिमन्त्रि॒ तेनां॑ भ॒सा शाँ॑म्यन्ति॒ तदु॑ह॒वा ए॒ते
ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नः॒ पू॒र्वा॒भि॒मु॒खाः॒ संध्या॑यां गायत्रियाऽभिमन्त्रिता॒ आप॑
ऊ॒र्ध्वं वि॑क्षिपन्ति॒ ता ए॒ता आ॒पो व॒ज्रीभू॑त्वा तानि॒ रक्षा॑ऽसि॒
म॒न्देहा॑ऽरुणे द्वी॒पे प्र॑क्षिपन्ति॒ यत् प्र॑दक्षिणं प्रक्रमन्ति॒ तेन॑
पा॒प्मान॑-मवधून्वन्त्युद्यन्त-मस्तं॒ यन्त॑मादित्यमभिध्यायन् कुर्वन्-
ब्रा॒ह्म॒णो वि॒द्वान्-थ्स॒कलं॑ भ॒द्रम॑श्नुते॒ ऽसा॒वादि॒त्यो ब्र॒ह्मेति॑ ब्रह्मैव सन्
ब्र॒ह्मा॒प्येति॑ य ए॒वं वै॑द ॥ 15

38.3 नारायणोपनिषत्

This is a separate upanishad and is different from “Maha Narayanopanishad”. Atharva Rishi who has seen Lord Narayana has conveyed his direct experience in poetic form through “Narayana Upanishad”. It is also called “Narayana Atharva Sheersham” by Scholars.

(No Definite Source available)

ओं । सह ना ववतु । सह नौ भुनक्तु । सह वीर्यं करवावहै ।

तेजस्वि नावधीतमस्तु मा विद्विषावहैः ।

ओं शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ओं अथ पुरुषो ह वै नारायणोऽ कामयत प्रजाः सृजेयेति ।

नारायणात् प्राणो जायते । मनः सर्वेन्द्रियाणि च ।

खं वायुर्-ज्योति-रापः पृथिवी विश्वस्य धारिणी ।

नारायणात् ब्रह्मा जायते । नारायणात् रुद्रो जायते ।

नारायणा-दिन्द्रो जायते । नारायणात् प्रजापतयः प्रजायन्ते ।

नारायणात् द्वादशा-दित्या रुद्रा वसव-स्सर्वाणि च छन्दांसि ।

नारायणादेव समुत्-पद्यन्ते । नारायणे प्रवर्तन्ते । नारायणे प्रलीयन्ते ।

ओं । अथ नित्यो नारायणः । ब्रह्मा नारायणः ।

शिवश्च नारायणः । शक्रश्च नारायणः । द्यावा-पृथिव्यौ च नारायणः ।

कालश्च नारायणः । दिशश्च नारायणः । ऊर्ध्वश्च नारायणः ।

अधश्च नारायणः । अन्तर्बहिश्च नारायणः ।

नारायण एवेदं सर्वं ॥ यत् भूतं यच्च भव्यं ॥

निष्कलो निरञ्जनो निर्विकल्पो निराख्यातः शुद्धो देव एको नारायणः ।

न द्वितियोऽस्ति कश्चित् । य एवं वेद ।

स विष्णुरेव भवति स विष्णुरेव भवति ।

ओमित्यग्रे व्याहरेत् । नम इति पश्चात् ।

नारायणाये-त्युपरिष्ठात् । ओमित्येकाक्षरं ।

नम इति द्वे अक्षरे । नारायणायेति पञ्चाक्षराणि ।

एतद्वै नारायणस्या-ष्टाक्षरं पदं ।

यो ह वै नारायणस्या-ष्टाक्षरं पद-मद्ध्येति ।

अनपब्रुव-स्सर्व-मायुरेति । विन्दते प्राजापत्यं रायस्पोषं गौपत्यं ।

ततोऽमृतत्व-मश्नुते ततोऽमृतत्व-मश्नुत इति । य एवं वेद ।

प्रत्य॒गान॑न्दं ब्र॒ह्मपु॑रुषं प्र॒णव॑ स्वरू॒पं । अ॒कार॑ उ॒कार॑ म॒कार॑ इति ।
ताने॑क॒था स॑मभर॒त्त-दे॑त॒दोमि॑ति ।
युमु॑क्त्वा मु॒च्यते॑ यो॒गी ज॑न्म सं॒सार-ब॑न्धनात् ।
ओं न॑मो ना॒राय॑णायेति मन्त्रोपा॒सकः॑ ।
वैकु॑ण्ठ भुवन-लो॒कं ग॑मिष्यति ।
तदि॑दं परं पुण्ड॒रीकं॑ वि॒ज्ञान॑-घनं । तस्मा॑त् तदि॒दाव॑न् मा॒त्रं ।
ब्र॒ह्मण्यो॑ दे॒वकी॑पु॒त्रो ब्र॒ह्मण्यो॑ मधु॒सूद॑नो । सर्व॑ भू॒तस्थ॑मे॒कं ना॒राय॑णं ।
का॒रण॑रूपम॒कार॑ परब्र॒ह्मो॑ । ए॒तद॑थर्व शिरो॒योऽधी॑ते ।
प्रा॒तर॒धीया॑नो रा॒त्रिकृ॑तं पापं नाश॒यति॑ ।
सा॒य॒म॒धीया॑नो दि॒वस॑कृ॒तं पा॑पं नाश॒यति॑ ।
मा॒द्ध्य॑न्दिन-मा॒दित्य॑भि-मु॒खोऽधी॑यानः ।
पञ्च॑-पा॒तको॑-पपा॒तका॑त् प्रमु॒च्यते॑ ।
सर्व॑ वे॒द पा॑रायण पु॒ण्यं ल॑भते ।
ना॒राय॑ण सा॒युज्य॑-मवाप्नोति ना॒राय॑ण सा॒युज्य॑-मवाप्नोति ।
य ए॒वं वे॒द । इ॒त्युप॑निषत् ॥

ओं शान्तिः॑ शान्तिः॑ शान्तिः॑ ॥

---

39 प्रकीर्णाध्यायः

39.1 ब्राह्मण एक होता ।

(TA 3.7.1)

ब्राह्मण एक होता । स यज्ञः ।

स मे ददातु प्रजां पशून् पुष्टिम् यज्ञः । यज्ञश्च मे भूयात् । 1

अग्निर्द्वि होता । स भर्ता । स मे ददातु प्रजां पशून् पुष्टिम् यज्ञः ।
भर्ता च मे भूयात् । 2

पृथिवी त्रिहोता । स प्रतिष्ठा । स मे ददातु प्रजां पशून् पुष्टिम् यज्ञः ।
प्रतिष्ठा च मे भूयात् । 3

अन्तरिक्षं चतुर्होता । स विष्ठाः ।
स मे ददातु प्रजां पशून् पुष्टिम् यज्ञः । विष्ठाश्च मे भूयात् । 4

वायुः पञ्चहोता । स प्राणः । स मे ददातु प्रजां पशून् पुष्टिम् यज्ञः ।
प्राणश्च मे भूयात् । 5

चन्द्रमाः षड्होता । स ऋतून् कल्पयाति ।
स मे ददातु प्रजां पशून् पुष्टिम् यज्ञः । ऋतवश्च मे कल्पन्तां । 6

अ॒न्न॒ꣳ स॒प्त॒हो॒ता । स प्रा॒णस्य॑ प्रा॒णः ।

स मे॒ददा॑तु प्रा॒जां प॒शून् पु॒ष्टिं य॑शः ।

प्रा॒णस्य॑ च मे प्रा॒णो भू॑यात् । 7

द्वौ॒र॒ष्ट॒हो॒ता । सो॒ऽना॒धृ॒ष्यः । स मे॒ददा॑तु प्रा॒जां प॒शून् पु॒ष्टिं य॑शः ।

अ॒ना॒धृ॒ष्यश्च॑ भू॑यासं । 8

आ॒दि॒त्यो न॒व॒हो॒ता । स ते॒ज॒स्वी ।

स मे॒ददा॑तु प्रा॒जां प॒शून् पु॒ष्टिं य॑शः । ते॒ज॒स्वी च॑ भू॑यासं । 9

प्रा॒जाप॑तिर् द॒श॒हो॒ता । स इ॒द॒ꣳ स॒र्व॑ ।

स मे॒ददा॑तु प्रा॒जां प॒शून् पु॒ष्टिं य॑शः । स॒र्वञ्च॑ मे भू॑यात् । 10

The Following Mantra is not a part of ब्रा॒ह्म॒ण ए॒क हो॒ता ।

However during Rudra-Ekadasinis etc the following Mantra is chanted as 11th “upachaara Mantram” after the above 10 Mantras.

हि॒र॒ण्य॒पा॒त्रं म॒धोः॑ पू॒र्णं द॒दा॒ति । म॒द॒व्यो॑ सा॒नी॒ति ।

ए॒क॒दा ब्रा॒ह्म॒ण उप॑हरति । ए॒क॒दै॒व य॑ज॒मान॑ आ॒यु॒स्ते॒जो द॑दाति ॥ 11

39.2 नमः प्राच्यै

(TA 2.20.1)

नमः प्राच्यै दिशेयाश्च देवता एतस्यां प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो,
नमो दक्षिणायै दिशेयाश्च देवता एतस्यां-प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो ,
नमः प्रतीच्यै दिशेयाश्च देवता एतस्यां प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो
नम उदीच्यै दिशेयाश्च देवता एतस्यां प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो
नम ऊर्द्ध्वायै दिशेयाश्च देवता एतस्यां प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो
नमो ऽधरायै दिशेयाश्च देवता एतस्यां प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो
नमो ऽवान्तरायै दिशेयाश्च देवता एतस्यां प्रतिवसन्त्ये ताभ्यश्च नमो ,

नमो गंगा यमुनयोर् मध्ये ये वसन्ति ,
ते मे प्रसन्नात्मा-नश्चिरं जीवितं वर्धयन्ति ,
नमो गंगा यमुनयोर् मुनिभ्यश्च नमो ,
नमो गंगा यमुनयोर् मुनिभ्यश्च नमः ॥

---

40 ऐ॒क॒म॒त्य॒ सू॒क्तं

(To be chanted as per Rig Vedic Sruti)

(RV 10.12.191)

ओं । सं॒स॒मि॒द्यु॒व॒से॒ वृ॒ष॒न्न॒ग्ने॒ वि॒श्वा॒न्य॒र्य॒ आ ।

इ॒ळ॒स्प॒दे॒ स॒मि॒द्ध्य॒से॒ स॒ नो॒ व॒सू॒न्या॒ भर॒ ॥ 1

सं॒ ग॒च्छ॒द्ध्वं॒ सं॒ व॒द॒द्ध्वं॒ सं॒ वो॒ म॒नांसि॑ जान॒तां ।

दे॒वा॒ भा॒गं॒ य॒था॒ पूर्वे॑ सं॒जा॒ना॒ना॒ उ॒पा॒स॒ते॒ ॥ 2

स॒मा॒नो॒ म॒न्त्र॒-स्स॒मि॒ति॒-स्स॒मा॒नी॒ स॒मा॒नं॒ म॒न॒स्स॒ह॒ चि॒त्त॒मै॒षां ।

स॒मा॒नं॒ म॒न्त्र॒म॒भि॒ म॒न्त्र॒ये॒ व॒स्स॒मा॒ने॒न॒ वो॒ ह॒वि॒षा॒ जु॒हो॒मि॒ ॥ 3

स॒मा॒नी॒ व॒ आ॒कू॒ति॒-स्स॒मा॒ना॒ हृ॒द॒या॒नि॒ वः ।

स॒मा॒न॒म॒स्तु॒ वो॒ म॒नो॒ य॒था॒ व॒-स्सु॒स॒हा॒स॒ति॒ ॥ 4

-----ऐ॒क॒म॒त्य॒सू॒क्तं॒ स॒मा॒प्तं-----
